

PATVIRTINTA
Biržų rajono savivaldybės tarybos
2015 m. spalio 9 d.
sprendimu Nr. T-234

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS 2016–2020 M. STRATEGINIS PLANAS

Vykdytojas	Užsakovas
UAB „Eurointegracijos projektai“ 	Biržų rajono savivaldybės administracija

Biržai, 2015

TURINYS

IVADAS	3
I. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖS METODIKA	4
II. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ	5
1. BENDRA INFORMACIJA APIE BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ.....	5
2. SOCIALINĖ APLINKA.....	7
2.1. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA.....	7
2.2. UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA.....	9
2.3. ŠVIETIMAS.....	13
2.4. SVEIKATOS APSAUGA.....	18
2.5. SOCIALINĖ APSAUGA.....	22
2.6. KULTŪRA IR MENAS.....	25
2.7. SPORTAS.....	28
2.8. VIEŠASIS SAUGUMAS.....	29
2.9. SSGG analizė.....	31
3. EKONOMINĖ APLINKA.....	35
3.1. BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI.....	35
3.2. VERSLAS.....	36
3.3. STATYBA.....	39
3.4. REKREACIJA IR TURIZMAS.....	41
3.5. ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ.....	44
3.6. SSGG analizė.....	48
4. APLINKA IR INFRASTRUKTŪRA.....	51
4.1. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS.....	51
4.2. ENERGETIKA.....	52
4.3. TRANSPORTAS.....	53
4.4. APLINKOS APSAUGA.....	55
4.5. GYVENAMASIS FONDAS.....	58
4.6. SSGG analizė.....	59
5. APIBENDRINIMAI.....	62
III. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIZIJA IR PRIORITETAI	68
IV. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS PRIEMONIŲ PLANAS	72
V. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKA	97
1. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS PASKIRTIS.....	97
2. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTAI.....	98
3. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS INSTITUCINĖ STRUKTŪRA.....	98
3. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS PROCESAS.....	99
5. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO KOREGAVIMAS.....	100
5. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO VERTINIMO KRITERIJŲ SISTEMA.....	101
PRIEDAI	102
1. PRIEDAS. EFEKTO VERTINIMO KRITERIJAI (VIZIJOS RODIKLIAI).....	102
2. PRIEDAS. REZULTATO VERTINIMO KRITERIJAI (PRIORITETŲ/ TIKSLŲ RODIKLIAI).....	103
3. PRIEDAS. PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO RODIKLIAI.....	105
4. PRIEDAS. BRPSP PRIEMONIŲ SĄRAŠO KOREGAVIMO/ PAPILDYMO FORMA.....	108

ĮVADAS

Atnaujintas Biržų rajono plėtros iki 2015 metų strateginis planas patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. T-57.

Siekdama atnaujinti esamą strateginį plėtros planą, Biržų rajono savivaldybės administracija inicijavo projekto „Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas“ rengimą. Pagrindinis projekto tikslas – užtikrinti darnų Biržų rajono plėtros planavimą, gerinant Savivaldybės veiklos valdymą ir tobulinant viešąjį administravimą. Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas – tai ilgos trukmės strateginio planavimo dokumentas, numatantis Savivaldybės ilgos trukmės plėtros prioritetus, tikslus, uždavinius, jų įgyvendinimo veiksmus (priemonės) bei stebėsenos sistemą.

Parengtas Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas prisidės prie teritorinių socialinių skirtumų mažinimo, Savivaldybės veikla taps skaidresnė ir aiškesnė, labiau orientuota į rezultatus. Projektas prisidės prie teritorinės socialinės sanglaudos didinimo.

Strateginio plano rengimą koordinavo Biržų rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir investicijų skyrius, rengimą vykdė – UAB „Eurointegracijos projektai“.

Strateginis planas parengtas remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 patvirtinta Strateginio planavimo metodika (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimo Nr. 1220 redakcija), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 1V-706 patvirtinta Regionų plėtros planų rengimo metodika, kitais dokumentais bei teisės aktais, Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1435.

Rengiant Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginį planą buvo vadovautasi šiais principais: viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas; diskusija pagrįstas bendradarbiavimas ir kompromiso paieška; uždavinių aiškumas, apibrėžtumas ir pagrįstumas; priemonių realumas ir įgyvendinamumas; mokymasis iš geros praktikos pavyzdžių Lietuvoje ir užsienyje; suderinamumas su Lietuvos nacionalinėmis ir ES plėtros strategijomis; dėmesys strategijos įgyvendinimui; strateginio planavimo proceso tęstinumas ir lankstumas.

Rengiant Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginį planą, Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. A-329 buvo sudarytos ir patvirtintos 3 darbo grupės, kurių nariai – Biržų rajono savivaldybės politikai, Biržų rajono savivaldybės administracijos vadovai, skyrių vedėjai, darbuotojai, rajono viešasis paslaugas teikiančių įstaigų vadovai ir darbuotojai, seniūnai, visuomeniniai veikėjai, kiti socialiniai-ekonominiai partneriai. Į darbo grupių posėdžius taip pat buvo kviečiami dalyvauti ir Tarybos nariai.

I. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖS METODIKA

Apžvalga atlikta pasitelkiant dokumentinių tyrimų metodą, apimančią oficialiai pasiekiamus antrinės informacijos šaltinius, standartizuotas išorines duomenų bazines, antrinės informacijos teikimo paslaugas ir kitą išorinę informaciją apie analizuojamus sektorius.

Pagrindiniai naudoti antrinės informacijos šaltiniai:

Oficialūs statistinės informacijos šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas;

Specializuotų oficialių Lietuvos institucijų informacija ir duomenys: Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos statistikos duomenų bazė, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Registrų centras, Saugomų teritorijų valstybės kadastras ir kt.;

Biržų rajono savivaldybės informacija ir dokumentai, tarp jų pagrindiniai: Biržų rajono plėtros iki 2015 metų strateginis planas, Biržų rajono savivaldybės 2014–2016 metų strateginis veiklos planas, Biržų rajono savivaldybės 2015–2017 metų strateginis veiklos planas, Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, Biržų miesto bendrasis planas.

II. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

1. BENDRA INFORMACIJA APIE BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ

Biržų rajono savivaldybė – labiausiai į šiaurę nutolusi Lietuvos savivaldybė, Panevėžio apskrityje, pasienyje su Latvijos Respublika. Biržų rajono savivaldybės teritorija rytuose ribojasi su Rokiškio rajono, pietryčiuose su Kupiškio rajono, pietuose su Panevėžio rajono, vakaruose su Pasvalio rajono savivaldybėmis.

Biržų rajono savivaldybės plotas siekia 1 476 km² (2,3 proc. Lietuvos ploto). Savivaldybės teritorija yra Mūšos – Nemunėlio žemumoje. Jos paviršius aukštėja iš šiaurės vakarų į pietryčius. Didžiausias aukštis 88 m ties Einoriais, mažiausias – 21 m ties Nemunėlio vidurpiu. Biržų krašto vidurio ir šiaurės vakarų dalyje yra apie 9 000 karstinių įgriuvų. 4,5 proc. rajono teritorijos užima durpynai, didžiausias iš jų Purvų–Butniūnų durpynas. Biržų rajono savivaldybės šiaurės rytų, šiaurės ir šiaurės vakarų riba teka Nemunėlis, vidurine dalimi – jo intakas Apaščia, vakarine – Mūšos intakas Tatula. Rajone yra 17 ežerų, 2 tvenkiniai, iš jų didžiausias – seniausias Lietuvoje dirbtinis Širvėnos ežeras. Žemės ūkio naudmenos sudaro 64,1 proc. viso savivaldybės ploto, miškai – 27,3 proc., keliai – 1,3 proc., užstatyta teritorija – 1,9 proc., vandenys – 2,3 proc., kita žemė – 3,1 proc.

1.1. pav. Biržų rajono savivaldybės geografinė padėtis

Šaltinis: www.wikipedia.org

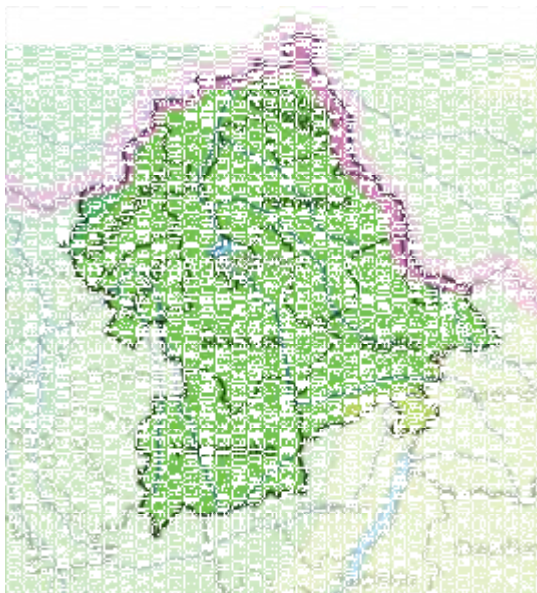
Savivaldybėje yra 2 miestai – Biržai ir Vabalninkas, 4 miesteliai – Kupreliškis, Nemunėlio Radviliškis, Pabiržė ir Papilys. Biržų rajono savivaldybė suskirstyta į aštuonias seniūnijas: Biržų miesto, Nemunėlio Radviliškio, Pabiržės, Pačeriaukštės, Papilio, Parovėjos, Širvėnos, Vabalninko.

Rajono savivaldybės centras – Biržai, įsikūrę prie šiaurinės Lietuvos sienos, 20 kilometrų nuo magistralės VIA Baltika. Atstumas nuo Biržų miesto iki Vilniaus – 165 km, Kauno – 150 km, Klaipėdos – 228 km, Latvijos sienos – 20 km. Biržai – vienas seniausių Lietuvos miestų, skaičiuoja jau penktą savo istorijos šimtmetį. Miestas įsikūręs tarp dviejų upių –

Apaščios ir Agluonos bei dviejų ežerų – Širvėnos ir Kilučių. Tai buvęs kunigaikščių Radvilų miestas, kurio puošmena ir praeities atspindys – bastioninės tvirtovės rūmai. Šiame mieste XIX a. vid. pėdsaką paliko grafai Tiškevičiai. Miestą puošia Šv. Jono krikštytojo bei Evangelikų reformatų bažnyčios.

1.2. pav. Biržų rajono seniūnijos

Šaltinis: www.wikipedia.org

Biržų rajono savivaldybė yra užmezgusi draugiškus santykius bei bendradarbiauja su Latvijos Aizkrauklės, Lenkijos Tczewa ir Grodzisk Wielkopolski, Rusijos Federacijos Kursko, Vokietijos Werder (Havel), Baltarusijos Nesvyžiaus savivaldybėmis.

Lietuvos savivaldybių indeksas. 2014 m. Biržų rajono savivaldybė, surinkusi 58,2 balo iš 100, indekse užėmė 10 vietą iš 53 rajonų savivaldybių. Tai geriausias iki šiol pasiektas savivaldybės įvertinimas Lietuvos savivaldybių indekse. Rezultatai nulėmė geresni turto valdymo, investicijų bei sveikatos sričių įvertinimai. Turto valdymo srityje savivaldybė išsiskiria efektyviu turimų patalpų panaudojimu, o visos nenaudojamos patalpos įtrauktos į privatizuojamų objektų sąrašą, nors privatizacijos tempas ir nėra pakankamai spartus. Biržų rajone ypač sparčiai augo tūkstančiui gyventojų tenkančių įmonių skaičius, teko daugiau tiesioginių užsienio investicijų vienam gyventojui. Sveikatos srityje augo gyventojų, besirenkančių privačiai dirbančius šeimos gydytojus, dalis, o pirminės sveikatos priežiūros centras dirbo nenuostolingai.

Užimti aukštesnę poziciją savivaldybei sutrukdė prasčiau įvertintos biudžeto, transporto bei socialinės rūpybos sritys. Neigiamai įvertinimą paveikė skolos augimas – nuo 39 iki 47 proc. savivaldybės gaunamų pajamų. Vykdamas viešuosius pirkimus, ne visada buvo pasirinktas skaidriausias būdas – (supaprastinti) atviri konkursai. Rodiklius transporto srityje pagerintų atvirų konkursų skelbimas transporto paslaugoms teikti. Išaugęs nedarbo lygis bei būsto šildymo išlaidų kompensacijos gavėjų pagausėjimas neigiamai paveikė bendrą savivaldybės įvertinimą.

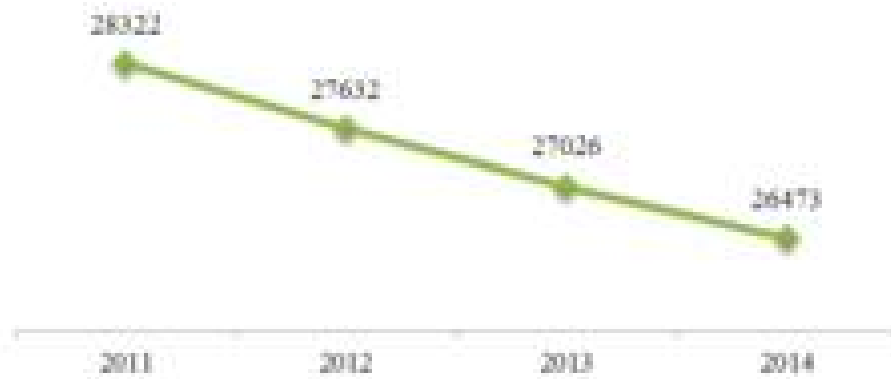

2. SOCIALINĖ APLINKA

2.1. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje gyveno 26 473 gyventojai (11,1 proc. Panevėžio apskrities ir 0,9 proc. šalies gyventojų). Miesto gyventojų dalis rajone sudarė 47,9 proc., kaimo – 52,1 proc. 2014 m. pradžioje savivaldybės miestuose gyveno: Biržuose – 11 666 gyventojų, Vabalninke – 1 003 gyventojai. 2011–2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, gyventojų skaičius mažėjo dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir emigracijos. Lyginant 2011 m. ir 2014 m. pradžios duomenis, gyventojų skaičius savivaldybėje sumažėjo 6,5 proc., Panevėžio apskrityje – 5,0 proc., šalyje – 3,6 proc.

2.1.1. pav. Biržų rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2011–2014 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gyventojų tankis (gyventojų skaičius 1-ame km²) Biržų rajono savivaldybėje 2014 m. pradžioje siekė 17,9 (Panevėžio apskrities tankis – 30,3, Lietuvoje – 45,1).

2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje gyveno 3 813 0–15 metų amžiaus gyventojai. Jie sudarė 14,4 proc. visų savivaldybės gyventojų (2011 m. pradžioje rajono 0–15 metų amžiaus gyventojai sudarė 15,5 proc.). Šalyje ir Panevėžio apskrityje šios amžiaus grupės gyventojai 2014 m. pradžioje atitinkamai sudarė 15,7 ir 14,7 proc. visų gyventojų. 2011–2014 m. pradžios laikotarpiu savivaldybėje 0–15 metų amžiaus gyventojų sumažėjo 13,4 proc.

Darbingo amžiaus gyventojai 2014 m. pradžioje sudarė 57,8 proc. (15 295 gyventojai) visų savivaldybės gyventojų. Lyginant 2011 m. ir 2014 m. pradžios duomenis, darbingo amžiaus gyventojų skaičius savivaldybėje išaugo 0,8 procentiniais punktais. Savivaldybės darbingo amžiaus gyventojų dalis 2014 m. pradžioje buvo mažiausia tarp apskrities savivaldybių. 2014 m. darbingo amžiaus gyventojų dalis šalyje siekė 61,8 proc., Panevėžio apskrityje – 60,5 proc.

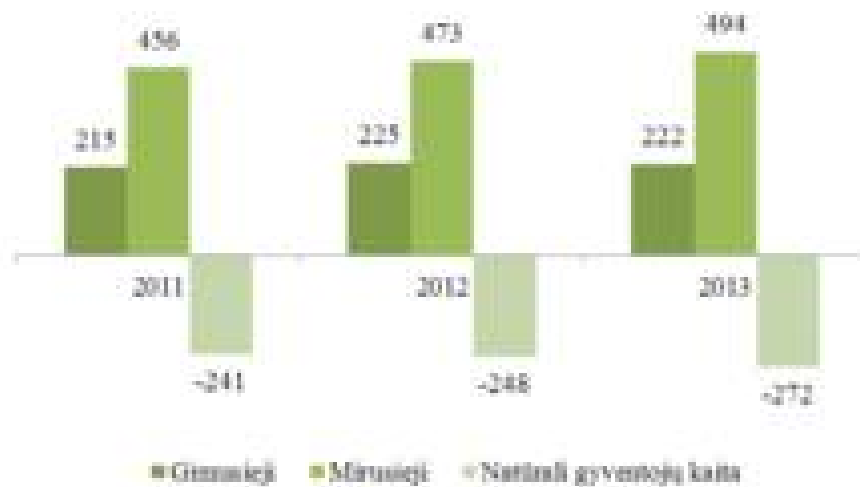
2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje gyveno 7 365 pensinio amžiaus gyventojai (jų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 27,8 proc.). 2011–2014 m. pradžios laikotarpiu pensinio amžiaus gyventojų skaičius savivaldybėje išaugo 0,4 procentiniais punktais (2011 m. pradžioje pensinio amžiaus gyventojai sudarė 27,4 proc. savivaldybės gyventojų). Apskrityje pensinio amžiaus gyventojai 2014 m. pradžioje sudarė 24,8 proc., šalyje – 22,4 proc.

2.1.1. lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes 2014 m. pradžioje

Vietovė	Gyventojai				Darbingo amžiaus gyventojų dalis (proc.)
	Iš viso pagal amžių	0–15 metų amžiaus	Darbingo amžiaus	Pensinio amžiaus	
Lietuvos Respublika	2 943 472	463 251	1 820 517	659 704	61,8
Panevėžio apskritis	238 748	35 214	144 330	59 204	60,5
Biržų r. sav.	26 473	3 813	15 295	7 365	57,8
Kupiškio r. sav.	19 058	2 738	11 246	5 074	59,0
Panevėžio m. sav.	96 328	14 391	59 156	22 781	61,4
Panevėžio r. sav.	37 488	5 796	23 111	8 581	61,6
Pasvalio r. sav.	26 653	4 093	16 004	6 556	60,0
Rokiškio r. sav.	32 748	4 383	19 518	8 847	59,6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

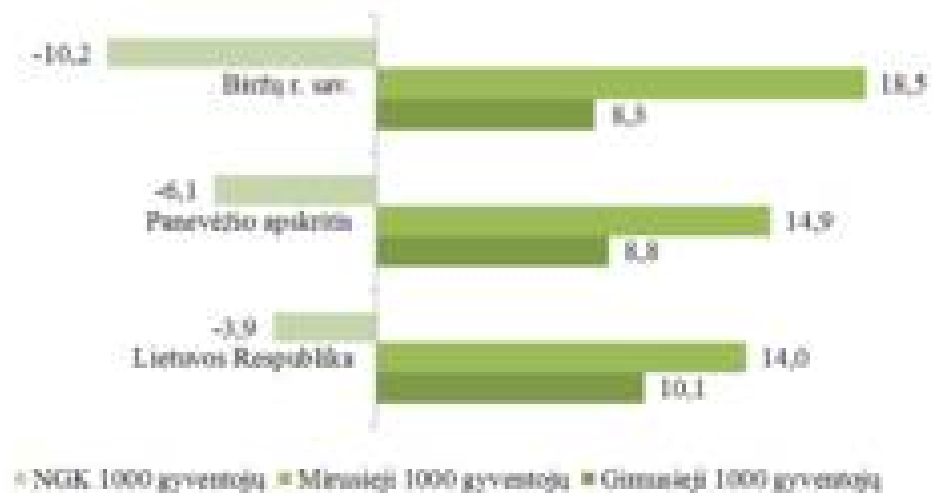
2013 m. savivaldybėje gimė 222 vaikai arba septyniais vaikais daugiau nei 2011 m. 1 000-iai gyventojų 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje vidutiniškai teko 8,3 naujagimiai. Šalyje ir apskrityje gimstamumas 1 000-iai gyventojų buvo didesnis (atitinkami 10,1 ir 8,8). Gimstamumo rodiklis 1 000-iai gyventojų pastaraisiais metais savivaldybėje neženkliai išaugo.

2.1.2. pav. Gimusiųjų, mirusiųjų skaičius ir natūrali gyventojų kaita Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Mirtingumas Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. buvo daugiau nei du kartus didesnis nei gimstamumas. 2013 m. 1 000-iai savivaldybės gyventojų teko 18,5 mirusiųjų ir buvo gerokai didesnis nei Panevėžio apskrityje (14,9) ir šalyje (14,0). Apskrityje didžiausias mirtingumas 1 000-iai gyventojų 2013 m. buvo Rokiškio rajono savivaldybėje (18,9), o mažiausias Panevėžio miesto savivaldybėje (12,2). Analizuojamu laikotarpiu savivaldybėje mirusiųjų skaičius ir mirtingumas 1 000-iai gyventojų augo.

Gimstamumą viršijantis mirtingumas lemia neigiamą natūralią gyventojų kaitą (toliau – NGK). 2013 m. neigiama NGK tenkanti 1 000-iai gyventojų Biržų rajono savivaldybėje siekė -10,2. Šis rodiklis buvo du su puse karto didesnis nei šalyje bei gerokai didesnis nei apskrities rodiklis. 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje gimstamumas ženkliai nekito, tačiau mirtingumas išaugo, tai lėmė vis didėjančią neigiamą natūralią gyventojų kaitą.

2.1.3. pav. Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita 2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Svarbus savivaldybę apibūdinantis rodiklis yra migracijos saldo, kuris parodo skirtumą tarp išvykstančių ir atvykstančių gyventojų skaičiaus. Migracijos saldo 2011–2013 m. laikotarpiu Biržų rajono savivaldybėje, kaip ir šalyje išliko neigiama. Didžiausias migracijos mastas ir neigiamas migracijos saldo (-449) savivaldybėje fiksuotas 2011 m., kitu laikotarpiu neigiamos migracijos rodikliai mažėjo. Lyginant 2011 m. ir 2013 m. migracija Biržų rajono savivaldybėje sumažėjo 37,6 proc., Panevėžio apskrityje – 38,3 proc., šalyje – 56,1 proc.

2.1.2. lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	-38 178	-21 257	-16 748
Panevėžio apskritis	-3 438	-2 404	-2 121
Biržų r. sav.	-449	-359	-280
Kupiškio r. sav.	-300	-211	-206
Panevėžio m. sav.	-1 230	-783	-693
Panevėžio r. sav.	-519	-355	-206
Pasvalio r. sav.	-502	-290	-414
Rokiškio r. sav.	-438	-406	-322

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2.2. UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

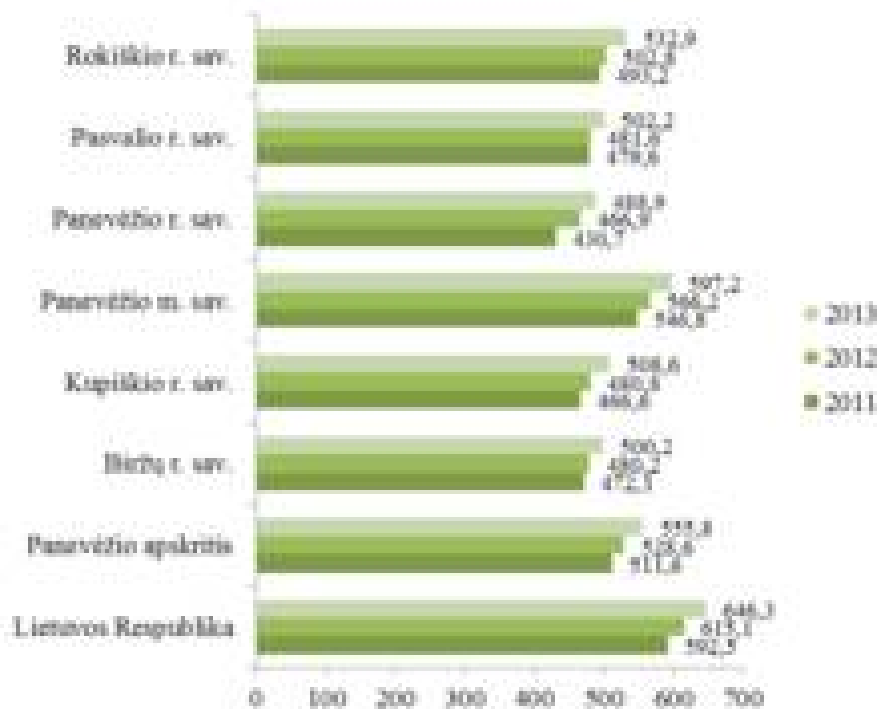
2011–2013 m. vidutinis metinis užimtųjų skaičius šalyje augo. Panevėžio apskrityje užimtųjų skaičius šiek tiek išaugo 2012 m., o 2013 m. vėl sumažėjo. Lyginant 2011 m. ir 2013 m., dalyje apskrities savivaldybių užimtųjų skaičius išaugo, dalyje – sumažėjo. Analizuojamu laikotarpiu daugiausia užimtųjų apskrityje sumažėjo Biržų rajono savivaldybėje (-11,2 proc.). 2011 m. ir 2012 m. savivaldybėje vidutinis metinis užimtųjų skaičius buvo panašus (9,8 tūkst. ir 9,9 tūkst.), tačiau 2013 m. pastebimai sumažėjo (8,7 tūkst.). Apskrityje 2011–2013 m. ženkliausiai užimtųjų skaičius išaugo Pasvalio rajono savivaldybėje (11,6 proc.).

2.2.1. lentelė. Vidutinis metinis užimtųjų skaičius 2011–2013 m., tūkst.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., 2013 m. lyginant su 2011 m.
Lietuvos Respublika	1 253,6	1 275,7	1 292,8	3,1
Panevėžio apskritis	92,3	95,2	92,4	0,1
Biržų r. sav.	9,8	9,9	8,7	-11,2
Kupiškio r. sav.	8,4	8,7	7,9	-6,0
Panevėžio m. sav.	41,3	42,6	41,6	0,7
Panevėžio r. sav.	12,5	13	12,9	3,2
Pasvalio r. sav.	8,6	9,7	9,6	11,6
Rokiškio r. sav.	11,8	11,3	11,8	-

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Biržų rajono savivaldybėje 2013 m. siekė 500,2 EUR ir buvo vienas mažiausių tarp Panevėžio apskrities savivaldybių (lenkė tik Panevėžio rajono savivaldybę).

2.2.1. pav. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2011–2013 m., EUR

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Rajone, lyginant 2011 m. ir 2013 m., darbo užmokestis išaugo 6,0 proc., tačiau 2013 m. buvo dešimtadaliu mažesnis nei Panevėžio apskrities vidurkis (555,8 EUR). Apskrityje tik Panevėžio miesto savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (597,2 EUR) buvo didesnis nei apskrities vidurkis. Nuo šalies vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio (646,3 EUR) Biržų rajono savivaldybės dirbančiųjų vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis atsiliko 29,2 proc.

Biržų rajono savivaldybėje, Panevėžio apskrityje ir šalyje bedarbių skaičius 2011–2013 m. mažėjo. Analizuojamu laikotarpiu šalyje bedarbių sumažėjo 18,6 proc., apskrityje – 20,1 proc., savivaldybėje – 15,0 proc. Visose apskrities savivaldybėse bedarbių skaičius mažėjo ir tik Kupiškio rajono savivaldybėje liko nepakitęs. Per pastaruosius metus ženkliausiai bedarbių sumažėjo Panevėžio miesto ir rajono savivaldybėse.

2.2.2. lentelė. Bedarbių skaičius 2011–2013 m., tūkst.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., 2013 m. lyginant su 2011 m.
Lietuvos Respublika	247,2	216,9	201,3	-18,6
Panevėžio apskritis	22,4	19,8	17,9	-20,1
Biržų r. sav.	2,0	1,8	1,7	-15,0
Kupiškio r. sav.	1,8	1,8	1,8	-
Panevėžio m. sav.	9,2	7,7	6,6	-28,3
Panevėžio r. sav.	3,8	3,3	2,8	-26,3
Pasvalio r. sav.	2,8	2,6	2,4	-14,3
Rokiškio r. sav.	2,8	2,6	2,6	-7,1

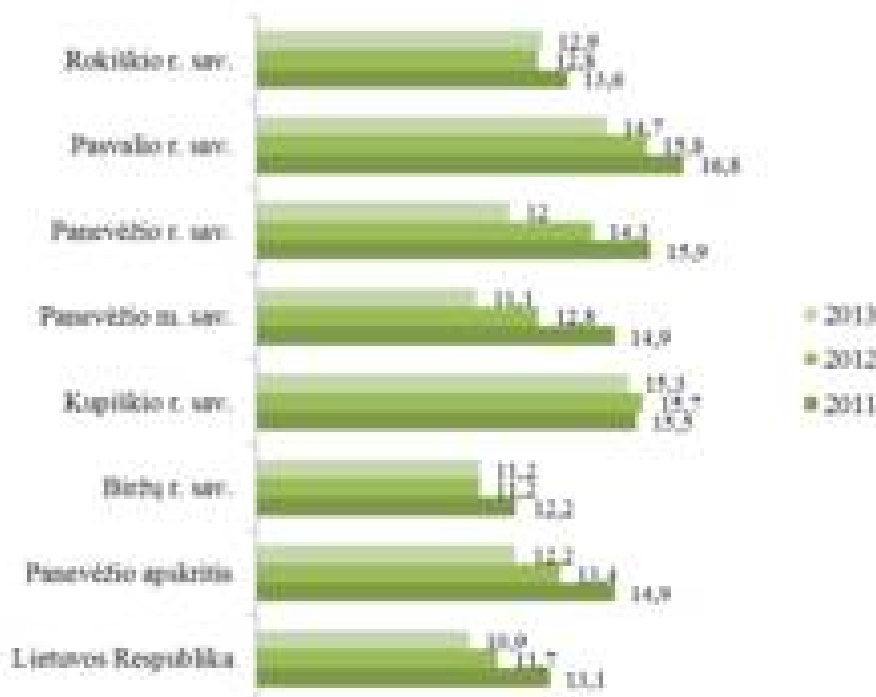
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis), lyginant 2011 m. ir 2013 m. šalyje ir visose Panevėžio apskrities savivaldybėse sumažėjo. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Biržų rajono savivaldybėje 2012 m. buvo 1,0 procentiniu punktu mažesnis nei 2011 m. (12,2 proc.), toks pat išliko ir 2013 m. Biržų rajono ir Panevėžio miesto savivaldybėse 2013 m. nedarbo lygis buvo labai panašus bei mažiausias apskrityje. 2013 m. didžiausias registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis fiksuotas Kupiškio (15,3 proc.) ir Pasvalio (14,7 proc.) rajonų savivaldybėse. Panevėžio apskrityje nedarbo lygis 2011–2013 m. sumažėjo 2,7 procentiniais punktais (nuo 14,9 proc. iki 12,2 proc.). 2013 m. Lietuvoje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis siekė 10,9 proc. ir buvo 2,2 procentiniais punktais mažesnis nei 2011 m.

Biržų rajono savivaldybėje laisvų darbo vietų 2011 m. registruota 1 224. Kitais, 2012 m., šis skaičius išaugo iki 1 444 darbo vietų, panašus išliko ir 2013 m. (1 412). Įdarbintų asmenų skaičius didesnis buvo 2012 m. (1 472) nei 2011 m. (1 419) ir 2013 m. (1 415). 2013 m. neterminuotam darbui priimi 879 asmenys ir 536 terminuotam darbui. 2011–2013 m. įdarbinamų asmenų terminuotam darbui Biržų rajono savivaldybėje skaičius mažėjo.

2011–2013 m. laikotarpiu bedarbių, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą, skaičius savivaldybėje sumažėjo. 2011 m. veiklą su lengvatiniu verslo liudijimu vykdė 346 asmenys, 2012 m. – 204 ir 2013 m. – 207.

Į aktyvias darbo rinkos politikos priemones Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. laikotarpiu nusiūsti 2 271 asmenys arba vidutiniškai 750 asmenų kasmet.

2.2.2. pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2011–2013 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Analizuojamu laikotarpiu Biržų rajono savivaldybėje registruojamų bedarbių per metus mažiausias skaičius buvo 2011 m. (1 889). 2012 m. registruotų bedarbių, lyginant su 2011 m., išaugo 30,5 proc., o 2013 m. sumažėjo (registruoti 2 222 bedarbiai).

2.2.3. lentelė. Darbo jėgos pasiūla, paklausa ir įdarbinimas Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m.

Rodiklis	2011	2012	2013
Registruota laisvų darbo vietų	1 224	1 444	1 412
Įdarbinta asmenų, iš jų:	1 419	1 472	1 415
- pastovus darbas	869	929	879
- terminuotas darbas	550	543	536
Bedarbių veikla pagal lengvatinį verslo liudijimą	346	204	207
Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės	720	794	757
Registruota bedarbių per metus	1 889	2 465	2 222
Vidutinis metinis bedarbių skaičius	1 969	1 759	1 743

Šaltinis: Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

2014 m. pradžioje didžiausią dalį bedarbių savivaldybėje sudarė paslaugų srities specialistai (32,3 proc.), toliau eina darbuotojai, dirbę žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje (18,5 proc.), pramonėje (17,4 proc.), vertėsi kita veikla (16,7 proc.) bei buvo dirbę statyboje (5,6 proc.). 9,5 proc. visų bedarbių buvo asmenys niekur nedirbę.

2014 m. pradžioje 3,0 proc. bedarbių turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 10,5 proc. – aukštąjį neuniversitetinį, 45,0 proc. – vidurinį ir likusi dalis (41,5 proc.) – pagrindinį ar žemesnį išsilavinimą.

Jaunimo bedarbių (16–24 m.) dalis bendrame bedarbių skaičiuje 2014 m. pradžioje savivaldybėje sudarė 12,2 proc. (šalyje – 11,2 proc., apskrityje – 11,6 proc.). Daugiausia bedarbių rajone pagal amžiaus grupes, sudarė asmenys nuo 45 iki 54 metų (31,4 proc.).

2.3. ŠVIETIMAS

2014 m. Biržų rajono savivaldybėje buvo 24 savarankiškos švietimo įstaigos. Rajone veikiančios savivaldybės ir valstybinės švietimo įstaigos pateikiamos 2.3.1. lentelėje.

2.3.1. lentelė. Švietimo įstaigos Biržų rajono savivaldybėje 2014 m.

Švietimo įstaigos (įstaigų skaičius)	Pavadinimas
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos (5)	Biržų lopšelis-darželis „Genys“ Biržų lopšelis-darželis „Drugelis“ Biržų rajono Vabalninko lopšelis-darželis Biržų rajono lopšelis-darželis „Rugelis“ Biržų lopšelis-darželis „Ažuoliukas“
Mokyklos-darželiai (1)	Biržų mokykla-darželis „Vyturėlis“
Pagrindinės mokyklos (9)	Biržų rajono Pabiržės pagrindinė mokykla Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla Biržų rajono Kratiškių pagrindinė mokykla Biržų rajono Nemunėlio Radviliškio pagrindinė mokykla Biržų rajono Papilio pagrindinė mokykla Biržų rajono Medeikių pagrindinė mokykla Biržų rajono Germaniškių pagrindinė mokykla Biržų rajono Pačeriaukštės Petro Poškaus pagrindinė mokykla Biržų jaunimo mokykla
Vidurinės mokyklos (2)	Biržų „Atžalyno“ vidurinė mokykla Biržų „Aušros“ vidurinė mokykla
Gimnazijos (2)	Biržų „Saulės“ gimnazija Biržų rajono Vabalninko Balio Sruogos gimnazija
Neformaliojo ugdymo įstaigos (2)	Biržų Vlado Jakubėno muzikos mokykla Biržų rajono sporto mokykla
Kitos švietimo įstaigos (3)	Biržų technologijų ir verslo mokymo centras Biržų rajono pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centras Vaikų socializacijos centras „Širvėna“

Šaltinis: Biržų rajono savivaldybės administracija

Ikimokyklinis ugdymas. 2014 m. Biržų rajono savivaldybėje veikė 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Ikimokyklinio ugdymo programa taip pat buvo vykdoma Biržų mokykloje-darželyje „Vyturėlis“.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, šalyje 2011–2013 m. vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose išaugo beveik ketvirtadaliu, apskrityje – dešimčia procentų. Biržų rajono savivaldybėje vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose liko nepakitęs. 2013 m. pabaigoje rajone buvo 825 vietos ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje 100-ai vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, teko 127 vietos. 2011–2013 m. laikotarpiu savivaldybėje vietų skaičius 100-ai vaikų sumažėjo, tačiau ketvirtadaliu buvo didesnis nei ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų skaičius. Apskrityje ir

šalyje 100-ai vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, vietų skaičius, lyginant 2011 m. ir 2013 m., išaugo apie 6,0 proc.

2.3.2. lentelė. Vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2011–2013 m. pabaigoje

Vietovė	Vietų skaičius			100-ai vaikų tenka vietų		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	94 764	107 986	113 443	97	103	103
Panevėžio apskritis	8 013	8 733	8 892	109	115	115
Biržų r. sav.	825	818	825	139	125	127

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2012 m. Biržų rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičius (652) buvo 60 vaikų (10,1 proc.) didesnis nei 2011 m. 2013 m. vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose neženkliai sumažėjo (649). Šalyje, lyginant 2011 m. ir 2013 m., ikimokyklinio ugdymo įstaigose auklėtinių skaičius augo 12,4 proc., Panevėžio apskrityje – 5,9 proc.

2.3.1. pav. Vaikai dalyvavę ikimokykliniame ugdyme Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. pabaigoje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigas Biržų rajono savivaldybėje lankė 59,9 proc. 1–6 m. amžiaus vaikų arba 4,5 procentiniais punktais daugiau nei 2011 m. Lietuvoje ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 1–6 m. amžiaus vaikų rodiklis siekė 66,7 proc., Panevėžio apskrityje – 68,7 proc., t. y. apie dešimčia procentų daugiau nei savivaldybėje. 2011–2013 m. 1–6 m. amžiaus vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, nuo visų to amžiaus vaikų šalyje išaugo 7,0 procentiniais punktais, apskrityje – 4,1 procentiniais punktais.

Bendrasis ugdymas. 2013–2014 m. m. Biržų rajono savivaldybėje veikė: 8 pagrindinės mokyklos, Biržų jaunimo mokykla, 2 vidurinės mokyklos, 2 gimnazijos, 1 mokykla-darželis. Vykdamas Biržų rajono savivaldybės tarybos patvirtintą Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2012–2015 m. bendrąjį planą nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. rajone neliks vidurinių mokyklų (Biržų „Atžalyno“ ir „Aušros“ vidurinės bus pervardintos į pagrindines mokyklas).

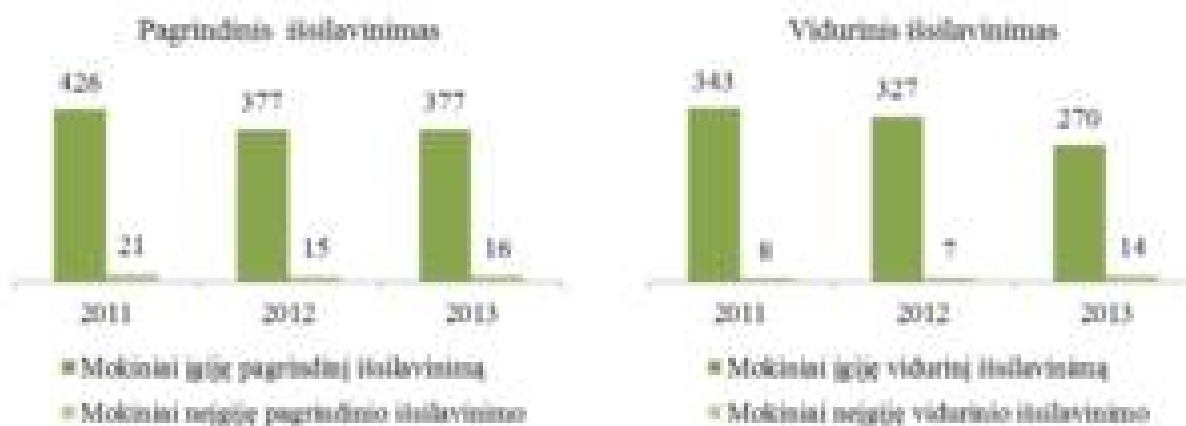
2.3.3. lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai

Vietovė	2011–2012	2012–2013	2013–2014	Pokytis proc., 2011–2012 m. m. lyginant su 2013–2014 m. m.
Lietuvos Respublika	392 922	373 874	357 530	-9,0
Panevėžio apskritis	33 339	31 521	29 728	-10,8
Biržų r. sav.	3 759	3 488	3 234	-14,0

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose 2013–2014 m. m. mokėsi 3 234 mokiniai arba 14,0 proc. mažiau nei 2011–2012 m. m. Kasmet į bendrojo ugdymo mokyklas susirinkdavo vidutiniškai 260 mokinių mažiau nei praėjusiais mokslo metais. Apskirtyje bendrojo ugdymo mokyklose 2011–2012 m. m. – 2013–2014 m. m. mokinių skaičius mažėjo 10,8 proc., šalyje – 9,0 proc.

Mažėjantis mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose daro didelę įtaką išsilavinimą gavusių mokinių skaičiui. 2011 m. pagrindinį išsilavinimą Biržų rajono savivaldybėje įgijo 426 mokiniai. Kitais, 2012 m., pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių skaičius sumažėjo iki 377 arba 11,5 proc. 2013 m. įgijusių pagrindinį išsilavinimą mokinių skaičius rajone išliko nepakitęs, t. y. pagrindinį išsilavinimą įgijo 377 mokiniai. Panevėžio apskrityje ir šalyje įgijusių pagrindinį išsilavinimą mokinių skaičius 2011–2013 m. taip pat sumažėjo (atitinkamai 7,2 proc. ir 6,8 proc.). Savivaldybėje mokinių, neįgijusių pagrindinio išsilavinimo, lyginant 2011 m. ir 2013 m., sumažėjo nuo 21 iki 16. 2013 m. savivaldybėje 4,1 proc. mokinių neįgijo pagrindinio išsilavinimo, apskrityje – 4,5 proc., šalyje – 4,6 proc. mokinių.

2.3.2. pav. Įgiję/neįgiję pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo mokiniai Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011 m. Biržų rajono savivaldybėje bendrojo ugdymo įstaigose vidurinio ugdymo programą baigė ir vidurinį išsilavinimą įgijo 343 mokiniai. 2012 m. ir 2013 m. vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių mažėjo. 2013 m. vidurinį išsilavinimą įgijo 270 mokinių, t. y. 21,3 proc. mažiau nei 2011 m. Šalyje mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą, lyginant 2009 m. ir 2013 m., sumažėjo 20,1 proc., apskrityje – 20,9 proc.

Analizuojamu laikotarpiu neįgijusių vidurinio išsilavinimo mokinių skaičius savivaldybėje išaugo nuo 8 (2011 m.) iki 14 (2013 m.). 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje 4,9 proc. mokinių

neįgijo vidurinio išsilavinimo. Apskirtyje tais pačiais metais neįgijusių vidurinio išsilavinimo mokinių skaičius siekė 3,3 proc., šalyje – 4,9 proc.

Specialiųjų poreikių turinčių mokinių skaičius 2011–2013 m. savivaldybėje didėjo. Biržų rajono savivaldybėje 1 000-iai mokinių 2011 m. teko 105,4 specialiųjų poreikių turinčių mokinių, 2012 m. – 118,4, 2013 m. – 135,1. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, besimokančių bendrojo ugdymo mokyklų bendrosiose klasėse dalis, lyginant su bendru mokinių skaičiumi 2013 m. siekė 12,9 proc. (šalyje – 10,1 proc.).

2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje iškritusių iš švietimo sistemos 1000-iai mokinių skaičius sumažėjo nuo 7,36 iki 1,5.

Vidutinis klasės komplektas 2013–2014 m. m. savivaldybėje siekė 17,7 mokinio ir buvo mažesnis nei šalyje ir Panevėžio apskrityje (atitinkamai 19,7 ir 19,6 mokinio).

Mokytojai. Mažėjantis mokinių skaičius mažina mokytojų skaičių mokyklose. 2013–2014 m. m. Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 327 mokytojai bei vadovai. 2011–2012 – 2013–2014 m. m. laikotarpiu rajone sumažėjo 42 mokytojais ir vadovais arba 11,3 proc. Analizuojamu laikotarpiu Panevėžio apskrityje bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų ir vadovų mažėjo 8,0 proc., šalyje – 8,2 proc.

2013–2014 m. m. 98,5 proc. Biržų rajono savivaldybės mokytojų turėjo aukštąjį, 1,2 proc. aukštesnįjį ir 0,3 proc. vidurinį išsilavinimą. Pastaraisiais metais mokytojų su aukštesniu išsilavinimu rajone daugėjo, o su aukštesniu ir viduriniu mažėjo. Apskirtyje ir šalyje 2013–2014 m. m. mokytojų su aukštesniu išsilavinimu buvo šiek tiek mažiau nei savivaldybėje (atitinkamai 97,7 proc. ir 97,5 proc.). 2013–2014 m. m. Biržų rajono savivaldybėje bendrojo ugdymo mokyklose dirbantys 36 pedagogai turėjo mokytojo kvalifikacinę kategoriją, vyresniojo mokytojo – 171, mokytojo metodininko – 80 ir mokytojo eksperto – 4. Savivaldybėje, iš 374 pedagoginių darbuotojų – 291 buvo atestuoti. 2013–2014 m. m. atestuotų pedagoginių darbuotojų savivaldybėje (77,81 proc.) buvo mažiau nei vidutiniškai apskrityje (82,55 proc.) ir šalyje (83,29 proc.).

2.3.4. lentelė. Atestuoti pedagoginiai darbuotojai 2013–2014 m. m.

Vietovė	Iš viso pedagoginių darbuotojų	Atestuotų pedagoginių darbuotojų		Pedagoginių darbuotojų, turinčių kvalifikacinę kategoriją, skaičius			
		skaičius	proc.	mokytojo	vyresniojo mokytojo	metodininko	eksperto
Lietuvos Respublika	38 611	32 159	83,29	3 263	15 845	12 188	863
Panevėžio apskritis	3272	2701	82,55	191	1271	1198	41
Biržų r. sav.	374	291	77,81	36	171	80	4

Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

Vienam specialiąją pagalbą teikiančiam specialistui (specialiajam pedagogui ir logopedui) tenkančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius 2011–2013 m. savivaldybėje sumažėjo nuo 38 iki 34.

Neformalusis švietimas. Biržų rajone veikia dvi neformaliojo vaikų švietimo įstaigos – Biržų Vlodo Jakubėno muzikos mokykla ir Biržų rajono sporto mokykla.

Biržų Vlodo Jakubėno muzikos mokykla vykdo formalųjį švietimą papildantį meninį (muzikos ir dailės) neformalųjį švietimą siekdama užtikrinti kuo aukštesnę ugdymo kokybę, sudaro

sąlygas įgyti menines kompetencijas, tenkina mokinių kūrybiškumo bei saviraiškos poreikius. Mokykloje vaikai priimami į fortepijono, akordeono, smuiko, pučiamųjų instrumentų (klarneto, saksofono, fleitos, trimito, trombono), kanklių ir chorinio dainavimo klases. Dailės skyriuje mokoma grafikos, tapybos, piešimo, keramikos, tapybos ant šilko. Kasmet mokykloje mokosi daugiau kaip 300 Biržų rajono savivaldybės vaikų.

Biržų rajono sporto mokyklos tikslai – skatinti vaikų sportinę saviraišką ir meistriškumą, kokybiškai įgyvendinti neformaliojo švietimo programas, ugdyti talentingus sportininkus sporto mokslo bei medicinos specialistų parengtomis bei praktikoje patvirtintomis priemonėmis, rengti sportininkus, galinčius deramai atstovauti mokyklai, Biržų kraštui, šaliai olimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose, kituose tarptautiniuose renginiuose. Biržų rajono sporto mokykloje kultivuojamos septynios sporto šakos: futbolas, krepšinis, dziudo, lengvoji atletika, kulkinis šaudymas, šachmatai, fitnesas. Pastaraisiais metais sporto mokyklos auklėtinių skaičius siekė apie 420 ugdytinių.

2013 m. neformaliojo vaikų švietimo įstaigas lankančių mokinių dalis, lyginant su savivaldybės teritorijoje esančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniais, siekė 16,0 proc., t. y. gerokai mažiau nei vidutiniškai šalyje (28,7 proc.).

Profesinis mokymas. Biržų technologijų ir verslo mokymo centras įkurtas 2011 m. liepos 1 d. reorganizavus Biržų politechnikos ir Vabalninko žemės ūkio mokyklas. Šiuo metu BTVMC sudaro 2 skyriai: Biržų ir Vabalninko. Mokymas vykdomas pagal bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programas. Centre siūlomos įgyti specialybės: apdailininko (statybininko), mūrininko, betonuotojo, automobilių mechaniko, virėjo, konditerio, prekybos įmonių vadybininko padėjėjo, automobilių kėbulo remontininko, sekretoriaus, padavėjo ir barmeno, pardavėjo, floristo, apskaitininko ir kasininko, technikos šaltkalvio remontininko, žemės ūkio gamybos verslo darbuotojo, pramonės įmonių prekybos konsultanto, technikos priežiūros verslo darbuotojo, logisto ekspeditoriaus, statybos verslo paslaugų teikėjo, socialinio darbuotojo padėjėjo, kompiuterinio projektavimo operatorius, pienininko, draudimo konsultanto, želdinių tvarkytojo. Suinteresuotiems asmenims suteikiama galimybė pasirinkti jų poreikius atitinkančią specialybę bei galimybę kartu su profesiniu mokymu įgyti pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą, o asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą, įgyti profesinę specialybę. 2011–2012 – 2013–2014 m. m. Biržų technologijų ir verslo mokymo centre mokinių skaičius išaugo nuo 726 iki 823. Augo ir naujai priimtų mokinių skaičius (nuo 315 (2011 m.) iki 401 (2013 m.)). 2011 m. parengtų specialistų skaičius siekė 207, 2012 m. – 236, 2013 m. – 225.

Švietimo pagalba. Biržų rajono pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centro tikslai – organizuoti švietimo ir kitų kategorijų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą, metodinę veiklą inicijuojant aktyvų bendruomenių narių dalyvavimą švietimo pertvarkoje ir kaitoje, didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingą psichologinį atsparumą teikiant informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą mokykloms, mokytojams, ugdytinių tėvams. Centras organizuoja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo seminarus, konferencijas, paskaitas, parodas, rengia ir vykdo projektus. Centras 2014 m. organizavo 375 kvalifikacijos tobulinimo renginius: seminarus, edukacines programas, metodinius pasitarimus, kursus, paskaitas ir kita. Renginiuose dalyvavo daugiau kaip 5300 dalyvių. Pedagoginių psichologinių konsultacijų, specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimų, kito pobūdžio pedagoginių psichologinių įvertinimų per metus surengta 609 kartus. 2014 m. centras dalyvavo penkiuose projektuose, tarp jų trys projektai buvo tarptautiniai.

Biržų rajone taip pat veikia vaikų socializacijos centras „Širvėna“.

Materialieji švietimo įstaigų ištekliai. 2013–2014 m. m. šalyje 100-ui mokinių teko 21,6 kompiuterio. Nuo 2011–2012 m. m. šis skaičius išaugo 18,7 proc. 2013–2014 m. m. Biržų rajono savivaldybės mokyklose 100-ui mokinių tenkančių kompiuterių skaičius (24,1) buvo didesnis nei šalyje ir labai panašus į Panevėžio apskrities rodiklį (24,0). Kompiuterių skaičius 100-ui mokinių savivaldybės mokyklose, lyginant 2011–2012 m. m. ir 2013–2014 m. m., išaugo 38,5 proc. arba dvigubai daugiau nei šalyje.

2013–2014 m. m. savivaldybėje vienam mokiniui teko 18,9 m² mokyklos ploto (beveik trečdaliu daugiau nei šalyje (13,4 m²)). Vienam mokiniui tenkančiu mokyklos plotu Biržų rajoną apskrityje lenkė tik Panevėžio rajono savivaldybė (20,5 m²). Panevėžio apskrityje vienam mokiniui tenkantis mokyklos plotas buvo didesnis (14,6 m²) nei šalyje. 2011–2012 – 2013–2014 m. m. laikotarpiu vienam mokiniui tenkantis mokyklos plotas šalyje, apskrityje ir savivaldybėje augo (atitinkamai 6,3 proc., 9,8 proc. ir 13,2 proc.).

2.4. SVEIKATOS APSAUGA

Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) sistemoje ligoninių (1), ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų (6) ir medicinos punktų (16) skaičius nesikeitė. Panevėžio apskrityje analizuojamu laikotarpiu ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų ir ligoninių skaičius taip pat išliko nepakitęs, tačiau įsteigti trys nauji medicinos punktai. Šalyje SAM sistemoje ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų mažėjo šešiomis įstaigomis, likviduota ar kitaip reorganizuota vienuolika ligoninių, 5,4 proc. sumažėjo medicinos punktų. Privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius savivaldybėje, lyginant 2011 m. ir 2013 m., sumažėjo dviem įstaigomis, iš kurių viena teikė odontologų paslaugas. 2013 m. privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų rajone buvo 10, taip pat odontologų paslaugas teikė 5 privačios įstaigos. Panevėžio apskrityje privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius 2011–2013 m. neženkliai mažėjo, o šalyje dešimtadaliu išaugo.

Biržų rajono savivaldybėje pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia viešoji įstaiga VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika ir UAB Biržų šeimos gydytojų centras. Antrinio lygio medicinos paslaugas teikia VšĮ Biržų ligoninė.

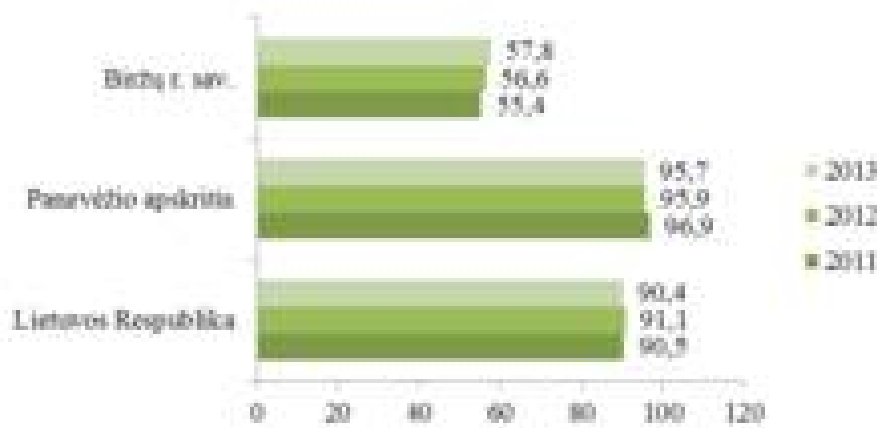
2.4.1. lentelė. PASP įstaigose prisirašiusių draustų gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje

Istaiga	2012-12-31	2014-12-31	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	21 380	20 116	-5,9
UAB Biržų šeimos gydytojų centras	4 842	5 043	4,1
Iš viso	26 222	25 159	-4,0

Šaltinis: Panevėžio TLK

Biržų rajono savivaldybėje pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigose prisirašiusių draustų gyventojų skaičius per pastaruosius du metus sumažėjo 4,0 proc. VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinikoje prisirašiusių draustų gyventojų sumažėjo 5,9 proc., o UAB Biržų šeimos gydytojų centre išaugo 4,1 proc.

2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybės ligoninėse lovų skaičius nesikeitė, buvo 153 lovos. Analizuojamu laikotarpiu Panevėžio apskrityje lovų skaičius ligoninėse sumažėjo 4,2 proc., šalyje – 2,1 proc. Lovų skaičius tenkantis 10 000-ių gyventojų 2011–2013 m. savivaldybėje, apskrityje ir šalyje kito neženkliai.

2.4.1. pav. 10 000-ių gyventojų teko lovų ligoninėse 2011–2013 m., vnt.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono savivaldybės gyventojai poliklinikose ir ambulatorijose apsilankė 157,9 tūkst. kartų, o vienam rajono gyventojui vidutiniškai teko 5,9 apsilankymai per metus. Lietuvoje gyventojai poliklinikose ir ambulatorijose apsilankė vidutiniškai 8,1 karto, apskrityje – 7,5 karto. Apsilankymų skaičius 2011–2013 m. laikotarpiu poliklinikose ir ambulatorijose vienam gyventojui savivaldybėje išaugo 11,3 proc., apskrityje – 5,6 proc., šalyje – 6,6 proc.

2.4.2. lentelė. Sveikatos sistemos funkcionavimo rodikliai 2013 m.

Vietovė	Vienas gyventojas vidutiniškai apsilankė poliklinikose ir ambulatorijose	1 000 gyventojų tenka asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba	Ligoninėse gydytų ligonių skaičius tenkantis 1 000 gyventojų
Lietuvos Respublika	8,1	225,5	251,3
Panevėžio apskritis	7,5	230,9	268,0
Biržų r. sav.	5,9	225,3	297,8
Kupiškio r. sav.	6,0	309,6	282,6
Panevėžio m. sav.	9,9	252,4	267,5
Panevėžio r. sav.	5,8	200,1	244,5
Pasvalio r. sav.	5,0	166,4	258,9
Rokiškio r. sav.	6,4	214,3	271,1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2013 m. 1 000-iui Biržų rajono savivaldybės gyventojų teko 225,3 asmenys, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba. Šalyje ir Panevėžio apskrityje 1 000-iui gyventojų greitosios medicinos pagalbos suteikta panašiai kaip ir savivaldybėje (atitinkamai 225,5 karto ir 230,9 karto). Suteiktos greitosios pagalbos skaičius 1 000-iui gyventojų, lyginant 2011 m. ir 2013 m., savivaldybėje išliko panašus, Panevėžio apskrityje sumažėjo, o šalyje išaugo. 2013 m. savivaldybėje greitoji medicinos pagalba suteikta 6 027 kartus.

2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybės ligoninėse gydytų ligonių skaičius mažėjo nuo 8 115 iki 7 965, tačiau vertinant ligonių skaičių tenkanti 1 000-iui gyventojų išaugo 2,6 proc. Lietuvoje 2013 m. gydytų ligonių 1 000-iui gyventojų skaičius siekė 251,3, apskrityje – 268,0, savivaldybėje – 297,8.

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje buvo 53 praktikuojantys gydytojai. Savivaldybėje 10 000 rajono gyventojų teko 20,0 praktikuojančių gydytojų, apskrityje – 30,1, šalyje – 43,0. Praktikuojančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų 2011–2013 m. šalyje, apskrityje ir savivaldybėje neženkliai išaugo.

Praktikuojančių slaugytojų ir akušerių skaičius 10 000 gyventojų 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje buvo vienas mažiausių apskrityje (antras po Panevėžio rajono savivaldybės). Lyginant su šalies (78,9) ir Panevėžio apskrities (83,3) praktikuojančių slaugytojų ir akušerių skaičiumi 10 000 gyventojų, savivaldybėje (59,3) šių specialistų skaičius buvo ketvirtadaliu mažesnis. Slaugytojų ir akušerių skaičius 10 000 gyventojų 2011–2013 m. apskrityje ir šalyje kito neženkliai, o savivaldybėje sumažėjo 5,3 proc.

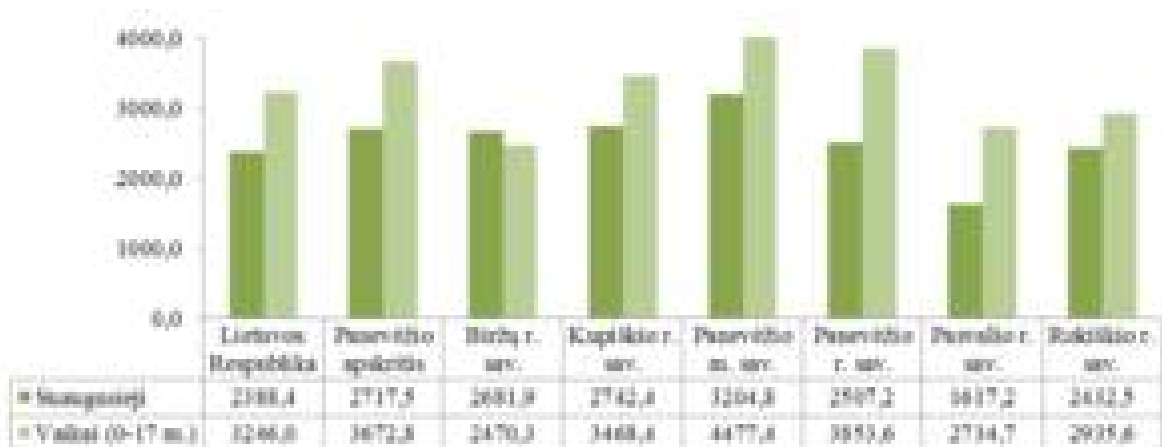
2.4.3. lentelė. Praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų skaičius 10 000 gyventojų 2013 m.

Vietovė	Gydytojas	Slaugytojai ir akušeriai	Odontologas
Lietuvos Respublika	43,0	78,9	9,1
Panevėžio apskritis	30,1	83,3	7,9
Biržų r. sav.	20,0	59,3	5,3
Kupiškio r. sav.	17,8	72,9	3,7
Panevėžio m. sav.	45,2	109,0	10,4
Panevėžio r. sav.	14,4	33,1	6,7
Pasvalio r. sav.	19,5	72,0	4,5
Rokiškio r. sav.	27,5	99,9	9,2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Praktikuojančių odontologų 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje 10 000 gyventojų didėjo ketvirtadaliu (nuo 4,3 (2011 m.) iki 5,3 (2013 m.)). 2013 m. apskrityje (7,9) ir šalyje (9,1) praktikuojančių odontologų 10 000 gyventojų buvo gerokai daugiau nei savivaldybėje. 2011–2013 m. praktikuojančių odontologų skaičius 10 000 gyventojų Panevėžio apskrityje išaugo 21,5 proc., šalyje – 9,6 proc.

2.4.4. pav. Bendras sergamumas 1 000-iui gyventojų 2013 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje suaugusiųjų bendras sergamumas 1 000-iui gyventojų (2 681,9) buvo mažesnis nei Panevėžio apskrityje (2 717,5) ir didesnis nei šalyje (2 388,4). Apskrityje

daugiausia susirgimų 1 000-iai suaugusiųjų gyventojų buvo Panevėžio miesto savivaldybėje (3 204,8), mažiausias skaičius fiksuotas Pasvalio rajono savivaldybėje (1 617,2). Vaikų (0–17 m.) susirgimų skaičius savivaldybėje (2 470,3 susirgimai 1 000-iai vaikų) 2013 m. buvo mažesnis nei suaugusiųjų bei mažiausias tarp apskrities savivaldybių. Vaikų susirgimų 1 000-iai vaikų savivaldybėje buvo 32,7 proc. mažiau nei vidutiniškai apskrityje (3 672,8) ir 23,9 proc. mažiau nei šalyje (3 246,0). 2013 m. apskrityje daugiausia sirgo Panevėžio miesto vaikai (4 477,4 susirgimai 1 000-iai vaikų).

2.5.4. lentelė. Asmenys, pirmą kartą pripažinti neįgaliais 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Vaikai (0–17 metų amžiaus)				
Lietuvos Respublika	2 040	2 107	1 723	-15,5
Panevėžio apskritis	220	197	159	-27,7
Biržų r. sav.	31	25	8	-74,2
Darbingo amžiaus asmenys (nuo 18 metų iki pensinio amžiaus)				
Lietuvos Respublika	14 880	13 993	13 096	-12,0
Panevėžio apskritis	1 267	1 297	1 238	-2,3
Biržų r. sav.	172	137	157	-8,7

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011–2013 m. pirmą kartą pripažintų neįgaliais vaikų ir suaugusiųjų skaičius šalyje, apskrityje ir savivaldybėje mažėjo. Vaikų iki 17 metų amžiaus Biržų rajono savivaldybėje pripažintų neįgaliais skaičius sumažėjo nuo 31 (2011 m.) iki 8 (2013 m.) arba 74,2 proc. Apskrityje vaikų pripažintų neįgaliais mažėjo lėčiau nei savivaldybėje (sumažėjo 27,7 proc.), šalyje šis rodiklis mažėjo dar lėčiau (-15,5 proc.). Suaugusiųjų pirmą kartą pripažintų neįgaliais mažėjo ne taip sparčiai kaip vaikų. Darbingo amžiaus asmenų, kurie pirmą kartą buvo pripažinti neįgaliais, 2011–2013 m. šalyje sumažėjo 12,0 proc., apskrityje – 2,3 proc., savivaldybėje – 8,7 proc. 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje pirmą kartą pripažinti neįgaliais 157 asmenys arba 15 asmenų mažiau nei 2011 m. 2012 m. šis skaičius buvo dar mažesnis.

2.4.6. pav. Mirtingumas pagal priežastis Biržų rajono savivaldybėje 2013 m., proc.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Šalyje didžiausias skaičius mirčių ištinka nuo kraujotakos sistemos ligų, toliau eina mirtingumas nuo piktybinių navikų. Ne išimtis ir Biržų rajono savivaldybė. 2013 m. Biržų rajono

savivaldybėje mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų siekė 298 atvejus arba 1 144 mirusiųjų 100 000 gyventojų. Ši dalis sudarė 62,9 proc. mirčių. Nuo piktybinių auglių 2013 m. mirtingumas 100 000 rajono gyventojų siekė 21,1 proc. mirčių arba 373,8 atvejus 100 000 gyventojų. 2013 m. mirtingumas nuo piktybinių auglių savivaldybėje buvo didžiausias tarp apskrities savivaldybių. Taip pat, 2013 m., Biržų rajono savivaldybėje didžiausias mirtingumas tarp apskrities savivaldybių buvo nuo virškinimo sistemos ligų (5,3 proc. visų mirčių). 2013 m. mirtingumas nuo kvėpavimo sistemos ligų savivaldybėje siekė 2,7 proc. ir mažiausia dalis teko mirtims nuo infekcinių ligų (0,4 proc.). Mirtingumas dėl išorinių priežasčių rajone sudarė 7,6 proc. visų mirčių.

2.5. SOCIALINĖ APSAUGA

Biržų rajono savivaldybė yra socialinių paslaugų organizatorė, o socialines paslaugas administruoja savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Paslaugų poreikį vertina socialinio darbo organizatoriai bei socialiniai darbuotojai, dirbantys su socialinės rizikos šeimomis. Socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios įstaigos ir nevyriausybinų organizacijų įsteigtos įstaigos. Biržų rajono savivaldybėje yra teikiamos:

- bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, kitos bendrosios socialinės paslaugos);

- specialiosios socialinės paslaugos, kurios skirstomos į socialinę priežiūrą (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, laikinas apnakvindinimas) ir į socialinę globą (dienos socialinė globa, trumpalaikė socialinė globa, ilgalaikė socialinė globa).

VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras (toliau – centras) – tai mišrių socialinių paslaugų viešoji įstaiga teikianti bendrąsias, specialiąsias ir kitas jų veikloje numatytas paslaugas: pagalbą į namus, dienos socialinę globą asmens namuose, dienos socialinę globą institucijoje, specialaus transporto, asmens higienos, sociokultūrinės paslaugas, laikiną apnakvindinimą krizių atvejais, aprūpinimą techninėmis pagalbos priemonėmis. Pagalba į namus ir dienos socialinė globa teikiama asmenims, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, nes darbuotojai teikti paslaugų vyksta į asmens namus. 2013 m. pabaigoje startavusio projekto „Integralios slaugos ir socialinės globos paslaugų plėtra Biržų rajone“ dėka mobiliosios komandos, sudarytos iš slaugytojų, slaugytojų padėjėjų, kineziterapeutų – masažistų, lanko pacientus namuose, teikia jiems integralios slaugos ir socialinės globos paslaugas, konsultuoja sunkią negalią turinčių asmenų artimuosius. Pagalbos į namus ir dienos užimtumo paslaugas senyvo amžiaus žmonėms teikia ir VšĮ „Pagalbos centras“.

Biržų rajono gyventojams socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios įstaigos ir nevyriausybinų organizacijų įsteigtos įstaigos. Ilgalaikes socialines globos paslaugas rajone senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims teikia VšĮ Biržų parapijos šv. Vincento Pauliečio globos namai, Biržų rajono Legailių globos namai ir VšĮ Onos Milienės senelių globos namai. Legailių globos namai taip pat teikia ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas. Šios įstaigos visiškai tenkina asmenų, galinčių gyventi bendrojo tipo globos įstaigoje, socialinės globos poreikį.

Specializuotas socialines paslaugas Biržų savivaldybės gyventojams teikia regioninės įstaigos – valstybiniai socialinės globos namai: Kupiškio, Lavėnų, Jotainių, Skemų, Linkuvos, Jurdaičių ir Vilijampolės. Vaikams su negalia minėtas paslaugas teikia Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinis“, Pasvalio specialioji mokykla.

2.5.1. lentelė. Biržų rajono savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas 2013 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis		1000 gyv. tenka vietų/gavėjų	Iš jų finansuoja savivaldybė (įskait.tiksl.dotaciją)	Socialinių paslaugų išvystymo normatyvai
		Įvertintas	Nepatenkintas			
1.	Ilgalaikė socialinė globa:					
1.1	suaugusiems asmenims su negalia	19	–	0,7	19	0,7
1.2	vaikams su negalia	1	–	0,04	1	0,05
1.3	(trumpalaikė) socialinės globos namuose	22	–	0,8	22	0,6
1.4	šeimynose vaikams, likusiems be tėvų globos	5	–	0,2	5	0,2
1.5	senyvo amžiaus asmenims	48	–	1,8	48	1,8
2.	Dienos socialinė globa					
2.1	institucijoje	23	–	0,9	23	0,7
2.2	asmens namuose	24	1	0,9	24	0,3
3.	Pagalba į namus	94	5	3,5	92	4
4.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	160	–	5,9	160	4
5.	Laikinas apnakvindinimas (VŠĮ Biržų rajono soc. paslaugų centre)	8	–	0,3	8	0,3
6.	Transporto organizavimas	969	–	35,9		5
7.	Bendrosios socialinės paslaugos VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centre ir NVO centruose	3623	–	134,1	–	pagal gyventojų poreikį

Šaltinis: Biržų rajono savivaldybės 2014 m. socialinių paslaugų planas

2014 m. viešoji įstaiga „Vaiko užuovėja“, šeimyna „Po angelo sparnu“ ir Sigitos Švambarienės šeimyna teikė ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas vaikams, likusiems be tėvų globos, bei socialinės rizikos šeimų vaikams. Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos rajone yra pakankamai išvystytos, ją teikiančios įstaigos išsidėsčiusios ir kaimiškoje, ir miesto teritorijoje, tačiau vis dar aktuali problema – socialinių paslaugų teikimas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams. Nors socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas šioms šeimoms 2014 m. teikė devyni socialiniai darbuotojai, šių paslaugų teikėjų nepakanka siekiant kokybiškų ir efektyvių pokyčių socialinės rizikos šeimų gyvenime.

Su socialinės rizikos šeimomis ir jose augančiais vaikais dirba VŠĮ „Vaiko užuovėja“ ir vaikų dienos centrai. Socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos ir nepasiturinčių šeimų vaikams teikia labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centrai (Biržuose ir Vabalninke), VŠĮ „Pagalbos centras“ (Biržuose, Papilyje ir Pačeriaukštės k.), VŠĮ „Aš Jis“ (Vabalninke). Vaikų dienos centrai organizuoja popamokinį vaikų užimtumą bei įvairias prasmingas veiklas, taip pat organizuoja vaikams vasaros stovyklas. Reikšminga šių dienos centrų veikla – darbas su socialinės rizikos šeimų tėvais.

Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos tarnyboje prie VŠĮ Biržų ligoninės dirba specialistų komanda, kuri rūpinasi vaikais nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus.

Neįgaliems vaikams dienos socialinę globą ir ugdymą užtikrina mokykla-darželis „Vyturėlis“, su vyresnio amžiaus neįgaliais vaikais ir jaunuoliais dirba Jaunimo mokykla. Suaugusiems neįgaliesiems dienos globos paslaugas teikia VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, socialinės rizikos šeimų 2011–2013 m. laikotarpiu šalyje sumažėjo 3,5 proc. Panevėžio apskrityje ir Biržų rajono savivaldybėje, atvirkščiai nei šalyje, socialinės rizikos šeimų skaičius išaugo. Panevėžio apskrityje socialinės rizikos šeimų skaičius augo 2,4 proc., Biržų rajono savivaldybėje – 8,1 proc. 2012 m. apskrityje ir savivaldybėje socialinės rizikos šeimų bei juose augančių vaikų skaičius buvo sumažėjęs, tačiau 2013 m. vėl išaugo. Vaikų augančių socialinės rizikos šeimose, lyginant 2011 m. ir 2013 m. savivaldybėje išaugo 3,8 proc., apskrityje – 2,3 proc., o šalyje sumažėjo 6,4 proc.

2.5.2. lentelė. Socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Socialinės rizikos šeimų skaičius				
Lietuvos Respublika	10 608	10 389	10 235	-3,5
Panevėžio apskritis	1 106	1 102	1 133	2,4
Biržų r. sav.	148	143	160	8,1
Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius				
Lietuvos Respublika	22 073	21 303	20 664	-6,4
Panevėžio apskritis	2 418	2 389	2 474	2,3
Biržų r. sav.	346	323	359	3,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Nemokamą maitinimą Biržų rajono savivaldybėje 2011 m. gavo 1 625 moksleiviai. 2013 m. šis skaičius sumažėjo iki 1 296 moksleivių arba 20,0 proc. Apskrityje ir šalyje nemokamą maitinimą gaunančių moksleivių skaičius mažėjo šiek tiek sparčiau nei savivaldybėje (apie 24,0 proc.).

Šalyje, apskrityje ir savivaldybėje 2011–2013 m. daugėjo socialinių paslaugų asmens namuose gavėjų skaičius. Biržų rajono savivaldybėje socialines paslaugas namuose gavusių asmenų skaičius išaugo nuo 224 (2011 m.) iki 265 (2013 m.). Savivaldybėje socialinių paslaugų asmens namuose gavėjų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo sparčiau nei apskrityje ir šalyje.

2.5.3. lentelė. Socialinių paslaugų asmens namuose gavėjai 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Lietuvos Respublika	15 022	15 902	16 179	7,7
Panevėžio apskritis	1 594	1 587	1 787	12,1
Biržų r. sav.	224	247	265	18,3

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybėje socialinės pašalpos gavėjų skaičius nuo 2011 m. (2 587) iki 2013 m. (2 521) sumažėjo 2,5 proc., tuo tarpu apskrityje socialinių pašalpų gavėjų skaičius mažėjo 16,0 proc., šalyje – 14,0 proc.

2.5.4. lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir išlaidos socialinėms pašalpoms 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Socialinių pašalpų gavėjų skaičius				
Lietuvos Respublika	221 062	221 922	190 009	-14,0
Panevėžio apskritis	24 565	24 181	20 631	-16,0
Biržų r. sav.	2 587	2 575	2 521	-2,5
Išlaidos socialinėms pašalpoms, tūkst. EUR				
Lietuvos Respublika	177 326,4	173 622,4	147 174,1	-17,0
Panevėžio apskritis	19 212,3	18 172,8	15 204,7	-20,9
Biržų r. sav.	1 985,4	1 883,9	1 831,0	-7,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Apskirtyje analizuojamu laikotarpiu socialinių pašalpų gavėjų skaičius labiausiai sumažėjo Panevėžio miesto (20,3 proc.) ir Panevėžio rajono (25,8 proc.) savivaldybėse. Mažėjantis gavėjų skaičius lemia išlaidų socialinėms pašalpoms dydį. Savivaldybėje išlaidos socialinėms pašalpoms 2011–2013 m. sumažėjo 7,8 proc. Šalyje ir apskrityje socialinėms pašalpoms 2013 m. buvo išleidžiama atitinkamai 17,0 proc. ir 20,9 proc. mažiau nei 2011 m. Analizuojamu laikotarpiu Panevėžio apskrityje išlaidos socialinėms pašalpoms daugiausiai mažėjo Panevėžio rajono savivaldybėje (-38,5 proc.).

Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys. Prioritetinės žmonių socialinės grupės savivaldybėje, kurioms reikia teikti ar plėsti socialines paslaugas:

- neįgalūs asmenys su sunkia negalia;
- vieniši senyvo amžiaus ar neįgalūs asmenys;
- socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai;
- be tėvų globos likę vaikai.

Biržų rajono savivaldybės 2014 m. socialinių paslaugų plane išskiriamos prioritetinės socialinių paslaugų plėtros rūšys:

- dienos socialinės globos teikimas asmens namuose;
- dienos socialinės globos paslaugų teikimas institucijoje;
- pagalbos į namus paslaugų teikimas;
- socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų teikimas.

2.6. KULTŪRA IR MENAS

Biržų rajono savivaldybėje į kultūrinį gyvenimą didelį indėlį įneša Biržų kultūros centras. Ši įstaiga saugo, skleidžia, perduoda iš kartos į kartą tautines ir vietos tradicijas, organizuoja poilsį ir pramogas, skleidžia profesionalų meną, rūpinasi bendruomenės narių meninių poreikių ugdymu ir tenkinimu, puoselėja bendrąją ir etninę kultūrą, ugdo ir skatina visokeriopą meninę saviraišką, rūpinasi Biržų krašto kultūros pristatymu Lietuvoje ir užsienyje. Be pagrindinio kultūros centro pastato Biržų mieste, kur darbuojasi didelė dalis kultūros darbuotojų, rajone veikia 23 įstaigai priklausantys skyriai.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2011–2013 m. laikotarpiu šalyje, Panevėžio apskrityje ir savivaldybėje mažiausiai mėgėjų meno kolektyvų ir dalyvių juose buvo 2012 m. 2013

m. Biržų rajone veikė 103 mėgėjų meno kolektyvai arba 6,2 proc. daugiau nei 2011 m. (2011 m. buvo 97 kolektyvai). Apskirtyje mėgėjų meno kolektyvų skaičius, lyginant 2011 m. ir 2013 m., išaugo dviem kolektyvais, šalyje augimas siekė 12,1 proc. Dalyvių skaičius mėgėjų meno kolektyvuose 2011–2013 m. šalyje išaugo ketvirtadaliu, apskrityje – 3,4 proc., savivaldybėje – 8,8 proc.

2.6.1. lentelė. Mėgėjų meno kolektyvai ir dalyviai juose 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Mėgėjų meno kolektyvų skaičius				
Lietuvos Respublika	3 556	3 151	3 985	12,1
Panevėžio apskritis	531	435	533	0,4
Biržų r. sav.	97	86	103	6,2
Dalyvių skaičius mėgėjų meno kolektyvuose				
Lietuvos Respublika	42 543	39 160	53 216	25,1
Panevėžio apskritis	5 756	4 744	5 951	3,4
Biržų r. sav.	900	832	979	8,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų kultūros centre ir jo skyriuose buvo surengti 755 įvairūs renginiai, juose apsilankė 75 255 lankytojai ir dalyviai. Per metus surengti 23 profesionalaus meno renginiai (2 parodos, 3 koncertai, 18 spektaklių), 451 mėgėjų meno kolektyvų pasirodymai, organizuoti 280 įvairaus pobūdžio renginiai: parodos, ekspedicijos, pramoginės muzikos koncertai, edukaciniai užsiėmimai ir kiti renginiai. Lyginant su 2011 m. renginių rajone 2013 m. surengta 13,0 proc. daugiau (2011 m. surengti 657 renginiai). Lankytojų ir dalyvių skaičius renginiuose 2013 m. buvo du kartus didesnis nei 2011 m. (2011 m. renginiuose apsilankė 36 329 lankytojai ir dalyviai).

Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos tinklą sudaro 27 bibliotekos: Viešoji biblioteka, Vabalninko miesto filialas, 25 kaimo filialai. 2011–2013 m. laikotarpiu savivaldybėje bibliotekų skaičius nesikeitė, apskrityje bibliotekų skaičius taip pat nesikeitė, šalyje sumažėjo 21 biblioteka.

2013 m. rajono bibliotekos turėjo 6 274 vartotojus. Kaimo filialai aptarnavo 4 112 vartotojus, miesto filialai 2 162 vartotojus. 2011–2013 m. vartotojų skaičius rajono bibliotekose mažėjo 6,2 proc., taip pat vartotojų mažėjo apskrities ir šalies bibliotekose. 2013 m. rajono bibliotekų paslaugomis naudojosi 57,3 proc. suaugusiųjų vartotojų, 11,8 proc. jaunimo grupės vartotojų ir 30,8 proc. vartotojų vaikų. Gyventojų sutelkimas rajono bibliotekose 2013 m. siekė 21,4 proc. 2013 m. bibliotekose apsilankė 129 008 lankytojai, 1,9 proc. mažiau nei 2011 m.

Biržų rajono bibliotekose buvo kompiuterizuotos 156 darbo vietos: darbuotojams – 53, vartotojams – 103. Visi bibliotekų kompiuteriai buvo prijungti prie interneto tinklo. 2013 m. rajone interneto paslaugomis naudojosi 2 446 vartotojai, iš kurių daugiau nei pusę sudarė vaikai.

Rajono bibliotekose rengiami susitikimai su rašytojais, jų jubiliejai, knygų pristatymai, aptarimai, poezijos šventės, valstybinių švenčių, tradicijų ir papročių renginiai, parodos. Rajono bibliotekose 2013 m. organizuotas 571 renginys, iš jų 99 kompleksiniai, 168 žodiniai ir 304 vaizdiniai.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, dokumentų fondas 2011–2013 m. šalies, apskrities ir savivaldybės bibliotekose mažėjo. Biržų rajono savivaldybės bibliotekose dokumentų

fondas mažėjo 3,6 proc., t. y. šiek tiek sparčiau nei apskrityje (-2,6 proc.) ir šalyje (-2,9 proc.). Išduotų dokumentų skaičius Biržų rajono savivaldybės bibliotekose 2011–2013 m. sumažėjo 7,8 proc. Panašiu procentu mažėjo išduotų dokumentų skaičius šalyje ir Panevėžio apskrityje. 2013 m. savivaldybės bibliotekose išduota 223 tūkst. egzempliorių dokumentų (19 tūkst. egz. mažiau nei 2011 m.).

2.6.2. lentelė. Dokumentų fondas ir dokumentų išdavimas 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Bibliotekų dokumentų fondas, tūkst. egz.				
Lietuvos Respublika	26 389	25 659	25 624	-2,9
Panevėžio apskritis	1 981	1 964	1 929	-2,6
Biržų r. sav.	222	219	214	-3,6
Išduota dokumentų, tūkst. egz.				
Lietuvos Respublika	21 921	20 937	20 205	-7,8
Panevėžio apskritis	2 592	2 507	2 398	-7,5
Biržų r. sav.	242	235	223	-7,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybėje veikia viena muziejaus statusą turinti įstaiga – Biržų krašto muziejus „Sėla“. 1989 m. Biržų kraštotyros muziejus tapo Biržų krašto muziejumi „Sėla“, pirmuoju krašto muziejumi Lietuvoje. Ši įstaiga taip pat įneša labai didelį indėlį į Biržų rajono kultūrinį gyvenimą. 1928 m. įkurtas Biržų krašto muziejus 1989 m. pradėjo veikti atstatytuose Biržų pilies reprezentaciniuose rūmuose. Muziejuje lankytojams 27 ekspozicinėse salėse siūlomos šios ekspozicijos: „Proistorė“ (skirta žiemgalių ir sėlių kultūriniam palikimui), „XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios etnografija ir etnokultūra“, „Biržai ir Radvilos“ (skirta Biržų miesto, dvarų ir tvirtovės istorijai), „Religijos“ (Biržų krašto religinių konfesijų raštija, menas ir istorija), „Biržai XIX a.“ (Biržų kraštas grafų Tiškevičių valdymo laikotarpiu; priklausymo Rusijos imperijai (1795 – 1915), spaudos draudimo laikotarpis); „Biržai XX a.“ (Pirmasis pasaulinis karas, Biržų kraštas Nepriklausomybės metais (1918–1940) ir XX a. II pusės laikotarpiu).

Muziejus taip pat rengia parodas ir renginius, prekiauja suvenyrais ir leidiniais. Muziejus turi skyrių Vabalninke, kuriame siūloma ekspozicija, rengiamos parodos.

Muziejuje rengiamos edukacinės programos skirtos tiek suaugusiems, tiek vaikams. „Sudėliok koklį“, „Seni daiktai prabyla“, „Nuo lino iki apdaro“, „Nusikalk monetą pats“, „Žaldoko alus“, „Biržų pilies šturmas Šiaurės karo metu“ – šias ir kitas edukacines programas muziejuje gali užsisakyti pavieniai asmenys ir grupės. Pastaroji edukacinė programa („Biržų pilies šturmas Šiaurės karo metu“) – animuotas pasakojimas kelių amžiaus grupių mokymas, rodomas Biržų tvirtovės arsenale, kuris buvo atkurtas 2014 m. Atkurtame Biržų tvirtovės arsenale įrengta karybos ir kalvystės ekspozicija, kurios metu su autentiškai XVI–XVIII a. artefaktais supažindina interaktyvi programa su edukaciniais žaidimais vaikams ir jaunimui. Atkurto arsenalo II a. įrengta moderni konferencijų salė.

Nuo 2008 m. Biržų krašto muziejus „Sėla“ priskirtas I grupės muziejams (LR Kultūros ministerija yra nustačiusi, kad I grupei priskiriami didžiausi muziejai, parodų rūmai (centrai), turintys ne mažesnius, kaip 100 tūkst. eksponatų fondus ir stacionarių ekspozicijų bendrą plotą, ne mažesnę kaip 1 500 m²). Biržų krašto muziejus „Sėla“ gerokai viršija šiuos rodiklius, 2014 m. eksponatų skaičius siekia 133,5 tūkst. vnt., muziejaus vidaus ekspozicijoms bei parodoms skirtas plotas užima 3 039 m².

Be eksponatų kaupimo (tuo pačiu ir kiekvienai eksponatų grupei atitinkamų laikymo sąlygų sudarymo), rinkinių kompiuterizavimo bei eksponatų skaitmeninimo, ekspozicijų kūrimo bei parodų rengimo ir lankytojų aptarnavimo, muziejus vykdo tiriamąją veiklą, leidžia leidinius, teikia metodines konsultacijas.

2013 m. Biržų pilies rūmuose (nuolatinių ekspozicijų, parodų lankymas, dalyvavimas edukaciniuose užsiėmimuose, domėjimasis muziejaus fondais) apsilankė 33 474 lankytojai. Vabalninko skyrių aplankė – 1 151 lankytojas. Bendras 2013 m. muziejaus lankytojų skaičius siekė 39 070 žmones (kartu su renginių lankytojais). Lyginant 2011 m. ir 2013 m., savivaldybės muziejus apsilankė panašus lankytojų skaičius, o apskrities ir šalies muziejuose lankytojų skaičius augo (atitinkamai 10,2 proc. ir 23,0 proc.). Su arsenalo atvėrimu lankytojams sietinas daugiau kaip 6 tūkst. išaugęs (lyginant su 2013 m.) bendras muziejaus lankytojų skaičius, kuris 2014 m. siekė 45 300.

Rajone, be Biržų krašto muziejus „Sėla“, taip pat veikia visuomeniniai ir privatūs muziejai: Tarpukario Lietuvos valstybės ir visuomenės veikėjo Konstantino Šakenio memorialinis muziejus, Balio Sruogos gimtinė – sodyba, rašytojo K. Binkio memorialinė ekspozicija, Sigutės Kiaulėnienės šeimos muziejus bei kaimo bendruomenių muziejai.

Biržų mieste veikia privati meno galerija „Portfolio meno galerija“ rengianti parodas, organizuojanti plenerus ir seminarus, užsiimanti meno kūrinių pardavimu ir nuoma. Galerijoje taip pat įrengta foto studija, teikiamos dizainerio paslaugos.

2.7. SPORTAS

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje veikė 27 sporto organizacijos, iš kurių 25 sporto klubai. Rajone sportavo 1 190 asmenų, iš jų 324 moterys. Sportuojančiųjų skaičius 2011–2013 m. savivaldybėje sumažėjo 10,8 proc.

Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių skaičius savivaldybėje, lyginat 2011 m. ir 2013 m., išaugo. 2013 m. buvo surengti 603 sveikatingumo renginiai ir sporto varžybos (5,6 proc. daugiau nei 2011 m.). Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius rajone nors neženkliai, tačiau mažėjo. Šalyje sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius 2011–2013 m. išaugo 11,7 proc., apskrityje – 63,5 proc.

2.7.1. lentelė. Sporto organizacijų ir sportuojančiųjų skaičius Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m.

Rodiklis	2011	2012	2013
Sporto organizacijų skaičius	27	28	27
Sportuojančiųjų skaičius	1 334	1 335	1 190
Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių skaičius	571	561	603
Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius	11 516	11 459	11 115

Šaltinis: Lietuvos sporto statistikos metraštis

1953 m. įsteigta Biržų rajono liaudies švietimo skyriaus sporto mokykla. 1956–1957 m. suremontuotas ir pritaikytas sporto reikmėms buvęs ligoninės pastatas, kuriame iki šiol įsikūrusi sporto mokykla. Mokykla taip pat naudojasi sporto sale Karaimų g. bei šaudykla Jaunimo g., Biržuose. Biržų rajono sporto mokykla patikėjimo teise valdo savivaldybei priklausantį miesto stadioną su krepšinio – teniso aikšte. Biržų rajono sporto mokyklos tikslai – skatinti vaikų sportinę saviraišką ir meistriškumą, kokybiškai įgyvendinti neformaliojo švietimo programas, ugdyti

talentingus sportininkus sporto mokslo bei medicinos specialistų parengtomis bei praktikoje patvirtintomis priemonėmis, rengti sportininkus, galinčius deramai atstovauti mokyklai, Biržų kraštui, šaliai olimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose, kituose tarptautiniuose renginiuose. Biržų sporto mokykloje kultivuojamos septynios sporto šakos: futbolas, krepšinis, dziudo, lengvoji atletika, kulkinis šaudymas, šachmatai, fitnesas. Pastaraisiais metais sporto centro auklėtinių skaičius siekė apie 420 ugdytinių. Mokykloje dirba 13 trenerių ir 2 mokytojai konsultantai. Biržų rajono savivaldybėje 2013 m. parengti 24 sportininkai, kurie atstovavo Nacionalinei, Jaunimo ir Jaunių rinktinėms.

Pagal Lietuvos sporto metraštyje pateikiamus duomenis, 2013 m. Biržų rajono savivaldybės teritorijoje buvo 16 stadionų, 16 sporto salių, 1 aerodromas, 1 šaudykla, 6 krepšinio aikštelės, 3 tinklinio aikštelės, 3 futbolo aikštelės, 2 teniso aikštelės, 3 universalios dirbtinės dangos sporto aikštelės. Didžioji dalis sporto infrastruktūros objektų priklauso ugdymo įstaigoms. Daugumos jų būklė prasta.

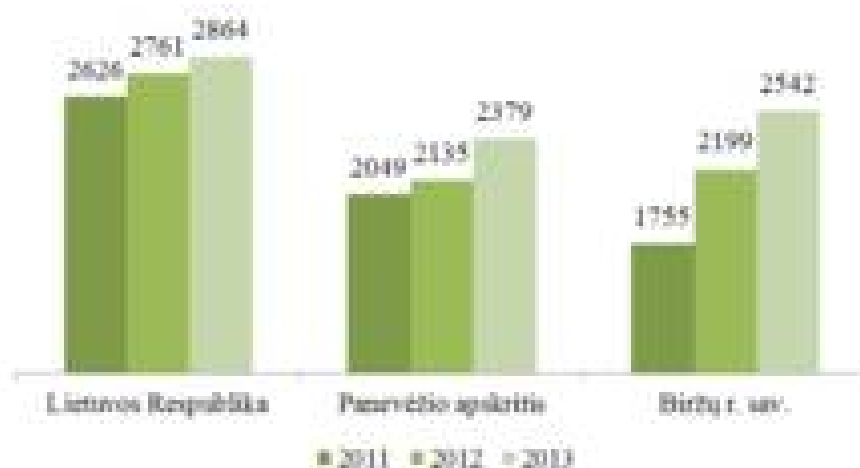
Dėl tinkamos sporto bazės nebuvimo savivaldybės sportininkams sunku siekti aukštesnio sportinio meistriškumo lygmens. Rajone nėra sporto salių, kuriose galima būtų organizuoti atitinkamų sporto šakų rajonines, regionines, respublikines, tarptautines varžybas. Šiuo metu Biržų rajono savivaldybės teritorijoje nėra nei vieno baseino. Siekiant aktyvinti rajono sportinį gyvenimą bei sudarant palankias sąlygas sportavimui, Biržų mieste planuojamas statyti sporto kompleksas. Techninis projektas sporto komplekso statybai yra parengtas bei numatoma, kad I etapo (universalios sporto salės) statybos darbai bus įgyvendinti 2015–2017 m. II etapu bus statomas baseinas.

2.8. VIEŠASIS SAUGUMAS

2011 m. rajone užregistruotos 491 nusikalstamos veikos, o 2013 m. užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius siekė 680 veikų arba 38,5 proc. daugiau nei 2011 m. 2011–2013 m. šalyje užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius išaugo 6,5 proc., Panevėžio apskrityje – 12,2 proc. Analizuojamu laikotarpiu savivaldybėje nusikalstamų veikų skaičiaus augimas buvo didžiausias apskrityje. 2011–2013 m. apskrityje nebuvo nei vienos savivaldybės, kurioje nusikalstamų veikų skaičius mažėtų.

Vertinant 100 000 gyventojų tenkanti užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičių, 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje šis rodiklis išaugo 44,8 proc. 100 000 gyventojų tenkantis nusikalstamų veikų skaičius savivaldybėje augo tris kartus sparčiau nei apskrityje ir penkis kartus greičiau nei šalyje. 2013 m. nusikalstamų veikų skaičius 100 000 gyventojų rajone buvo 6,9 proc. didesnis nei apskrityje, bet atsiliko nuo šalies rodiklio.

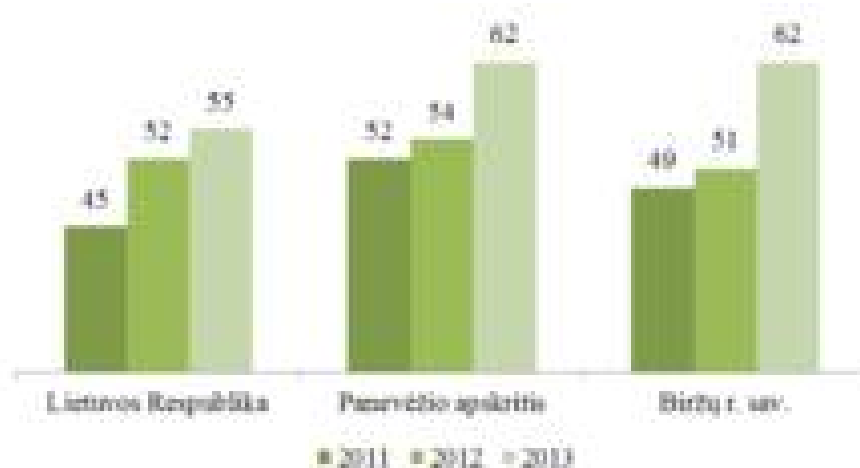
Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. didžiąją dalį nusikalstamų veikų sudarė vagystės, tačiau vagysčių skaičius analizuojamu laikotarpiu kito neženkiai, o išaugo viešosios tvarkos pažeidimų ir baudžiamųjų nusižengimų skaičius.

2.8.1. pav. 100 000 gyventojų teko nusikalstamų veikų 2011–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

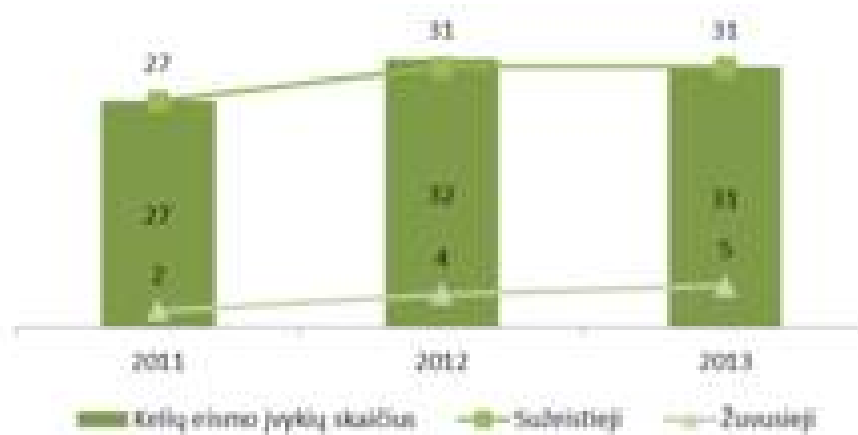
Nepilnamečių, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, skaičius 2011 m. savivaldybėje siekė 21. 2012 m. šis skaičius ženkliai išaugo (34), 2013 m. sumažėjo (29), tačiau buvo gerokai didesnis nei 2011 m. Apskrityje 2011–2013 m. nepilnamečių nusikalstamumas augo, šalyje mažėjo.

Ištirtų nusikalstamų veikų dalis 2011–2013 m. šalyje, Panevėžio apskrityje ir savivaldybėje augo. Šalyje 2011 m. buvo ištirta 45 proc. nusikalstamų veikų, 2013 m. šis rodiklis išaugo iki 55 proc. Panevėžio apskrityje ištiriamų nusikalstamų veikų skaičius išaugo nuo 52 proc. (2011 m.) iki 62 proc. (2013 m.). Biržų rajono savivaldybėje, lyginant 2011 m. ir 2013 m., ištiriamų nusikalstamų veikų skaičius išaugo 13 procentinių punktų (nuo 49 proc. (2011 m.) iki 62 proc. (2013 m.)). Savivaldybėje 2013 m. buvo ištirta 419 nusikalstamų veikų, kai tuo tarpu 2011 m. šis skaičius siekė 240 nusikalstamų veikų.

2.8.2. pav. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis 2011–2013 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011–2013 m. policijos pareigūnų skaičius savivaldybėje sumažėjo nuo 67 (2011 m.) iki 64 (2013 m.). 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje policijos pareigūnų skaičius (242) 100 000 gyventojų buvo ketvirtadaliu mažesnis nei šalyje (320).

2.8.3. pav. Kelių eismo įvykiai, sužeistieji ir žuvusieji Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011–2013 m. Lietuvoje kelių eismo įvykių skaičius išaugo 3,8 proc. Apskirtyje kelių eismo įvykių 2012 m. (316) buvo mažiau nei 2011 m. (332) ir 2013 m. (333). Biržų rajono savivaldybėje 2011 m. registruoti 27 kelių eismo įvykiai, 2012 m. išaugo iki 32, o 2013 m. eismo įvykių skaičius siekė 31.

Kaip ir kelių eismo įvykių, taip ir sužeistųjų bei žuvusiųjų savivaldybėje mažiausiai buvo 2011 m. Sužeistųjų skaičius autoįvykiuose 2011 m. siekė 27 asmenis, o 2012 m. ir 2013 m. sužeista po 31 asmenį. Rajone žuvusiųjų žmonių kelių eismo įvykiuose pastaraisiais metais augo (nuo 2 (2011 m.) iki 5 (2013 m.)). Panevėžio apskrityje, lyginant 2011 m. ir 2013 m., sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius kelių eismo įvykiuose sumažėjo, nors 2012 m. šie skaičiai buvo dar mažesni. Šalyje sužeistųjų skaičius kelių eismo įvykiuose 2011–2013 m. augo 2,2 proc., tačiau žuvusiųjų sumažėjo 13,5 proc.

Lietuvoje 2011–2013 m. gaisrų skaičius sumažėjo 7,9 proc., tačiau žuvusiųjų gaisruose daugėjo 18,5 proc. Panevėžio apskrityje gaisrų bei žuvusiųjų gaisruose mažiausiai buvo 2012 m., o lyginant 2011 m. ir 2013 m. gaisrų sumažėjo 14,1 proc., tačiau žuvo vienu žmogumi daugiau. Biržų rajono savivaldybėje 2011 m. buvo užregistruoti 139 gaisrai, 2013 m. – 129 gaisrai. Mažiausias skaičius gaisrų savivaldybėje buvo fiksuotas 2012 m. (104). Nors gaisrų 2012 m. rajone kilo mažiausiai, tačiau žuvusiųjų skaičius buvo didžiausias. Savivaldybėje 2011 m. gaisruose žuvo 1 žmogus, 2012 m. – 3, 2013 m. – 2 žmonės.

2.9. SSGG analizė

STIPRYBĖS
Demografinė situacija
Mažėjanti migracija.
Užimtumas ir darbo rinka
Mažėjantis bedarbių skaičius.
Vienas mažiausių registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis apskrityje.
Švietimas
Vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose tenkina savivaldybės gyventojų poreikius.
Išaugęs ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičius bei išaugusi dalis nuo visų 1–6 m.

amžiaus vaikų.
Aukštos kvalifikacijos pedagogai.
Sveikatos apsauga
Stabilus lovų skaičius rajono ligoninėje.
Mažesnis gyventojų apsilankymų skaičius poliklinikose ir ambulatorijose nei šalyje ir apskrityje.
Mažesnis susirgimų skaičius 1 000 vaikų nei vidutiniškai apskrityje ir šalyje.
Mažėjantis asmenų skaičius, pirmą kartą pripažintų neįgaliais.
Socialinė apsauga
Gera išvystytos ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos rajone.
Mažėjantis socialinės pašalpos gavėjų skaičius bei mažėjančios išlaidos socialinėms pašalpoms.
Kultūra ir menas
Išplėtotas kultūros įstaigų tinklas.
Išaugęs meno mėgėjų kolektyvų ir juose dalyvavusių asmenų skaičius.
Kultūros centre išaugęs renginių ir lankytojų bei dalyvių skaičius.
Augantis lankytojų skaičius Biržų krašto muziejuje „Sėla“.
Sportas
Augantis sporto varžybų ir sveikatingumo renginių skaičius.
Viešasis saugumas
Išaugusi ištiriamų nusikalstamų veikų dalis.

SILPNYBĖS
Demografinė situacija
Mažėjantis gyventojų skaičius.
Mažėjanti 0–15 metų gyventojų dalis.
Didesnė pensinio amžiaus bei mažesnė darbingo amžiaus gyventojų dalis nei apskrityje ir šalyje.
Didėjanti neigiama natūrali gyventojų kaita.
Mirtingumo lygis 1 000 gyventojų didesnis nei vidutiniškai apskrityje ir šalyje.
Užimtumas ir darbo rinka
Mažėjantis užimtųjų skaičius.
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis vienas mažiausių apskrityje.
Švietimas
Mažėjantis mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokymo įstaigose.
Sveikatos apsauga
Mažesnis praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų skaičius 10 000 gyventojų nei apskrityje ir šalyje.
2013 m. didžiausias gyventojų mirtingumas nuo piktybinių auglių apskrityje.
Socialinė apsauga
Išaugęs socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius.
Lėčiau nei šalyje ir apskrityje mažėjantis socialinės pašalpos gavėjų skaičius.
Kultūra ir menas
Mažėjantis bibliotekų vartotojų skaičius.

Mažėjantis dokumentų fondas bei išduodamų dokumentų skaičius savivaldybės bibliotekose.
Sportas
Mažėjantis sportuojančiųjų skaičius.
Viešasis saugumas
Išaugęs nusikalstamų veikų skaičius.
Mažesnis policijos pareigūnų skaičius 100 000 gyventojų lyginant su apskrities ir šalies vidurkiu.
Išaugęs kelių eismo įvykių, sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius juose.

GALIMYBĖS
Demografinė situacija
Patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimas mažinant emigraciją bei skatinant gimstamumą.
Užimtumas ir darbo rinka
Efektyvus darbo rinkos priemonių panaudojimas mažinant nedarbą.
Bedarbių mokymas ir verslumo ugdymas.
Darbuotojų perkvalifikavimas.
Palankių sąlygų sudarymas smulkajam ir vidutiniam verslui plėtoti.
Švietimas
Bendrojo ugdymo mokyklų pertvarkos plano įgyvendinamas bei tęstinumas.
Švietimo įstaigų modernizavimas, techninės bazės atnaujinimas ir veiklos tobulinimas.
Neformalaus ugdymo įstaigų prieinamumo gerinimas.
Sveikatos apsauga
Sveikos gyvensenos mokymas bei prevencinių programų įgyvendinimas.
Sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas, renovavimas, techninės bazės atnaujinimas.
Jaunų specialistų pritraukimas į rajono sveikatos priežiūros įstaigas.
Socialinė apsauga
Socialinių paslaugų prieinamumo gerinimas ir plėtra.
Kultūra ir menas
Kultūros įstaigų tinklo optimizavimas.
Kultūros įstaigų modernizavimas ir materialinės bazės stiprinimas.
Naujų, patrauklių paslaugų kūrimas kultūros įstaigose.
Dalyvavimas regiono, šalies ir tarptautiniuose kultūros projektuose.
Sportas
Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas.
Sporto infrastruktūros plėtra, modernizavimas, įrangos atnaujinimas, prieinamumo gerinimas.
Viešasis saugumas
Nusikalstamumo prevencinių programų vykdymas.
Policijos materialinės bazės gerinimas.
Bendruomenės saugios aplinkos iniciatyvų skatinimas.
Saugumo priemonių diegimas gatvėse ir keliuose.

GRĖSMĖS
Demografinė situacija
Mažėjantis gyventojų skaičius.
Mažėjanti vaikų ir jaunimo dalis.
Senstanti visuomenė ir didėjantis mirtingumas.
Užimtumas ir darbo rinka
Bedarbių skaičius augimas.
Kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas.
Nepakankamas dėmesys darbo vietų kūrimui.
Švietimas
Spartesnis nei prognozuota mokinių skaičiaus mažėjimas.
Švietimo sistemos turimų išteklių neefektyvus panaudojimas.
Sveikatos apsauga
Sveikatos priežiūros poreikio augimas dėl visuomenės senėjimo.
Kvalifikuotų sveikatos priežiūros specialistų trūkumas.
Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos propagavimo.
Socialinė apsauga
Didėjantis socialinių paslaugų poreikis.
Išlaidų augimas socialinėms pašalpoms ir paslaugų finansavimui.
Kultūra ir menas
Mažėjantis kultūros įstaigų finansavimas bei mažėjanti vartotojų pajamų dalis skiriama kultūros paslaugoms.
Nepakankamas dėmesys kultūros veikloms ir naujovių diegimui.
Prasta kultūros įstaigų materialinė bazė.
Sportas
Mažėjantis sportuojančiųjų skaičius.
Sporto bazių trūkumas bei prastėjanti esamų būklė.
Viešasis saugumas
Didėjantis nusikalstamumas.
Gyventojų abejingumas ir nepilietiškumas.
Viešojo saugumo sistemų nepajėgumas užtikrinti viešąjį saugumą.

3. EKONOMINĖ APLINKA**3.1. BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI**

LR Finansų ministerijos 2014 m. rugsėjo mėnesį paskelbtose vidutinės trukmės ekonominių rodiklių projekcijose numatomas BVP ir vidutinio darbo užmokesčio augimas bei nedarbo mažėjimas. 2014 m. numatytas BVP augimas iki 2,9 proc., 2015 m. – 3,4 proc., 2016 m. – 3,8 proc., 2017 m. – 4,3 proc. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2014–2017 m. augs 5,3–6,5 proc., o nedarbo lygis sumažės nuo 11,2 proc. (2014 m.) iki 8,6 proc. (2017 m.).

3.1.1. lentelė. Pagrindiniai šalies makroekonominiai rodikliai

Makroekonominiai rodikliai / Metai	2013	Projekcija (2014 m. rugsėjis)			
		2014	2015	2016	2017
BVP augimas /grandine susietos apimties augimas, proc.	3,3	2,9	3,4	3,8	4,3
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, EUR	646,3	680,6	720,1	763,6	813,5
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc. (pagal Gyventojų užimtumo tyrimo metodologiją)	11,8	11,2	10,4	9,6	8,6

Šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Tiesioginės užsienio investicijos. 2013 m. pabaigoje tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) Biržų rajono savivaldybėje siekė 9,32 mln. EUR ir sudarė 3,2 proc. Panevėžio apskrities TUI. 2011–2013 m. TUI savivaldybėje išaugo ketvirtadaliu. Apskirtyje itin mažai tiesioginių užsienio investicijų 2011–2012 m. turėjusios Panevėžio ir Rokiškio rajonų savivaldybės, 2013 m. sulaukė kelis ir net keliasdešimt kartų didesnių investicijų. Šalyje 2011–2013 m. TUI augo 15,3 proc., apskirtyje – 37,5 proc.

3.1.2. lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos 2011–2013 m. pabaigoje

Vietovė	Iš viso, mln. EUR			Vienam gyventojui, EUR		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	11 028,93	12 100,64	12 719,9	3 672	4 072	4 321
Panevėžio apskritis	208,91	240,62	287,22	833	993	1 203
Biržų r. sav.	7,45	8,38	9,32	269	310	352
Kupiškio r. sav.	4,27	3,23	2,50	137	166	131
Panevėžio m. sav.	189,69	222,15	246,05	1 908	2 282	2 554
Panevėžio r. sav.	1,40	0,71	7,96	29	19	212
Pasvalio r. sav.	5,74	5,77	6,45	207	212	242
Rokiškio r. sav.	0,37	0,39	14,94	11	12	456

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. vienam savivaldybės gyventojui teko 352 EUR TUI ir buvo 30,9 proc. didesnės nei 2011 m. 2013 m. TUI tenkančios vienam savivaldybės gyventojui buvo tris su puse karto mažesnės nei apskirtyje (1 203 EUR) ir dvylika kartų mažesnės nei šalyje (4 321 EUR). Apskirtyje daugiausia TUI vienam gyventojui teko Panevėžio miesto savivaldybėje (2 554 EUR) ir buvo du kartus didesnės nei apskrities vidurkis. Taro apskrities savivaldybių 2011–2013 m. tiek bendros TUI apimtys, tiek TUI, tenkančios vienam gyventojui, sumažėjo tik Kupiškio rajono savivaldybėje.

Materialinės investicijos. Materialinės investicijos (MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. Materialinių investicijų apimtys 2011–2013 m. laikotarpiu savivaldybėje, apskrityje ir šalyje kito netolygiai. Savivaldybėje mažiausios materialinės investicijos darytos 2012 m., o didžiausios – 2011 m. Lyginant 2011 m. ir 2013 m. materialinės investicijos savivaldybėje sumažėjo 5,0 proc. Apskrityje ir šalyje, atvirkščiai nei savivaldybėje, didžiausios MI buvo 2012 m., tačiau, palyginus 2011 m. ir 2013 m., apskrityje MI sumažėjo 4,9 proc., o šalyje išaugo 1,8 proc. 2011–2013 m. apskrityje MI itin sumažėjo Kupiškio rajono savivaldybėje (40,3 proc.) ir Panevėžio rajono savivaldybėje (37,5 proc.). Didžiausios MI apskrityje darytos Panevėžio miesto savivaldybėje, čia investicijos išaugo 18,5 proc.

3.1.3. lentelė. Materialinės investicijos 2011–2013 m.

Vietovė	Iš viso, tūkst. EUR			Vienam gyventojui, EUR		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	5 060 380	5 305 553	5 151 526	1 674	1 776	1 742
Panevėžio apskritis	261 161	266 277	248 364	1 050	1 090	1 032
Biržų r. sav.	20 891	16 760	19 835	747	613	741
Kupiškio r. sav.	17 004	11 586	10 147	846	590	527
Panevėžio m. sav.	119 182	145 863	141 296	1 201	1 490	1 459
Panevėžio r. sav.	49 520	49 235	30 951	1 277	1 291	821
Pasvalio r. sav.	26 636	18 123	20 662	947	659	767
Rokiškio r. sav.	27 928	24 710	25 472	807	730	770

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje vienam gyventojui tenkančios MI siekė 741 EUR ir buvo labai panašios į 2011 m. MI vienam gyventojui (747 EUR). 2013 m. apskrities vienam gyventojui vidutiniškai teko 1 032 EUR MI arba 28,2 proc. daugiau nei savivaldybėje. Lyginant su šalies rodikliu (1 742 EUR) savivaldybėje MI vienam gyventojui atsiliko nuo šalies vidurkio daugiau nei du kartus. Biržų rajono savivaldybėje pastaraisiais metais daugiausia MI sulaukė šios ekonominės veiklos rūšys: kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba; elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas. Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla bei administracinė ir aptarnavimo veikla savivaldybėje užsiimančiose įstaigose/įmonėse analizuojamu laikotarpiu buvo investuojama mažiausia.

3.2. VERSLAS

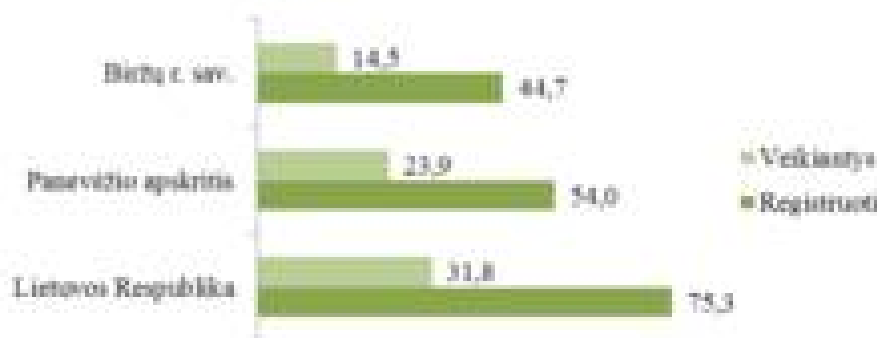
2015 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje buvo registruoti 1 161 ir veikė 376 ūkio subjektai. 2013–2015 m. pradžioje savivaldybėje registruotų ūkio subjektų skaičius didėjo 4,7 proc., tačiau veikiančių ūkio subjektų sumažėjo 20,7 proc. 2015 m. pradžioje savivaldybėje veikė tik trečdalis visų registruotų ūkio subjektų. Panevėžio apskrityje analizuojamu laikotarpiu registruotų ūkio subjektų skaičius išaugo 6,7 proc., o veikiančių sumažėjo 3,8 proc. Lietuvoje 2013–2015 m. pradžioje registruotų ir veikiančių ūkio subjektų daugėjo (atitinkamai 11,7 proc. ir 7,0 proc.). 2015 m. pradžioje veikiančios ūkio subjektai šalyje sudarė 42,3 proc., apskrityje – 44,3 proc. registruotų ūkio subjektų.

3.2.1. lentelė. Registruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius 2013–2015 m. pradžioje, vnt.

Vietovė	2013	2014	2015	Pokytis proc., lyginant 2013 m. ir 2015 m.
Registruoti ūkio subjektai				
Lietuvos Respublika	196 898	210 140	220 044	11,7
Panevėžio apskritis	11 915	12 412	12 714	6,7
Biržų r. sav.	1 109	1 136	1 161	4,7
Veikiantys ūkio subjektai				
Lietuvos Respublika	86 929	90 790	93 017	7,0
Panevėžio apskritis	5 853	5 938	5 628	-3,8
Biržų r. sav.	474	451	376	-20,7

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2015 m. pradžioje 1 000-iai Biržų rajono savivaldybės gyventojų vidutiniškai teko 44,7 registruotų ir 14,5 veikiančių ūkio subjektų (žr. 3.2.1 pav.). 1 000-iai gyventojų registruotų ūkio subjektų savivaldybėje buvo 20,8 proc. mažiau nei apskrityje ir 40,6 proc. mažiau nei šalyje. Veikiančių ūkio subjektų 1 000-iai gyventojų, 2015 m. pradžioje, šalyje buvo du kartus daugiau nei savivaldybėje, o nuo apskrities veikiančių ūkio subjektų 1 000-iai gyventojų savivaldybė atsiliko 60,7 proc.

3.2.1. pav. Registruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius 1 000-iai gyventojų 2015 m. pradžioje, vnt.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2015 m. pradžioje savivaldybės 212 ūkio subjektų (56,4 proc. visų veikusių ūkio subjektų) dirbo 0–4 darbuotojų, 60 ūkio subjektų dirbo 5–9 darbuotojai. Ūkio subjektų, kuriuose dirbo 10–99 darbuotojų rajone buvo 94, 100–499 darbuotojus turėjo 10 ūkio subjektų. Savivaldybėje nebuvo veikiančių ūkio subjektų, kuriuose dirbtų daugiau kaip 500 darbuotojų.

2015 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų didžiąją dalį sudarė uždarnosios akcinės bendrovės (37,5 proc.) ir individualios įmonės (32,4 proc.). 2013–2015 m. pradžios duomenimis, savivaldybėje uždarytų akcinių bendrovių skaičius išaugo 12,8 proc., individualių įmonių sumažėjo 9,6 proc. Savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu septynis kartus sumažėjo asociacijų (2015 m. pradžioje buvo 19).

Pagrindinės ekonominės veiklos rūšys, kurias vykdė veikiančios ūkio subjektai 2015 m. pradžioje, savivaldybėje buvo didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas (29,5 proc.), apdirbamoji gamyba (11,4 proc.) ir žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (10,9 proc.). 2015 m. pradžioje nebuvo veikiančių ūkio subjektų savivaldybėje, kurie užsiimtų kasyba ir karjerų eksploatavimu; namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusia su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu; ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla. 2013–2015 m. pradžios

duomenimis, savivaldybėje daugiausia išaugo ūkio subjektų skaičius užsiimančių žemės ūkiu, miškininkyste ir žuvininkyste (32,3 proc.), o daugiausia mažėjo kita aptarnavimo veikla (-78,5 proc.) bei menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla (-65,8 proc.) užsiimančių ūkio subjektų skaičius.

3.2.3. lentelė. Veikiančių ūkio subjektų struktūra Biržų rajono savivaldybėje 2015 m. pradžioje

Ekonominės veiklos rūšis	Vienetai
A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	41
C Apdirbamoji gamyba	43
D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	1
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	2
F Statyba	19
G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	111
H Transportas ir saugojimas	22
I Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	16
J Informacija ir ryšiai	2
K Finansinė ir draudimo veikla	1
L Nekilnojamojo turto operacijos	8
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	21
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	5
O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	5
P Švietimas	25
Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	18
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	13
S Kita aptarnavimo veikla	23
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	376

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2015 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje veikė 292 mažos ir vidutinės įmonės, kurios sudarė 77,7 proc. veikusių ūkio subjektų. Apskirtyje mažos ir vidutinės įmonės sudarė 76,2 proc., šalyje – 81,2 proc. visų veikusių ūkio subjektų.

Biržų vardą daugelį metų garsina rajono įmonės: AB „Siūlas“ (tekstilės gaminių gamyba), UAB „Biržų duona“ (duonos, konditerijos gaminiai), UAB „Biržų alus“ (alaus gamyba), Čygo-Kalkio TŪB „Rinkuškiei“ (alaus gamyba), UAB „Tyla“ (medienos gaminių gamyba), UAB „Agaras“ (mėsos ir jos produktų gamyba).

Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, 2015 m. vasario 1 d. savivaldybėje buvo įregistruoti 5 289 fiziniai asmenys mokesčių mokėtojai. Pagal mokesčių mokėtojo tipo pavadinimą daugiausiai įregistruota: gyventojų, vykdančių žemės ūkio individualią veiklą, kurios žemės ūkio valdos (ūkio) ekonominis dydis yra lygus arba mažesnis kaip 2 EDV – 3 372, ūkininkų – 2 233, gyventojų, vykdančių individualią žemės ūkio veiklą, kurio žemės ūkio valdos (ūkio) ekonominis dydis yra lygus 4 EDV arba didesnis – 654. Mažiausiai savivaldybėje fizinių asmenų mokesčių mokėtojų įregistruota: kitų nenuolatinių Lietuvos gyventojų – 1, notarų – 2, advokatų – 4. 2015 m. vasario 1 d. Biržų rajono savivaldybėje asmenų mokesčių mokėtojų, įsigijusių verslo liudijimus buvo 158 ir gyventojų, vykdančių individualią veiklą – 443.

Prekyba. 2013 m. pabaigoje Biržų rajono savivaldybėje veikė 142 mažmeninės prekybos įmonių parduotuvės. 2011–2013 m. savivaldybėje sumažėjo 9 parduotuvėmis (6,0 proc.). Šalyje mažmeninės prekybos įmonių parduotuvių skaičius augo 1,3 proc., apskrityje sumažėjo 3,2 proc. 2013 m. pabaigoje parduotuvių skaičius 1 000-iai savivaldybės gyventojų (5,3) buvo panašus į

apskritis (5,5) ir šalies (5,2) rodiklius. Parduotuvių prekybos plotas 1000-iui savivaldybės gyventojų (571 m²) nusileido tiek apskrityje (824 m²), tiek šalies (997 m²) parduotuvių plotams.

Variklinių transporto priemonių ir motociklų didmenine ir mažmenine prekyba bei remontu užsiimančių parduotuvių skaičius savivaldybėje siekė 12, o vienam 1 000-iui gyventojų teko 0,4 parduotuvės arba šiek tiek mažiau nei apskrityje ir šalyje, kur 1 000-iui gyventojų teko 0,5 parduotuvės.

Mažmeninės prekybos įmonių apyvarta savivaldybėje 2013 m. siekė 47 462,0 tūkst. EUR (be PVM). 2011–2013 m. rajono mažmeninės prekybos įmonių apyvarta išaugo 2,8 proc., apskrityje – 9,6 proc., šalyje – 11,7 proc. Vienam gyventojui tenkanti apyvarta sudarė 1 774 EUR. Apskrityje mažmeninės prekybos įmonių apyvarta vienam gyventojui buvo 31,8 proc. didesnė nei savivaldybėje, šalies vidurkis aukštesnis 58,3 proc. 2011–2013 m. laikotarpiu vienam gyventojui tenkanti apyvarta savivaldybėje augo 7,6 proc., apskrityje – 13,4 proc., šalyje – 14,4 proc. Biržų rajono mažmeninės prekybos įmonių apyvarta 2013 m. sudarė 8,4 proc. Panevėžio apskrities mažmeninės prekybos įmonių apyvartos.

Variklinių transporto priemonių ir motociklų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto įmonių apyvarta 2013 m. siekė 3 316,0 tūkst. EUR (be PVM) ir vienam rajono gyventojui sudarė 124 EUR. Tais pačiais metais variklinių transporto priemonių ir motociklų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto įmonių apyvarta vienam gyventojui Panevėžio apskrityje siekė 419 EUR, šalyje – 855 EUR. 2011–2013 m. savivaldybėje variklinių transporto priemonių ir motociklų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto įmonių apyvarta išaugo 29,7 proc. ir šiame sektoriuje lenkė apskrities (augimas 16,1 proc.) ir šalies (augimas 11,5 proc.) augimo rodiklius.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2011–2013 m. laikotarpiu Biržų rajono savivaldybėje maitinimo įstaigų skaičius sumažėjo nuo 23 iki 22. Lietuvoje ir Panevėžio apskrityje maitinimo įstaigų skaičius augo (atitinkamai 8,4 proc. ir 5,5 proc.). Maitinimo ir gėrimų teikimo veikla užsiimančiuose įmonėse vietų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų 2011–2013 m. savivaldybėje išaugo nuo 36 (2011 m.) iki 39 (2013 m.), tačiau atsiliko nuo apskrities (48) ir šalies (73) vidurkių. Lyginant 2011 m. ir 2013 m., maitinimo ir gėrimų teikimo veikla užsiimančių įmonių metinė apyvarta savivaldybėje sumažėjo 26,1 proc. (nuo 1 889,5 tūkst. EUR (be PVM) iki 1 395,9 tūkst. EUR (be PVM)). Apskrityje analizuojamu laikotarpiu maitinimo ir gėrimų teikimo veikla užsiimančių įmonių metinė apyvarta kito neženkiai, o šalyje augimas siekė 15,0 proc. 2013 m. maitinimo ir gėrimų teikimo veikla užsiimančių įmonių metinė apyvarta vienam gyventojui savivaldybėje (52 EUR) buvo mažesnė nei Panevėžio apskrityje (73 EUR) ir šalyje (141 EUR).

3.3. STATYBA

Statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys šalyje, palyginus 2011 m. ir 2013 m., išaugo 11,2 proc. Didžiojoje dalyje apskrities savivaldybių 2012 m. statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys buvo mažesnės nei 2011 m. ir 2013 m. Lyginant 2011 m. ir 2013 m., apskrityje atliktų darbų apimtys išaugo 18,7 proc. Didžiausias augimas fiksuotas Panevėžio miesto savivaldybėje (74,5 proc.), sumažėjimas – Kupiškio rajono savivaldybėje (-41,8 proc.). Biržų rajono savivaldybėje statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys, nors ir sumažėjusios 2012 m., 2013 m. buvo didesnės nei 2011 m. (augimas siekė 34,2 proc.). 2013 m. savivaldybėje statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys sudarė 14,3 proc. apskrities statybos apimčių.

3.3.1. lentelė. Statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys (be PVM) 2011–2013 m., tūkst. EUR

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Lietuvos Respublika	1 897 924	1 821 077	2 110 143	11,2
Panevėžio apskritis	109 481	90 246	129 958	18,7
Biržų r. sav.	13 847	10 422	18 578	34,2
Kupiškio r. sav.	12 459	7 097	7 255	-41,8
Panevėžio m. sav.	30 491	28 210	53 216	74,5
Panevėžio r. sav.	20 754	13 198	20 701	-0,2
Pasvalio r. sav.	11 792	19 309	11 316	-4,0
Rokiškio r. sav.	20 138	12 010	18 892	-6,2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2012 m. Biržų rajono savivaldybėje išduoti 9 leidimai gyvenamųjų pastatų statybai. Kitais, 2013 m., išduota 16 leidimų gyvenamųjų pastatų statybai, 2014 m. šis skaičius sumažėjo iki 15. Pagal išduotus leidimus 2014 m., bendras planuojamų statyti gyvenamųjų pastatų plotas savivaldybėje siekė 2,1 m². Panevėžio apskrityje 2012–2014 m. laikotarpiu daugiausia leidimų gyvenamųjų pastatų statybai išduota 2013 m. (318), mažiausia – 2014 m. (280). Šalyje, kaip ir savivaldybėje ir apskrityje, didžiausias skaičius leidimų gyvenamųjų pastatų statybai išduotas 2013 m., 2014 m. kiek mažesnis, tačiau 19,1 proc. didesnis nei 2012 m.

Gyvenamųjų pastatų statyba 2012–2014 m. šalyje išaugo 39,3 proc. Apskrityje naujai pastatytų gyvenamųjų pastatų skaičius, lyginant 2012 m. ir 2014 m., sumažėjo 12,2 proc. Dar mažesnis gyvenamųjų pastatų skaičius buvo pastatytas 2013 m. Panevėžio apskrityje analizuojamu laikotarpiu naujų gyvenamųjų pastatų daugiau buvo pastatyta tik Rokiškio rajono savivaldybėje. Biržų rajono savivaldybėje pastatytų gyvenamųjų pastatų sumažėjo nuo 20 (2012 m.) iki 14 (2014 m.). 2014 m. savivaldybėje baigtų statyti gyvenamųjų pastatų plotas siekė 3,0 tūkst. m², o vieno pastato vidutinis plotas sudarė 214,3 m². 2012 m. rajone pastatyta daugiau gyvenamųjų pastatų, tačiau pastato vidutinis plotas siekė 120 m².

3.3.2. lentelė. Pastatytų statinių skaičius 2012–2014 m., vnt.

Vietovė	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius			Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	1 211	889	1 070	3 198	3 467	4 456
Panevėžio apskritis	48	47	74	238	190	209
Biržų r. sav.	9	7	10	20	12	14
Kupiškio r. sav.	11	9	16	11	6	5
Panevėžio m. sav.	13	8	18	103	68	82
Panevėžio r. sav.	11	12	11	84	69	84
Pasvalio r. sav.	2	5	3	11	11	6
Rokiškio r. sav.	2	6	16	9	24	18

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2012–2014 m. didžiausias negyvenamųjų pastatų statybai išduotų leidimų skaičius savivaldybėje, apskrityje ir šalyje buvo 2013 m. Lyginant 2012 m. ir 2014 m. šalyje išduotų leidimų skaičius negyvenamųjų pastatų statybai išaugo 3,1 proc., apskrityje sumažėjo 10,0 proc. Biržų rajono savivaldybėje 2012 m. buvo išduota 12 leidimų negyvenamųjų pastatų statybai, 2013 m. leidimų skaičius išaugo iki 33, o 2014 m. sumažėjo iki 17. Leistų statyti negyvenamųjų pastatų

bendras plotas 2014 m. savivaldybėje siekė 5,1 tūkst. m², o vieno leisto statyti pastato vidutinis plotas buvo 300 m².

Biržų rajono savivaldybėje pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius 2014 m. siekė 10 ir buvo didžiausias 2012–2014 m. laikotarpiu. Panevėžio apskrityje baigtų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius itin išaugo 2014 m. ir lyginant su 2012 m. augimas siekė 54,2 proc. Šalyje pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius 2012–2014 m. sumažėjo 11,6 proc. 2014 m. savivaldybėje baigtų statyti negyvenamųjų pastatų plotas siekė 3,5 tūkst. m². Vieno pastato plotas rajone vidutiniškai sudarė 350 m² ir buvo panašus į apskrityje naujai pastatytų negyvenamųjų pastatų vidutinį plotą, tačiau dvigubai mažesnis nei šalies vidurkis (772,5 m²).

3.4. REKREACIJA IR TURIZMAS

Gamtinė aplinka. Biržų kraštas garsėja karstinėmis įgriuvomis. Šiuo metu jų priskaičiuojama apie 9 000. Tankiausiai lankomi, turintys įspūdingiausias smegduobes yra Karajimiškio ir Kirkilų kraštovaizdžio draustiniai.

Karajimiškio kraštovaizdžio draustinis yra apie 3 km nuo Biržų į vakarus. Draustinio laukuose karstinių įgriuvų tankumas didžiausias (daugiau kaip 200 vnt./km²). Čia pati žymiausia ir didžiausia smegduobė – „Karvės ola“. „Karvės ola“ yra beveik apskrita, piltuviška karstinė smegduobė.

Kirkilų kraštovaizdžio draustinis (1 137 ha) yra aktyvaus paviršinio karsto plotas. Čia galima pamatyti – Kirkilų ežeryną (8 km į šiaurės vakarus nuo Biržų). Labai daug įgriuvų yra įsmukusios žemiau gruntinio vandens lygio ir dėl to virtusios ežerėliais. Ežeryną sudaro daugiau kaip 30 susijungusių ežerėlių, užimančių daugiau kaip 4 ha plotą. Pats šiauriausias – Lydžio duobė – atsivėręs 1915 m., yra tik apie 50 m. ilgio, tačiau vietomis siekia 11 m. gylį.

Biržų rajone gamtinio turizmo mėgėjams įdomūs pasivaikščiavimai Užubalių telmologinio draustinio taku, smegduobės „Barsuko ola“ teritorijos pažintiniu – geologiniu taku, „Užušilių“ pažintiniu taku. Rajone galima aplankyti Muoriškių atodangą, Tabokinės atodangą, dolomitinę atodangą „Velniapilio ola“, Juodžionių riedulyną bei šiauriausią Lietuvos tašką.

Kultūros paveldas. Biržų rajono savivaldybėje sukaupta daug kultūros paveldo vertybių. Remiantis Kultūros vertybių registro duomenimis, 2015 m. pradžioje savivaldybėje buvo 468 kultūros paveldo objektai, iš jų 386 nekilnojamieji. Žinomiausios nekilnojamos kultūros vertybės rajone yra Biržų pilis ir piliavietė, Astravo dvaro rūmų sodyba, Astravo užtvanka – tiltas, Pabiržės Švč. Trejybės, Biržų Šv. Jono Krikštytojo katalikų ir Evangelikų reformatų bažnyčios, siaurojo geležinkelio stoties kompleksas ir kiti.

Vieni labiausiai turistų lankomų kultūros paveldo objektų – XVII a. bastioninė Biržų pilis ir piliavietė bei XIX a. vėlyvojo klasicizmo Astravo rūmai. Biržų pilies reprezentaciniai rūmai buvo atstatyti 1978–1988 m. Juose 1988 m. įsikūrė Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešojo biblioteka, o 1989 m. – Biržų krašto muziejus „Sėla“. Be reprezentacinių rūmų atstatytos dvi parakinės, tiltas, arsenalo pastatas. Nuo 2012 m. pilies rūmuose veikia restoranas „Pilies skliautai“, kur galima papietauti ar surengti pobūvį. Astravo rūmai ir aplink esantis parkas taip pat sulaukia nemažai turistų. Į Astravo rūmus galima patekti ilgiausiu (525 m.) pėsčiųjų mediniu tiltu Lietuvoje, kuris pastatytas seniausiame Lietuvoje dirbtiniame Širvėnos ežere.

Rekreacija ir turizmas. Biržų turizmo informacijos centras (TIC) teikia informaciją apie miesto bei rajono lankytinas vietas, muziejus, laisvalaikio leidimą, kultūrinius renginius, šventes,

pramogas, kaimo turizmo sodybas, maitinimo bei apgyvendinimo paslaugas. Biržų TIC teikia gido paslaugas po Biržų lankytinas vietas, organizuoja ekskursijas po Biržų kraštą ir Lietuvą, taip pat parduoda turistinius – informacinius leidinius, žemėlapius, suvenyrus, keltų, lėktuvų bilietus, pažintinių ir poilsinių kelionių kelialapius. Apie Biržų kraštą bei kitas Biržų TIC teikiamas paslaugas galima susipažinti interneto svetainėje www.visitbirzai.lt, kurioje informacija pateikiama lietuvių, anglų, rusų, vokiečių ir latvių kalbomis.

Lietuvoje turizmo informacijos centruose lankytojų skaičius 2011–2013 m. išaugo 15,3 proc. Panevėžio apskrityje lankytojų turizmo informacijos centruose skaičius keitėsi neženkliai ir lyginant 2011 m. bei 2013 m. išaugo 2,5 proc. Biržų turizmo informacijos centre 2011 m. apsilankė 5 295 lankytojai, o 2013 m. – 6 287 lankytojai (18,7 proc. daugiau nei 2011 m.). 2011–2013 m. užsieniečių lankytojų dalis savivaldybėje augo. 2013 m. užsieniečiai sudarė 8,4 proc. visų Biržų TIC lankytojų, tačiau šiuo rodikliu savivaldybė atsiliko nuo apskrities (10,9 proc.) rodiklio, dar didesniu skirtumu (septynis kartus) nuo šalies rodiklio. Užsieniečių dalis šalies turizmo informacijos centruose 2011–2013 m. šiek tiek išaugo, o Panevėžio apskrityje sumažėjo 28,3 proc.

3.4.1. lentelė. Lankytojų skaičius turizmo informacijos centruose 2011–2013 m.

Vietovė	2011	2012	2013
Lankytojų skaičius			
Lietuvos Respublika	729 253	793 590	840 724
Panevėžio apskritis	31 301	32 903	32 081
Biržų r. sav.	5 295	6 288	6 287
Užsieniečių lankytojų dalis, proc.			
Lietuvos Respublika	57,9	59,7	59,2
Panevėžio apskritis	15,2	11,6	10,9
Biržų r. sav.	6,7	9,7	8,4

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Birželio rajono savivaldybėje apgyvendinimo paslaugas teikė 7 įstaigos ir lyginant su 2011 m. sumažėjo viena įstaiga. Panevėžio apskrityje 2011–2013 m. laikotarpiu apgyvendinimo įstaigų skaičius didžiausias buvo 2013 m. (38). Šalyje apgyvendinimo paslaugas teikiančių įstaigų skaičius augo ketvirtadaliu. Analizuojamu laikotarpiu numerių skaičius savivaldybės apgyvendinimo įstaigose išaugo nuo 106 (2011 m.) iki 115 (2013 m.), o vietų skaičius nuo 226 (2011 m.) iki 251 (2013 m.).

2013 m. numerių užimtumas savivaldybės viešbučiuose siekė 26,7 proc. ir buvo mažesnis už viešbučių numerių užimtumą apskrityje (31,0 proc.) ir šalyje (48,2 proc.). Numerių užimtumas 2011–2013 m. savivaldybėje išaugo 2,7 procentiniais punktais, apskrityje – 1,1 procentiniais punktais, šalyje – 3,7 procentiniais punktais.

2013 m. Biržų rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose buvo apgyvendinta 4 199 turistai, iš jų 849 užsieniečiai (20,2 proc.). 2011–2013 m. laikotarpiu mažiausias apgyvendintų turistų skaičius buvo 2012 m. (3 529), o lyginant 2011 m. ir 2013 m., turistų skaičius rajono apgyvendinimo įstaigose išaugo 6,1 proc. Analizuojamu laikotarpiu apskrityje ir šalyje apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose taip pat didėjo (apie 22,0 proc.).

Biržų turizmo informacijos centro duomenimis, rajone apgyvendinimo paslaugas teikia viešbutis „Tyla“, viešbutis „Avanti“, viešbutis „Meldynas“ (Vabalninko m.), svečių namai „Helveda“, penkios kaimo turizmo sodybos ir penki privatus sektorius svečių namai.

Biržų turizmo informacijos centro internetinėje svetainėje pateikta informacija apie maitinimo įstaigas, rajone veikia du restoranai – „Pilies skliautai“ ir „Alaus kelias“, dešimt kavinių/picerijų, vienas baras ir penkios valgyklos. Dalis maitinimo veikla užsiimančių įstaigų dirba tik pagal užsakymus (kaimo turizmo sodybos ir pan.), todėl jos nėra viešai pristatomos.

2014 m. baigtas įgyvendinti projektas „Viešosios kempingo infrastruktūros statyba Biržų mieste“, kurio metu pastatytas kempingas Jaunimo parke šalia Širvėnos ežero. Kempinge įrengta 10 stovėjimo vietų kemperiams, 15 vietų – palapinėms. Prie kempingo išasfaltuota automobilių aikštelė, pastatyti administraciniai bei buitiniai (su dušu ir tualetais, maisto gamavimo patalpa) pastatai.

2014 m. įgyvendintas projektas „Dviračių ir pėsčiųjų tako Biržų mieste prie Širvėnos ežero įrengimas ir pritaikymas turizmui ir poilsiui“, kurio metu įrengtas beveik 2 km ilgio dviračių ir pėsčiųjų takas. Biržiečių ir miesto svečių patogumui šalia dviračių tako įkurtose poilsio ir atokvėpio aikštelėse įrengti dviračių stovai, suoliukai, apšvietimas, mažoji architektūra, infrastruktūra pritaikyta neįgaliesiems. Dviračių ir pėsčiųjų takas eina šalia svarbiausių Biržų kultūros paveldo ir gamtos objektų – Agluonos ir Apaščios upių, Širvėnos ežero pakrančių, Biržų pilies (tvirtovės) komplekso, katalikų šv. Jono Krikštytojo ir Evangelikų reformatų bažnyčių, vieno iš seniausių išlikusių pastatų – „Baltosios vaistinės“ J. Bielinio g.

Turistiniai maršrutai. Biržų TIC siūlo turistinius maršrutus, iš kurių pagrindinis maršrutas – „Pažintis su Biržais“ (su gido paslaugomis). Maršruto trukmė apie 3 val. Aplankomas Biržų miestas (pagrindinės gatvės, bažnyčios, pašto pastatas, siaurukas), Biržų regioninio parko lankytojų centras, pėsčiųjų tiltas, Astravo dvaras, Karajimiškio bei Kirkilų kraštovaizdžio draustiniai. Taip pat Biržų TIC yra parengęs maršrutus keliaujantiems individualiai automobiliu ar dviračiu: „Nuo Vabalninko iki Butautų“, „Pažintis su Biržais“, „Į žemės gelmių muziejų“, „Prasmengančios žemės kraštas“, „Pakeliuokime po Nemunėlio Radviliškį“, „Biržų medinė sakralinė architektūra“, „Šiauriausias Lietuvos taškas“.

Su senosios aludarystės reikmenimis, naminio alaus gamybos technologija ir aukštaičių vaišingumą menančiomis tradicijomis supažindina Biržų krašte įsikūrusios alaus daryklos. Biržų krašto muziejuje „Sėla“ parengta edukacinė pramoginė programa „Žaldoko alus“, ekskursiją ir degustavimą siūlo darykla UAB „Biržų alus“, ekskursija, degustavimas ir programa parengta Rinkuškių alaus darykloje, restorane „Alaus kelias“, ekskursija ir degustavimas rengiamas Butautų dvaro bravore.

Pramogos. Esant palankioms oro sąlygoms, Biržų aeroklubas kviečia pasigrožėti nuostabiais Biržų miesto vaizdais iš paukščio skrydžio. Lankytojams siūlomi pramoginiai skrydžiai lėktuvais „Cesna“ ir „Vilga“ bei sklandytuvu „Blanik“. Vandens pramogų mėgėjams siūlomas pasiplaukiojimas baidarėmis Nemunėlio ir Apaščios upėmis. „Montebolas“ – naujas Lietuvoje žaidimas, sukurtas golfo pagrindu, šiuo metu siūlomas tik Biržuose. Biržų rajone, Drąseikių kaime, esantis žirgynas kviečia jodinėti žirgais, organizuojami turistiniai žygiai per brastą ir miškus, galima po apylinkes pasivažinėti karieta, o žiemą rogėmis. Biržuose galima išsinuomoti dviračius ir šiaurietiško ėjimo lazdas.

2014 m. parengta galimybių studija „Biržų aerodromo pritaikymas turizmui ir verslui“ skirta įvertinti aerodromo esamą būklę bei jo panaudojimo ir plėtros perspektyvas. Įgyvendinus studijoje siūlomas veiklas Biržų rajono gyventojai ir svečiai gautų socialinę naudą, nes būtų geriau užtikrinamas teikiamų paslaugų saugumas (atnaujinti kilimo/tūpimo takai), sudarytos geresnės veiklos vykdymo sąlygos (atnaujintas administracinis pastatas, techninei veiklai skirtos priemonės), sukurtas naujas turizmo traukos objektas, nauja laisvalaikio praleidimo erdvė, padidėtų laisvalaikio paslaugų pasiūla, sukurta naujų darbo vietų, padidėtų jaunimo užimtumas.

Asociacija „Biržų turizmo klasteris“ pirmasis Biržų savivaldybės ir VšĮ „Versli Lietuva“ iniciatyva Lietuvoje įsteigtas turizmo klasteris. Jis įkurtas 2013 metais. Pagrindinė asociacijos veikla – turizmo vystymas Biržų krašte: patrauklių laisvalaikio pramogų pasiūlymų sukūrimas, konferencijų paslaugų sferos vystymas. Asociacija vienija 18 Biržų krašte turistams paslaugas teikiančių įmonių ir asmenų. „Biržų turizmo klasteryje“ į vieną darnią visumą susipina unikalūs kraštovaizdis, išskirtiniai gamtos reiškiniai, garbinga istorija, puoselėjamos senos tradicijos, amatai, kulinarinis Biržų krašto paveldas, vietinės alaus gamybos tradicijos. Paruošta 19 skirtingų turizmo paketų, kurie suskirstyti į kelias grupes: verslo renginiams (konferencijoms, seminarams organizuoti), vaikams ir jaunimui, darbo ir draugų kolektyvams ar šeimoms.

3.5. ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ

2014 m. pradžioje bendras žemės plotas Biržų rajono savivaldybėje siekė 147 625 ha, iš kurių žemės ūkio naudmenos sudarė 94 617 ha. Savivaldybėje žemės ūkio naudmenos siekė 64,1 proc. nuo bendro ploto ir buvo didesnės nei šalyje (53,0 proc.) ir apskrityje (61,0 proc.). Apskrityje žemės ūkio naudmenų plotu išsiskyrė Pasvalio rajono savivaldybė, kur žemės ūkio naudmenos sudarė 75,0 proc. bendro žemės ploto. 2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje didžiąją dalį žemės ūkio naudmenų užėmė ariama žemė – 88,1 proc., sodai sudarė 1,1 proc., pievos ir natūralios ganyklos – 10,8 proc. žemės ūkio naudmenų.

3.5.1. lentelė. Žemės fondo sudėtis 2014 m. pradžioje, ha

Vietovė	Bendras žemės plotas	Žemės ūkio naudmenos				
		Iš viso	Proc. nuo bendro ploto	Iš jų		
				Ariama žemė	Sodai	Pievos ir natūralios ganyklos
Lietuvos Respublika	6 530 023	3 461 942	53,0	2 925 111	58 248	478 584
Panevėžio apskritis	788 044	480 540	61,0	426 991	6 276	47 273
Biržų r. sav.	147 625	94 617	64,1	83 351	1 017	10 249
Kupiškio r. sav.	108 013	62 305	57,7	54 085	670	7 550
Panevėžio m. sav.	5 010	1 537	30,7	1 030	166	341
Panevėžio r. sav.	217 834	124 868	57,3	115 361	1 849	7 658
Pasvalio r. sav.	128 912	96 661	75,0	88 284	1 388	6 989
Rokiškio r. sav.	180 651	100 550	55,7	84 879	1 185	14 486

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

2014 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje privatiems fiziniams asmenims priklausė 76 289 ha (80,6 proc.) žemės ūkio naudmenų žemės, privatiems juridiniams asmenims – 6 596 ha (7,0 proc.), valstybei – 11 731 ha (12,4 proc.).

3.5.1. pav. Ūkių skaičius ir vidutinis ūkio dydis (ha), 2015 m. vasario 1 d.

Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

2015 m. vasario 1 d. Ūkininkų ūkių registre buvo įregistruoti 2 347 Biržų rajono savivaldybėje esantys ūkiai. Ūkių skaičius savivaldybėje sudarė 20,1 proc. Panevėžio apskrities ūkių. Vidutinis ūkio dydis Biržų rajono savivaldybėje (13,07 ha) viršijo apskrities (11,72 ha) ir šalies (9,6 ha) vidutinių ūkių dydį bei buvo antras pagal dydį tarp apskrities savivaldybių.

Biržų rajono savivaldybėje 82,2 proc. ūkiams priklausančios žemės buvo privati, 17,2 proc. sudarė nuomojama žemė iš kitų asmenų ir 0,6 proc. žemės buvo nuomojama iš valstybės.

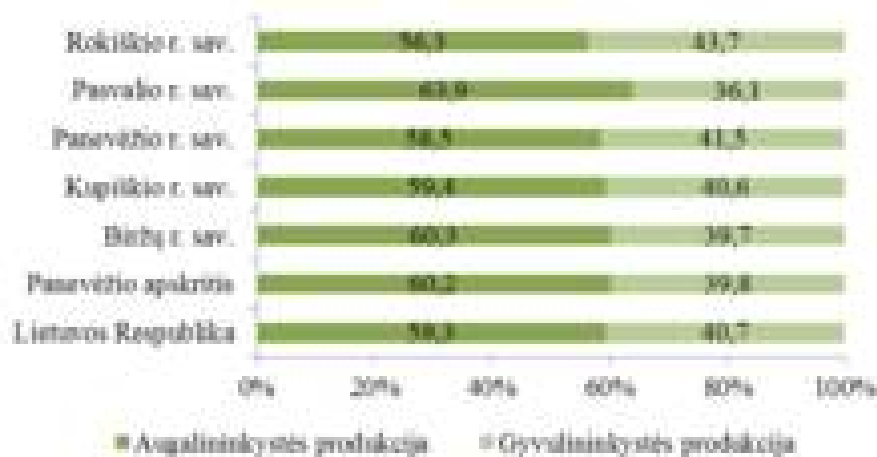
2015 m. vasario 1 d. didžiausią ūkių dalį (42,6 proc.) savivaldybėje sudarė ūkiai, kurių dydis nuo 3 iki 10 ha. Ūkininkų ūkių registre rajone nebuvo registruota ūkių, kurių dydis viršytų 500 ha. Bendras ūkininkų ūkių žemėnaudų plotas rajone siekė 30 675,64 ha. Šis plotas sudarė 22,5 proc. Panevėžio apskrities ūkininkų ūkių žemėnaudų ploto.

3.5.2. lentelė. Biržų rajono savivaldybės ūkininkų ūkių žemėnaudų grupavimas pagal bendrą plotą 2015 m. vasario 1 d., ha

Ūkio dydis, ha	Iki 0,5	0,5-1	1-3	3-10	10-20	20-30	30-50	50-80	80-100	100-150	150-200	200-300	300-500
Ūkių skaičius	2	8	438	1001	494	202	122	46	14	12	3	2	3

Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Biržų rajono savivaldybėje pagaminta bendra žemės ūkio produkcija siekė 63 608 tūkst. EUR (2011 m. – 59 865 tūkst. EUR, 2012 m. – 72 642 tūkst. EUR). Savivaldybėje pagaminta 17,0 proc. Panevėžio apskrities bendros žemės ūkio produkcijos. 2011–2013 m. laikotarpiu bendrosios žemės ūkio produkcijos didžiausios gamybos apimtys savivaldybėje, apskrityje ir šalyje buvo 2012 m., o lyginant 2011 m. ir 2013 m., gamyba rajone išaugo 6,2 proc., apskrityje – 3,2 proc., šalyje – 8,3 proc.

3.5.2. pav. Žemės ūkio produkcija 2013 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. augalininkystės produkcijos dalis Biržų rajono savivaldybėje sudarė 60,3 proc., gyvulininkystės – 39,7 proc. pagamintos produkcijos. Šios proporcijos labai panašios į Panevėžio apskrityje ir šalyje pagamintos žemės ūkio produkciją.

2014 m. Biržų rajono savivaldybėje grūdiniai augalai užėmė 51 152 ha ploto, o grūdinių augalų derlingumas siekė 3 590 kg iš 1 ha (didžiausias derlingumas 2011–2014 m. laikotarpiu). Savivaldybės grūdinių augalų derlingumas buvo panašus į apskrities grūdinių augalų derlingumą (3 640 kg iš 1 ha). Panevėžio apskrityje aukštesniu grūdinių augalų derlingumu išsiskyrė Pasvalio rajonas (4 490 kg iš 1 ha). Šalyje grūdinių augalų derlingumas 2014 m. siekė 3 890 kg iš 1 ha.

2013 m. pradžioje savivaldybėje buvo auginami 17 524 galvijai, tai sudarė 19,6 proc. apskrities galvijų. Biržų rajono savivaldybėje auginamų galvijų skaičius, lyginant 2011 m. ir 2013 m., sumažėjo 5,0 proc., apskrityje – 3,7 proc., šalyje – 2,5 proc.

Analizuojamu laikotarpiu auginamų kiaulių skaičius savivaldybėje išaugo 9,0 proc. 2013 m. pradžioje savivaldybėje buvo auginamos 26 866 kiaulės, kurios sudarė penktadalį apskrities kiaulių. Apskrityje, 2011–2013 m. pradžios duomenis, kiaulių skaičius keitėsi neženkliai, šalyje sumažėjo 13,1 proc.

2013 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje buvo auginami 21 992 paukščiai. 2011–2013 m. pradžioje rajone paukščių mažėjo 22,1 proc., šalyje – 4,0 proc., o Panevėžio apskrityje išaugo net 70,1 proc.

Auginamų triušių skaičius savivaldybėje 2011–2013 m. pradžioje išliko panašus, nors 2012 m. buvo sumažėjęs. 2013 m. pradžioje savivaldybėje buvo auginami 2 461 triušiai. Analizuojamu laikotarpiu triušių skaičius, kaip ir savivaldybėje, taip ir apskrityje kito neženkliai, šalyje sumažėjo 3,9 proc.

2011–2013 m. pradžioje bičių šeimų šalyje, apskrityje ir savivaldybėje mažėjo. Biržų rajono savivaldybėje 2013 m. pradžioje bitynuose gyveno 2 631 bičių šeimos. Bičių šeimų, lyginant 2011 m. ir 2013 m. pradžias, savivaldybėje sumažėjo 7,7 proc., apskrityje 6,7 proc., šalyje 6,0 proc.

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje surinkta 2,4 mln. kiaušinių (20,0 proc. mažiau nei 2011 m.). Savivaldybėje surinkta 4,1 proc. Panevėžio apskrities kiaušinių. Apskrityje ir šalyje surinktų kiaušinių skaičius 2011–2013 m. keitėsi nežymiai.

2011–2013 m. primelžto pieno kiekiai savivaldybėje mažėjo 6,4 proc. Primelžiamo pieno kiekiai mažėjo ir apskrityje bei šalyje. 2013 m. rajone primelžta 43 298 tonų pieno. 2013 m. savivaldybės žemės ūkio bendrovėse ir įmonėse iš karvės primelžto pieno kiekis vidutiniškai siekė 6 549 kg. Apskrityje ir šalyje pieno iš karvės primelžta daugiau nei savivaldybėje (atitinkamai 7 022 kg ir 7 146 kg). 2011–2013 m. primelžto pieno kiekis iš karvės savivaldybėje išaugo 31,1 proc., tuo tarpu apskrityje ir šalyje augimas siekė 8,4 proc. ir 9,3 proc.

2013 m. savivaldybėje realizuotų skersti gyvulių ir paukščių gyvasis svoris siekė 7 865 tonas ir buvo 36,7 proc. didesnis nei 2011 m. Šalyje ir apskrityje realizuotų skersti gyvulių ir paukščių gyvasis svoris 2011–2013 m. taip pat augo (atitinkamai 5,4 proc. ir 14,9 proc.), tačiau ne taip sparčiai kaip savivaldybėje.

Prikirptos vilnos svoris nuo avies visuose rajono ūkiuose 2011–2013 m. nesikeitė (1,7 kg). 2013 m. šalyje nuo avies prikirtos vilnos kiekis siekė 2,0 kg, apskrityje – 2,3 kg.

Vartotojams šalyje vis labiau pageidaujant kokybiškesnio ir natūralesnio maisto, siekiant tausoti aplinką ir jos išteklius, intensyvěja ekologinės gamybos apimtys Lietuvoje.

VšĮ „Ekoagros“ duomenimis, ekologinės gamybos sektorius Lietuvoje ir kitose ES šalyse ypatingai populiarėjo 2003–2011 m., o pastaruoju metu stabilizavosi – ekologinės gamybos ūkių skaičius pradėjo mažėti, tačiau sertifikuotas ekologinės gamybos plotas ir toliau augo. 2011 m., lyginant su 2010 m., sertifikuotas ekologinės gamybos plotas padidėjo 6 proc. ir sudarė 158 060 ha šalyje. Vidutinis ekologinės gamybos ūkių plotas kasmet didėjo ir 2011 m. sudarė 61,2 ha, t.y. beveik penkis kartus viršijo Lietuvos vidutinio ūkio dydį. Didžiausią dalį ekologinės gamybos ūkių dalį sudaro 10–30 ha dydžio ūkiai.

Biržų rajone yra daug įvairių amžiaus įgriuvų, kurios atsirado požeminiams ir paviršiniams vandenims ištirpdžius gipso, klinčių bei druskų klodus. Kadangi čia šie klodai yra labai arti žemės paviršiaus, atsirandančios tuštumos atsiveria ir susidaro smegduobės arba įgriuvos, kurias geologai vadina karstinėmis. Tokių žemių yra 29416 ha, tai sudaro apie 20 proc. viso rajono ploto. Todėl Biržų rajone yra ribojamas intensyvus ūkininkavimas, ir pagal 1993 m. Požeminio vandens apsaugos nuo užteršimo ir ekologiškai švarios žemdirbystės vystymo intensyvaus karto zonoje programą, Biržų rajono žemdirbystė turi būti orientuojama į tausojantį ir ekologinį ūkininkavimą.

Biržų rajono savivaldybės 2013 m. Ekologinės gamybos ploto santykis nuo visų žemės ūkio naudmenų sudarė – 14,4 proc. (Lietuvos 2012 m. – 5,4 proc. Šaltinis: <http://www.organic-europe.net>) Nors ekologiniai ūkiai stambėja, bet labai stambių ūkių nėra daug. Didžiąją dalį sudaro ūkiai iki 100 ha.

3.5.3. lentelė. Biržų rajono savivaldybės ekologinės gamybos ploto kitimas 2011–2013 m.

Metai	Ūkių skaičius, vnt.	Plotas, ha
2007	179	11815,08
2008	180	11999,99
2009	164	12323,31
2010	161	13921,97
2011	162	14704,03
2012	135	14628,39
2013	137	13852,31
Pokytis, proc.	-23,5	+17,2

Šaltinis: Biržų rajono savivaldybės administracija

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Biržų rajono savivaldybės teritorijos miškingumas siekė 27,1 proc. ir buvo mažesnis nei Panevėžio apskrities (28,2 proc.) ir šalies (33,3 proc.) miškingumas. Medienos ištekliai savivaldybėje siekė 7 430 tūkst. m³ bei sudarė 17,3 proc. apskrities medienos išteklių. Medynų produktyvumas m³/ha savivaldybėje (196) buvo mažesnis nei apskrityje (205) ir šalyje (226). Bendras miškų žemės plotas užėmė 59 116,6 ha. Valstybinės reikšmės miškai savivaldybėje užėmė apie pusę visų miškų ploto, kita dalis – privatūs, rezervuoti nuosavybės teisei atkurti ir kiti miškai. Valstybinius miškus rajone prižiūri Biržų miškų urėdija. Didžiausi savivaldybės miškai – Biržų giria, Vabalninko šilas, Salamiesčio ir Medžvalkių miškai, Šilų miškų masyvas. Rajone vyrauja beržynai, mišrieji miškai.

3.6. SSGG analizė

STIPRYBĖS
Bendrieji ekonominiai rodikliai
Augančios tiesioginės užsienio investicijos.
Verslas
Augantis registruotų ūkio subjektų skaičius.
Auganti prekybos įmonių apyvarta.
Statyba
Sparčiau nei šalyje ir apskrityje išaugusios statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys.
Rekreacija ir turizmas
Patraukli gamtinė aplinka.
Didelis skaičius kultūros paveldo objektų.
Veikiantis Biržų turizmo informacijos centras.
Įkurtas „Biržų turizmo klasteris“.
Išaugęs lankytojų skaičius turizmo informacijos centre bei apgyvendintų turistų skaičius.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Viena didžiausių žemės ūkio naudmenų dalis apskrityje.
Didėjanti bendroji žemės ūkio produkcijos gamyba.
Augantis grūdinių augalų derlingumas.
Didėjantis gyvulių produktyvumas.
Didėjantis ekologinės gamybos plotas.

SILPNYBĖS
Bendrieji ekonominiai rodikliai
Ženkliai mažesnės tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui lyginant su apskrities ir šalies vidurkiais.
Verslas
Mažėjantis veikiančių subjektų skaičius.
1000-iui savivaldybės gyventojų veikiančių ūkio subjektų skaičius mažesnis nei šalyje.
Mažmeninės prekybos bei maitinimo ir gėrimų teikimo veikla užsiimančių įmonių apyvarta vienam gyventojui gerokai mažesnė nei apskrityje ir šalyje.
Statyba

Sumažėjusi naujų gyvenamųjų pastatų statyba.
Rekreacija ir turizmas
Užsienio turistai sudaro mažą dalį lankytojų bendrame turistų skaičiuje.
Žemas numerių užimtumas viešbučiuose.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Dominuojantys smulkūs ūkininkų ūkiai.

GALIMYBĖS
Bendrieji ekonominiai rodikliai
Investuotojų pritraukimas naudojant žiniasklaidą, internetą ir kitas viešųjų ryšių priemones.
Verslas
Verslo konsultacijų teikimas norintiems kurti verslą bei informavimas apie verslo plėtros galimybes.
Didesnė parama smulkus ir vidutinio verslo plėtrai, taip pat su verslo liudijimais.
Ūko subjektų ir mokymo įstaigų bendradarbiavimas rengiant darbuotojus.
Rajono įmonių konkurencingumo didinimas diegiant naujausias technologijas.
Statyba
Statybos sektoriaus plėtra renovuojant viešosios infrastruktūros statinius ir daugiabučius gyvenamuosius namus.
Nenaudojamų viešosios paskirties pastatų pertvarkymas į socialinius būstus.
Naujų gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų statyba.
Rekreacija ir turizmas
Įvairių rinkodaros priemonių naudojimas pristatant rajono patrauklumą ir turizmo galimybes.
Informacinių stendų ir nuorodų įrengimas.
Pėsčiųjų, dviračių, sveikatingumo takų ir turistinių maršrutų plėtojimas.
Pramogų paslaugų plėtra.
Aktyvesnis bendradarbiavimas tarp savivaldybės, turizmo organizavimo, apgyvendinimo ir maitinimo įmonių.
Įgyvendinami investicijų projektai turizmo srityje.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Ūkių kooperacija konkurencingumo didinimui.
Žemės ūkio produkcijos gamybos produktyvumo didinimas.
Ekologinių ūkių vystymas ir alternatyvių verslų plėtojimas.
Miškų priežiūra ir atsodinimas.

GRĖSMĖS
Bendrieji ekonominiai rodikliai
Mažėjančios investicijos.
Naujų mokesčių įvedimas ar esamų didinimas, kurių dėka prastėtų rajono ūkio subjektų ir gyventojų ekonominė padėtis.
Verslas
Mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius bei kvalifikuotų darbuotojų trūkumas.

Gyventojų perkamosios galios mažėjimas.
Gamintojams realizavimo rinkų praradimas.
Naujų idėjų ir investavimo galimybių stoka.
Neadekvatus energetinių išteklių, žaliavų, darbo užmokesčio bei kitų sąnaudų augimas.
Statyba
Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus mažėjanti būsto paklausa.
Renovacijos bei kitų statybos darbų stabdymas ar jų atsisakymas.
Rekreacija ir turizmas
Mažėjantis turistų skaičius.
Turizmo objektų būklės prastėjimas, patrauklumo praradimas.
Naujų, konkurencingų turizmo produktų stoka.
Neišvystytas pramogų sektorius.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Žemės ūkio produkcijos gamybos mažėjimas.
Didėjanti konkurencija ir mažėjantis produktyvumas.
Nepakankamos investicijos į naujų, konkurencingų produktų gamybą bei naujų rinkų paiešką.
Neefektyvus miško naudojimas, nelegalūs kirtimai, miško tarša.

4. APLINKA IR INFRASTRUKTŪRA**4.1. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS**

Biržų rajono savivaldybės teritorijoje vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikia UAB „Biržų vandenys“.

Vandens tiekimas. Biržų rajono vartotojams geriamasis vanduo tiekiamas iš požeminių vandens šaltinių. Rajone UAB „Biržų vandenys“ eksploatuoja 74 km vandentiekio tinklą. Vandens tiekimo sistemą sudaro 17 vandenviečių, eksploatuojama 19 arteziniai gręžinių. Vanduo gerinamas Biržų miesto, Pačeriaukštės bei Kratiškių kaimų vandenvietėse – iš vandens šalinama geležis ir manganas. Kitose rajono vandenvietėse vandens gerinimo įrenginių nėra – vandenyje padidintas geležies kiekis, kai kur ir mangano. Pagal kitus parametrus tiekiamas vanduo atitinka normatyvus, yra bakteriologiškai švarus. 2013 m. bendrovė Biržų miesto vandenvietėje ir kitose rajone aptarnaujamose vandenvietėse į veikiančius tinklus pakėlė 488,8 tūkst. m³ požeminio vandens. Vandens realizavimas siekė 296 tūkst. m³, o netektys sudarė apie 40,0 proc.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2010–2012 m. laikotarpiu šalyje ir Biržų rajono savivaldybėje paimto ir sunaudoto požeminio vandens kiekis mažėjo, Panevėžio apskrityje didėjo. Biržų rajono savivaldybėje 2010–2012 m. požeminio vandens sunaudojimas mažėjo 6,3 proc. Apskrityje požeminio vandens sunaudojimas išaugo Rokiškio rajono (14,4 proc.), Panevėžio miesto (12,5 proc.) ir Pasvalio rajono (7,7 proc.) savivaldybėse, o bendras augimas apskrityje siekė 8,8 proc. Analizuojamu laikotarpiu šalyje požeminio vandens sunaudojimas mažėjo 2,0 proc.

4.1.1. lentelė. Paimta ir sunaudota požeminio vandens 2010–2012 m., tūkst. m³

Vietovė	2010	2011	2012	Pokytis proc., lyginant 2010 m. ir 2012 m.
Paimta vandens, tūkst. m³				
Lietuvos Respublika	138 403,4	135 827,8	132 167,1	-4,5
Panevėžio apskritis	10 868,7	11 012,2	11 567,5	6,4
Biržų r. sav.	1 013	953,3	912,6	-9,9
Kupiškio r. sav.	476,3	390,7	392,9	-17,5
Panevėžio m. sav.	6 146	6 579	7 025	14,3
Panevėžio r. sav.	264	198	197	-25,4
Pasvalio r. sav.	1 317,4	1 263,7	1 286,5	-2,3
Rokiškio r. sav.	1 652	1 627,5	1 753,5	6,1
Sunaudota vandens, tūkst. m³				
Lietuvos Respublika	111 426,8	110 884,7	109 155,7	-2,0
Panevėžio apskritis	8 893,3	9 200,1	9 680,5	8,8
Biržų r. sav.	830	785	777,5	-6,3
Kupiškio r. sav.	296,3	271,7	281,9	-4,9
Panevėžio m. sav.	5 020,1	5 428,2	5 647,9	12,5
Panevėžio r. sav.	249	177	187	-24,9
Pasvalio r. sav.	1 052,9	1 139,7	1 133,7	7,7
Rokiškio r. sav.	1 445	1 398,5	1 652,5	14,4

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Iš viso pagal paskirtį Biržų rajono savivaldybėje 2012 m. sunaudota 840,8 tūkst. m³ vandens. Pramonės reikmėms teko 53,4 proc., ūkio ir buities reikmėms 45,9 proc. ir žemės ūkio reikmėms 0,7 proc. rajone suvartoto vandens. Požeminis vanduo savivaldybėje sudarė 92,5 proc. sunaudoto vandens kiekio.

Nuotekų tvarkymas. 2013 m. UAB „Biržų vandenys“ eksploatavo 15 buitinių nuotekų valymo įrenginių. Nuotekų tinklas rajone siekė 107 km, veikė 32 perpumpavimo stotys. Daugiau nei pusė nuotekų tinklų rajone susidėvėję, būtinas jų atnaujinimas. Bendrovė per 2013 m. Biržų miesto valymo įrenginiuose išvalė 1 007 tūkst. m³ nuotekų, kitose gyvenviečių valyklose 265,4 tūkst. m³. Bendras išvalytų nuotekų kiekis siekė 1 272,4 tūkst. m³.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2012 m. Biržų rajono savivaldybėje į paviršinius vandenis buvo išleista 1 670,8 tūkst. m³ nuotekų ir visos buvo išvalytos iki normų. Apskirtyje ir šalyje buvo nuotekų, kurios išleistos į paviršinius vandenis nepakankamai išvalytos ar net užterštos.

4.1.2. lentelė. Ūkio, buities ir gamybos nuotekos, išleistos į paviršinius vandenis 2012 m., tūkst. m³

Vietovė	Iš viso	Kurių nereikia valyti	Išvalytų iki normų	Nepakankamai išvalytų	Užterštų (be valymo)
Lietuvos Respublika	2 938 537,7	2 759 054,1	175 456,3	3 995,3	32
Panevėžio apskritis	16 755,4	1 348,2	14 845,5	561,7	0
Biržų r. sav.	1 670,8	0	1 670,8	0	0
Kupiškio r. sav.	597,6	0	37,3	560,3	0
Panevėžio m. sav.	9 031	0	9 031	0	0
Panevėžio r. sav.	174,7	0	173,3	1,4	0
Pasvalio r. sav.	1 189,1	0	1 189,1	0	0
Rokiškio r. sav.	4 092,2	1 348,2	2 744	0	0

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gerinant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybę 2009–2014 m. Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinti šie vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros investiciniai projektai: „Biržų rajono savivaldybės kaimų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų valyklų atnaujinimas“, „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Biržuose“, „Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Biržų mieste“, „Biržų dumblo apdoravimo įrenginių statyba“. Taip pat baigiamas įgyvendinti „Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros Biržų mieste (centrinė ir pietrytinė dalys) projektas“.

4.2. ENERGETIKA

Elektros energijos tiekimas. Biržų rajono savivaldybėje elektros energiją fiziniams asmenims tiekia AB „Lesto“, o juridiniams asmenims nepriklausomi elektros energijos tiekėjai per AB „Lesto“ perdavimo tinklus. Savivaldybėje elektros perdavimo tinklus sudaro 32 km (330 kV) ir 74 km (110 kV) oro linijos. Skirstomuosius elektros energijos tinklus sudaro 35 kV, 10 kV ir 0,4 kV linijos.

Rajone ūkininko Kęstučio Armono ūkyje veikia vėjo jėgainė. Jėgainės galingumas siekia 250 kW. Vidutiniškai per mėnesį vėjo jėgainė pagamina per 30 tūkst. kWh elektros energijos. Už vyriausybės nustatytą kainą pagaminta elektros energija parduodama AB „Lesto“.

Gamtinių dujų tiekimas. Biržų rajono savivaldybėje gamtinės dujos pasiekia magistralinio dujotiekio Panevėžys – Ryga atšaka. Savivaldybės teritorijoje nutiestas apie 49,2 km dujų tiekimo tinklas. Rajone dujofikuoti: Biržų miestas, Pabiržės miestelis ir Rinkuškių, Likėnų, Medeikių kaimai.

Centralizuotas šilumos tiekimas. Biržų rajone pagrindinis šiluminės energijos gamintojas ir tiekėjas yra UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“. Didžioji šiluminės energijos dalis yra pagaminama dviejose Biržų miesto katilinėse. Kitose rajono gyvenvietėse šiluminiai tinklai nėra išvystyti, naudojamos nedidelės galios individualios katilinės, kuriose daugiausiai naudojamas kietas kuras arba dujos. Rinkuškių kaime grupė daugiabučių namų bei visuomeninių pastatų yra apšildoma gamtinėmis dujomis, tačiau bendro šiluminio tinklo čia nėra, o šiluma gaminama kiekvieno pastato individualioje katilinėje. Vabalninke šiluma tiekama iš Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriaus katilinės. Esamos katilinės turi pakankamą galios rezervą. Tiek Vabalninko, tiek Biržų katilinėse išnaudojama apie 2/3 instaliuotos galios.

UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“ iš viso eksploatuoja 14,6 km centralizuoto šilumos tiekimo vamzdynų. Instaliuotas katilinių galingumas 54 MW. Šilumos trasų nuostoliai 2013 m. sudarė 17 proc. nuo pagamintos šilumos. Siekdama sumažinti šilumos nuostolius, UAB „Litesko“ pasinaudojo ES fondų parama ir atnaujino dalį Biržų miesto magistralinių šilumos tinklų. Bendras 2006–2014 m. rekonstruotų trasų ilgis – 6,5 km. 2015 m. numatoma atnaujinti dar 0,8 km šilumos tiekimo vamzdynų.

4.3. TRANSPORTAS

Biržų rajono savivaldybės administracinis centras Biržai nuo Baltijos valstybes kertančios automagistralės „Via Baltica“ nutolęs 20 km. Su automagistrale rajoną jungia kelias Biržai – Raubonys. Rajone susisiekimą užtikrina 5 krašto keliai (123 Biržai – Pandėlys – Rokiškis, 124 Kupiškis – Vabalninkas – Biržai, 125 Biržai – Raubonys, 190 Biržai – Germaniškis, 191 Paliūniškis – Vabalninkas) ir 26 rajoniniai keliai. Biržų rajono teritorija yra nutiesta siaurojo geležinkelio atkarpa Panevėžys – Biržai, tačiau dėl prastos infrastruktūros būklės nėra naudojama. Nuo Biržų iki tarptautinių keleivinių oro uostų: Rygos – 110 km, Kauno – 190 km, Vilniaus – 220 km.

Biržų rajono savivaldybės teritorijoje valstybinių kelių priežiūrą ir eksploataciją vykdo VĮ „Panevėžio regiono keliai“ Biržų kelių tarnyba. Kitų kelių priežiūrą organizuoja Biržų rajono savivaldybės administracija. 2014 m. Lietuvos automobilių kelių direkcija skyrė 621 177,00 Eur Biržų miesto bei rajono keliams ir gatvėms tvarkyti bei prižiūrėti.

Savivaldybėje 2013 m. vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis (974 km) sudarė 15,0 proc. apskrities ir 1,5 proc. šalies vietinės reikšmės kelių ilgio.

4.3.1. lentelė. Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis Biržų rajono savivaldybėje 2013 m.

Rodiklis		Kilometrai	Dalis viso kelio ilgio (proc.)
Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis		974	100
Iš jų	Kelių su patobulinta danga ilgis	84	8,6
	Žvyro kelių ilgis	890	91,4
	Grunto kelių ilgis	0	0

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono vietinės reikšmės automobilių keliai su danga sudarė 100,0 proc. vietinės reikšmės automobilių kelių ilgio, 8,6 proc. arba 84 km vietinės reikšmės automobilių kelių ilgio rajone buvo su patobulinta danga. Šalyje su patobulinta danga kelių ilgis 2013 m. siekė 17,7 proc. (du kartus daugiau nei savivaldybėje), apskrityje – 23,7 proc. (beveik tris kartus daugiau nei savivaldybėje).

2013 m. pabaigoje savivaldybėje buvo 15 761 individualus lengvasis automobilis. Lyginant 2011 m. ir 2013 m., rajone individualių lengvųjų automobilių skaičius savivaldybėje išaugo 460 vienetais arba 3,0 proc. Apskrityje individualių lengvųjų automobilių skaičius 2011–2013 m. augo 4,2 proc., šalyje – 5,1 proc.

2013 m. pabaigoje Biržų rajono savivaldybėje 1 000-iai gyventojų teko 595 individualūs lengvieji automobiliai. Savivaldybėje individualių lengvųjų automobilių skaičius 1 000-iai gyventojų buvo didesnis už Panevėžio apskrities (579 automobiliai) ir šalies (562 automobiliai) rodiklius. Apskrityje daugiausia individualių lengvųjų automobilių, tenkančių 1 000-iai gyventojų buvo Panevėžio (638) ir Rokiškio (617) rajono savivaldybėse. 2011–2013 m. individualių lengvųjų automobilių skaičius 1 000-iai gyventojų savivaldybėje ir apskrityje išaugo 7,4 proc., šalyje – 7,3 proc.

4.3.1. pav. 1 000-iai gyventojų tenkantis individualių lengvųjų automobilių skaičius 2011–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje viešojo naudojimo autobusais buvo pervežta 561,2 tūkst. keleivių. 2011–2013 m. autobusais pervežtų keleivių skaičius savivaldybėje sumažėjo 8,0 proc. Kitose Panevėžio apskrities savivaldybėse pervežtų keleivių skaičius autobusais mažėjo sparčiau nei Biržų rajone. Apskrityje, lyginant 2011 m. ir 2013 m., autobusais pervežtų keleivių skaičius sumažėjo 14,2 proc., o didžiausias keleivių mažėjimas fiksuotas Kupiškio rajono savivaldybėje (-28,4 proc.). Šalyje, atvirkščiai nei savivaldybėje ir apskrityje, 2011–2013 m. autobusais pervežtų keleivių skaičius augo (8,5 proc.).

Biržų rajono savivaldybėje 2013 m. vienas rajono gyventojas vidutiniškai autobusais keliavo 21 kartą, vienu kartu mažiau nei 2011 m. Apskrityje tarp rajoninių savivaldybių daugiausiai autobusais keliavo Rokiškio rajono gyventojai (33 kartai per metus). Vidutiniškai vienam apskrities gyventojui tenkančių kelionių skaičius autobusais siekė 53 kartus. Didelę įtaką apskrities rezultatams daro Panevėžio miesto rodikliai. Panevėžio mieste 2013 m. vienas gyventojas vidutiniškai per metus autobusu keliavo 107 kartus, o mažiausiai apskrityje autobusai keliavo

Panevėžio ir Pasvalio rajonų savivaldybių gyventojai – vidutiniškai po 5 kartus per metus. 2013 m. Lietuvoje vienas gyventojas vidutiniškai autobusais keliavo 101 kartą. Lyginant 2011 m. ir 2013 m., šalyje kelionių skaičius vienam gyventojui autobusais išaugo 11,1 proc., apskrityje sumažėjo 11,7 proc.

Autobusų maršrutų skaičius Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. sumažėjo penkiais maršrutais (nuo 45 (2011 m.) iki 40 (2013 m.)). Analizuojamų laikotarpiu maršrutų skaičius apskrityje mažėjo 6,9 proc., šalyje – 9,3 proc.

4.3.2. lentelė. Keleivių vežimas autobusais 2011–2013 m., tūkst.

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Lietuvos Respublika	274 822,3	275 130,8	298 173,2	8,5
Panevėžio apskritis	14 866,4	13 968,9	12 747,2	-14,2
Biržų r. sav.	609,9	569,5	561,2	-8,0
Kupiškio r. sav.	502,6	413,8	359,8	-28,4
Panevėžio m. sav.	12 076,3	11 382,9	10 409,0	-13,8
Panevėžio r. sav.	261,4	243,6	200,5	-23,3
Pasvalio r. sav.	160,6	155,2	123,4	-23,2
Rokiškio r. sav.	1 255,6	1 203,9	1 093,4	-12,9

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybėje didžiausias keleivių vežėjas autobusais yra UAB Biržų autobusų parkas. Pagrindinė bendrovės veiklos kryptis – keleivių vežimas autobusais vietinio (miesto ir priemiesčio) ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais bei užsakomaisiais reisais pagal sutartis. UAB Biržų autobusų parkas 2014 m. pervežė daugiau nei pusę milijono keleivių: miesto maršrutais – 63 tūkst. keleivių, priemiesčio maršrutais – 263 tūkst. keleivių, tolimojo susisiekimo maršrutais – 177 tūkst. keleivių. UAB Biržų autobusų parkas eksploatuoja 34 autobusus. Autobusai miesto maršrutais per metus nuvažiavo 40 tūkst. km., priemiesčio maršrutais – 540,9 tūkst. km, tolimojo susisiekimo maršrutais nuvažiavo 1 mln. 129 tūkst. km. Bendrovė turi leidimus aptarnauti septynis tolimojo susisiekimo maršrutus, kuriais kiekvieną dieną kursuojama 9 reisais. Tolimojo susisiekimo maršrutais važinėjančiuose autobusuose yra įdiegtas Wi-Fi ryšys ir keleiviai važiuodami gali nemokamai naudotis internetu. Biržų autobusų stotyje priimamos ir maršrutiniais autobusais į bet kurį Lietuvos miestą ar miestelį gabenamos siuntos. 2014 m. UAB Biržų autobusų parkas įsigijo vieną 48 vietų autobusą SETRA S 315 (2013 m. – tris autobusus: 2 IVECO ir 1 PAZ). UAB Biržų autobusų parkas dirba pelningai – 2014 m. gauta 19 397,00 Eur pelno (2013 m. – 31 512,00 Eur pelno).

4.4. APLINKOS APSAUGA

Atliekų tvarkymas. Panevėžio apskrityje atliekų tvarkymas vykdomas remiantis Panevėžio apskrities atliekų tvarkymo planu, Biržų rajono savivaldybėje – Biržų rajono savivaldybės tarybos patvirtintomis atliekų tvarkymo taisyklėmis bei minėtu atliekų tvarkymo planu. Regione veikia vienintelis Panevėžio regiono nepavojingų atliekų sąvartynas Dvarininkų kaime Panevėžio rajone. Sąvartyną ir didelių gabaritų bei pavojingų atliekų aikšteles regione eksploatuoja UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras. Biržų rajone didžiųjų ir pavojingų atliekų priėmimas iš fizinių asmenų vykdomas aikštelėse Biržų kaime ir Kosmonautų g. 8, Vabalninke. Aikštelėse priimamos smulkios statybos ir griovimo atliekos, automobilių padangos, makulatūra, plastiko, stiklo atliekos,

ne naudojama buitinė technika (televizoriai, šaldytuvai, viryklės ir kt. įranga), baldai. Taip pat aikštelėje priimamos pavojingos atliekos: akumuliatoriai ir galvaniniai elementai, gyvsidabrio lempos, dažų, lakų, tirpiklių atliekos ir jų tara, asbesto atliekos ir kt. Žaliųjų atliekų (žolė, lapai, medžių ir krūmų šakos, augalų šaknys, pjuvenos, drožlės) priėmimas iš fizinių asmenų rajone vykdomas aikštelėje Biržų kaime. Iš ūkio subjektų minėtas atliekas priima Panevėžio regioninis sąvartynas.

Biržų rajono savivaldybėje komunalines, stambiagabarites, bioskaidžias atliekas surenka ir tvarko UAB „Biržų komunalinis ūkis“. 2013 m. pabaigoje bendrovė aptarnavo 424 juridinius asmenis, 6 354 individualių gyvenamųjų namų savininkus ir 4 010 daugiabučių namų gyventojus. 2013 m. bendrovė į sąvartyną pristatė 5 304,38 tonų atliekų, iš jų 4 494,20 tonų mišrių komunalinių atliekų, 250,92 tonų griovimo statybinių atliekų, 137,62 tonų statybinių ir izoliacinių medžiagų, turinčių asbesto, į nuotekų išpylimo stotį pristatyta 5 775,0 m³ nuotekų, surinkta 415,54 tonos antrinių žaliavų. Per metus stiklo konteineriais surinkta 211,61 tonos, popieriaus konteineriais – 80,06 tonos, plastiko konteineriais – 123,87 tonos antrinių žaliavų.

2013 m. viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos savivaldybės teritorijoje buvo teikiamos 97,0 proc. gyventojų ir 100,0 proc. ūkio subjektų. Iš viso savivaldybėje per metus surinkta 7411,35 tonų komunalinių atliekų. Iš rajone surinktų komunalinių atliekų 7,0 proc. perdirbta ar panaudota, likusi dalis pašalinta sąvartyne. 2013 m. savivaldybės teritorijoje buvo 78 antrinių žaliavų konteinerių aikštelės, o papildomai buvo reikalinga įrengti 40 aikštelių. Vykdamas savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiąją programą, 2013 m. surinkta 312,58 tonos bešeimininkių atliekų. Bešeimininkes atliekas tvarkė UAB „Biržų komunalinis ūkis“, UAB „Biržų butų ūkis“, VĮ Biržų miškų urėdija.

4.4.1. lentelė. Surinktos komunalinės atliekos Biržų rajono savivaldybėje 2013 m.

Konteineriuose, t	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse, t	Apvažiuojant atliekų turėtojus (maišai, betaris surinkimas), t	Surinktas kitomis priemonėmis (papildančios sistemos, kita), t	Iš viso, t
5185,18	912,23	92,60	1221,34	7411,35

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Oro tarša. Teršalų emisija į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. sumažėjo beveik tris kartus (nuo 222 t (2011 m.) iki 79,3 t (2013 m.). Panevėžio apskrityje teršalų išmetimas, lyginant 2011 m. ir 2013 m., išaugo 11,2 proc., šalyje sumažėjo 10,1 proc. 2013 m. savivaldybės teršalų išmetimas į atmosferą sudarė 2,4 proc. apskrities išmetamų teršalų.

4.4.2. lentelė. Teršalų emisija į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių 2011–2013 m.

Vietovė	Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių, tonos		
	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	67 517,3	64 864,1	60 690,7
Panevėžio apskritis	2 936,1	3 360,7	3 264,1
Biržų r. sav.	222,0	187,9	79,3

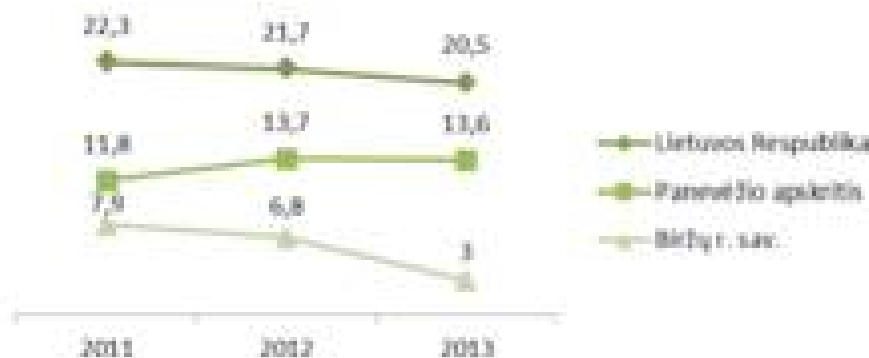
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011–2013 m. vienam gyventojui tenkantis teršalų kiekis Biržų rajone sumažėjo nuo 7,9 kg iki 3 kg. ir buvo ženkliai mažesnis nei apskrityje ir šalyje. Panevėžio apskrityje 2013 m. vienam

gyventojui tenkantis išmestų teršalų kiekis buvo daugiau nei keturis kartus didesnis už savivaldybės rodiklį. Šalyje vidutiniškai vienam gyventojui teko 20,5 kg išmestų teršalų ir net septynis kartus viršijo Biržų rajone vienam gyventojui tenkanti išmestų teršalų kiekį.

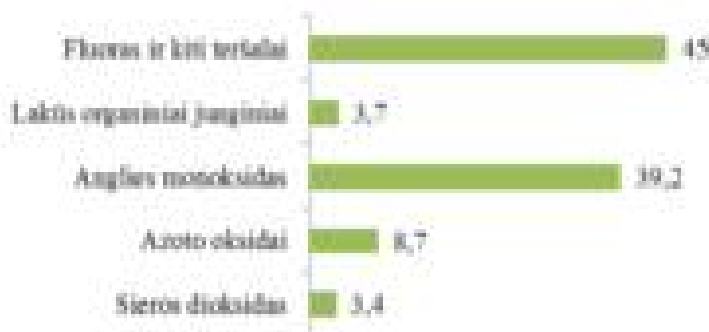
4.4.1. pav. Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių vienam gyventojui 2009–2013 m., kg

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje išmestos į atmosferą kietosios medžiagos sudarė 15,6 proc., dujinės ir skystosios medžiagos 84,4 proc. viso į atmosferą išmesto teršalų kiekio. Didžiausią dalį dujinių ir skystųjų medžiagų rajone sudarė fluoras ir kiti teršalai (45,0 proc.) bei anglies monoksidas (39,2 proc.). Mažiausiai rajone išmesta sieros dioksido ir lakiųjų organinių junginių.

4.4.2. pav. Išmetamų dujinių ir skystųjų medžiagų struktūra Biržų rajono savivaldybėje 2013 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T-14 patvirtinta Biržų rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programa 2011–2015 metams. Pagrindinis programos tikslas – užtikrinti švaresnį Biržų rajono savivaldybės aplinkos orą, vykdyti aplinkos oro taršos prevenciją ir sukurti sveikesnes žmonių gyvenimo sąlygas rajone. Programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas parengti 2011 – 2015 metams. Priemonių plane išskirta 16 programos įgyvendinimo priemonių, kurios apima: oro taršos mažinimo priemonių planavimą ir kontrolę, žaliųjų plotų plėtrą, gatvių ir šaligatvių priežiūrą, atliekų ir sausos žolės deginimo prevenciją ir kontrolę, dujų išsiskyrimo mažinimą ir nemalonių kvapų sklaidimą, informavimą ir kontrolę.

4.5. GYVENAMASIS FONDAS

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. gyvenamasis fondas išaugo 1,4 proc. (nuo 967,2 tūkst. m² (2011 m.) iki 980,6 tūkst. m² (2013 m.)), Panevėžio apskrityje – 1,5 proc., šalyje – 1,9 proc. Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui 2011–2013 m. šalyje augo 3,9 proc., apskrityje – 4,6 proc., savivaldybėje – 5,7 proc. Vienam Biržų rajono savivaldybės gyventojui 2013 m. teko 37 m² naudingo gyvenamojo ploto (16,3 proc. daugiau nei vienam gyventojui apskrityje ir ketvirtadaliu daugiau nei šalyje). Mieste gyvenančiam rajono gyventojui vidutiniškai teko 34,3 m², kaime – 39,5 m² naudingo gyvenamojo ploto.

4.5.1. lentelė. Vienam gyventojui tenkantis naudingas plotas 2011–2013 m., m²

Vietovė / Metai	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Lietuvos Respublika	28,4	28,9	29,5	3,9
Panevėžio apskritis	30,4	31	31,8	4,6
Biržų r. sav.	35	36	37	5,7

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Biržų rajono savivaldybėje vidutinis buto dydis siekė 75,8 m² ir buvo didesnis nei vidutinis buto plotas šalyje (66,9 m²) ir Panevėžio apskrityje (69,0 m²).

2013 m. bendras butų skaičius savivaldybėje siekė 12 932 butus. Didžioji dalis gyvenamųjų butų (68,8 proc.) rajone buvo 1–2 butų namuose (individualūs namai). Lietuvoje šis rodiklis siekė 35,4 proc., Panevėžio apskrityje – 45,1 proc.

4.5.2. lentelė. Asmenys (šeimos), buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, 2011–2013 m. pabaigoje

Vietovė	2011	2012	2013	Pokytis proc., lyginant 2011 m. ir 2013 m.
Lietuvos Respublika	30 484	31 584	32 542	6,7
Panevėžio apskritis	1 994	2 103	2 193	10,0
Biržų r. sav.	231	234	222	-3,9
Kupiškio r. sav.	161	178	162	0,6
Panevėžio m. sav.	1 030	1 090	1 156	12,2
Panevėžio r. sav.	257	263	272	5,8
Pasvalio r. sav.	149	163	182	22,1
Rokiškio r. sav.	166	175	199	19,9

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje asmenų (šeimų) skaičius buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti sumažėjo 3,9 proc. Kitose Panevėžio apskrities savivaldybėse asmenų (šeimų) skaičius socialiniam būstui nuomoti augo (apskrities augimo vidurkis siekė 10,0 proc.). Daugiausia sąrašai socialiniam būstui nuomoti išaugo Pasvalio (22,1 proc.) ir Rokiškio (19,9 proc.) rajonų savivaldybėse. Analizuojamu laikotarpiu šalyje asmenų laukiančių socialinio būsto skaičius augo 6,7 proc. 2013 m. pabaigoje Biržų rajono savivaldybėje sąrašuose socialiniam būstui nuomoti buvo 222 asmenys (šeimos), kurių sudėtis pagal sąrašus pasiskirstė taip: asmenys esantys bendrame sąraše – 45,5 proc., jaunos šeimos – 25,7 proc., neįgalūs asmenys (šeimos) – 11,7 proc., šeimos,

auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių) – 9,9 proc., našlaičiai ir likę be tėvų globos asmenys – 4,5 proc., socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą – 2,7 proc.

Lietuvoje asmenims (šeimoms) išnuomoto savivaldybių socialinio būsto skaičius 2011–2013 m. išaugo. Panevėžio apskrityje asmenims (šeimoms) išnuomoto savivaldybių socialinio būsto skaičius, lyginant 2011 m. ir 2013 m., taip pat neženkliai išaugo. Biržų rajono savivaldybėje socialinio būsto 2013 m. buvo išnuomota mažiausiai (25 būstai) ir palyginus su 2011 m. sumažėjo ketvirtadaliu.

2013 m. socialinio būsto poreikis savivaldybėje buvo tenkinamas 11,3 proc. 2011–2013 m. asmenų (šeimų) dalis, kuriems išnuomotas socialinis būstas nuo buvusių sąrašuose sumažėjo. Lyginant su socialinio būsto poreikio tenkinimu šalyje ir apskrityje, savivaldybėje socialinio būsto poreikis tenkinamas tris su puse karto geriau nei šalyje bei beveik tris kartus geriau nei apskrityje.

4.5.3. lentelė. Socialinio būsto prieinamumas 2011–2013 m.

Vietovė	Asmenys (šeimos), kurioms išnuomotas socialinis būstas			Dalys nuo buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, proc.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	949	1 086	1 053	3,1	3,4	3,2
Panevėžio apskritis	83	105	88	4,2	5,0	4,0
Biržų r. sav.	33	41	25	14,3	17,5	11,3
Kupiškio r. sav.	13	7	9	8,1	3,9	5,6
Panevėžio m. sav.	21	14	21	2,0	1,3	1,8
Panevėžio r. sav.	4	15	13	1,6	5,7	4,8
Pasvalio r. sav.	10	9	17	6,7	5,5	9,3
Rokiškio r. sav.	2	19	3	1,2	10,9	1,5

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. nebuvo nei vieno asmens (šeimos), kurie būtų pasinaudoję valstybės remiamais kreditais būstui įsigyti, kai suteikiama parama mokant iš valstybės biudžeto lėšų būsto kredito draudimo įmokas ar jų dalį ir teikiant subsidijas būsto kredito daliai padengti.

4.6. SSGG analizė

STIPRYBĖS
Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas
Rajone vartotojams tiekiamas tik požeminis vanduo.
Į paviršinius vandenį išleidžiamos iki normos išvalytos nuotekos.
Energetika
Atnaujinami magistraliniai šilumos tinklai.
Mažėjantys šilumos energijos perdavimo nuostoliai šilumos tiekimo tinkluose.
Transportas
Išvystytas automobilių kelių tinklas.
Didesnis nei vidutiniškai apskrityje ir šalyje individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų.
Keleivių pervežamų autobusais mažėja ne taip sparčiai kaip kitose apskrities savivaldybėse.

Aplinkos apsauga
Atliekų tvarkymas vykdomas remiantis atliekų tvarkymo planu bei taisyklėmis.
Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos savivaldybėje prieinamos beveik visiems gyventojams.
Mažėjantys į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekiai bei šių teršalų kiekiai tenkantys vienam gyventojui yra ženkliai mažesni nei apskrityje ir šalyje.
Gyvenamasis fondas
Auga vienam rajono gyventojui tenkantis naudingas gyvenamasis plotas.
Didesnis gyvenamųjų butų skaičius 1–2 butų namuose (individualūs namai) nei šalyje.
Trumpėjančios eilės socialiniam būstui nuomoti.
Geriau nei šalyje ir apskrityje tenkinami socialinio būsto poreikiai.

SILPNYBĖS
Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas
Vanduo su pašalinta geležimi tiekiamas tik trims savivaldybės gyvenvietėms.
Nemaža dalis rajono gyventojų neturi galimybės prisijungti prie vandens tiekimo ir nuotekų tinklų.
Daugiau nei pusę vandentiekio ir nuotekų tinklų yra nusidėvėję.
Energetika
Neišplėtotas gamtinių dujų tiekimas.
Transportas
Mažas kelių su patobulinta danga ilgis.
Aplinkos apsauga
Rajone trūksta antrinių žaliavų surinkimo aikštelių.
Maža dalis komunalinių atliekų išrūšiuojama, perdirbama ar kitaip panaudojama.
Gyvenamasis fondas
Bloga savivaldybės socialinio būsto būklė

GALIMYBĖS
Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas
Vandens tiekimo ir nuotekų valymo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra.
Įgyvendinami vandens tiekimo ir nuotekų valymo plėtros projektai.
Energetika
Šilumos trasų atnaujinimas mažinant šilumos energijos nuostolius.
Atsinaujinančių energijos išteklių (saulės, vėjo) panaudojimas energetikos ūkyje.
Gamtinių dujų tinklo plėtra.
Transportas
Kelių infrastruktūros gerinimas ir eismo saugumo didinimas.
Viešojo transporto modernizavimas, įsigyjant ekologiškas transporto priemones.
Aplinkos apsauga
Taršos mažinimas naudojant mažiau teršiančias aplinką technologijas.
Atliekų surinkimo, rūšiavimo ir perdirbimo infrastruktūros tobulinimas.
Aplinkosauginio švietimo vykdymas.
Gyvenamasis fondas

Gyvenamųjų pastatų renovavimas gerinant energetinį efektyvumą ir estetinį vaizdą.
Socialinio būsto plėtra ir jo kokybės gerinimas.

GRĖSMĖS
Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas
Prastėjanti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kokybė mažins abonentų skaičių, kas įtakos didėjančią paslaugų kainą.
Dėl prastėjančios tinklų būklės didėjančios išlaidos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros remontui.
Energetika
Šilumos energijos gamybos sąnaudų didėjimas.
Didėjančios išlaidos energetikos tinklų remontui dėl blogėjančios jų būklės.
Transportas
Prastėjanti kelių ir gatvių būklė.
Neatnaujinamas viešojo transporto parkas.
Dėl didėjančio individualių automobilių skaičiaus, mažėjantis keleivių skaičius viešojo naudojimo autobusuose bei didėjančios savivaldybės išlaidos nuostoliams padengti.
Fiziškai pasenusios viešojo transporto priemonės.
Aplinkos apsauga
Užterštumo didėjimas dėl augančio automobilių srauto ir kitų taršos faktorių.
Neefektyvus atliekų surinkimas, rūšiavimas, perdirbimas ir panaudojimas.
Gyvenamasis fondas
Prastėjanti gyvenamųjų pastatų būklė bei nepakankamos atnaujinimo apimtys.

5. APIBENDRINIMAI

Demografinė situacija. Pastaraisiais metais Biržų rajono savivaldybėje gyventojų skaičius mažėjo apie du procentus kasmet. Migracijos mastai rajone mažėja, tačiau išvykstančiųjų skaičius išlieka didesnis nei atvykstančiųjų. Ypač didelę įtaką gyventojų mažėjimui daro neigiami natūrali gyventojų kaita. Rajone miršta dvigubai daugiau žmonių nei gimsta. Savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojų dalis yra mažiausia apskrityje. Rajone vaikų dalis mažėja, o pensinio amžiaus gyventojų dalis didėja.

Siekiant gerinti demografinę situaciją Biržų rajono savivaldybėje būtinas ekonominės socialinės gerovės kūrimas, kuris sietinas su darbo vietų kūrimu, jaunų žmonių (šeimų) į rajoną pritraukimu, gyvenamosios aplinkos patrauklumo didinimu. Aukštesnės nei kitose šalies vietovėse socialinės ir ekonominės gerovės sukūrimas gerintų demografinę situaciją, daugėtų darbingo amžiaus gyventojų, didėtų gimstamumas.

Užimtumas ir darbo rinka. 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje vidutinis užimtųjų skaičius mažėjo, tačiau bedarbių skaičius bei nedarbo lygis taip pat mažėjo. Užimtųjų mažėjimas gali būti siejamas su dalies gyventojų pasitraukimu iš darbo rinkos (išėjimu į pensiją ir pan.), kita dalis bedarbių buvo neregistruota darbo biržoje. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis savivaldybėje 2013 m. buvo mažesnis nei apskrityje ir panašus į šalies vidurkį. Trečdalį darbo biržoje prisiregistravusių bedarbių sudarė paslaugų srities specialistai. Didžioji dalis bedarbių turėjo vidurinį ar žemesnį išsilavinimą.

Nedarbo mažinimas yra susijęs su verslo ekonomine aplinka bei veiklos plėtra. Po ekonominės krizės, kuri ne taip seniai palietė Lietuvą, iš lėto bedarbystė mažėja ir Biržų rajono savivaldybėje. Didinant gyventojų darbinį užimtumą didelį dėmesį reikia skirti investicijoms kuriančioms naujas darbo vietas, įmonių vystymui ir plėtrai, verslui palankių mokesčių politikai bei teisinės sistemos tobulinimui. Itin palankios sąlygos turi būti sudaromos smulkiajam ir vidutiniam verslui, nes šiame versle dirba didžioji dalis rajono gyventojų, dažniausiai kuriamos naujos ir papildomos darbo vietos.

Švietimas. Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose vietų skaičius, tenkantis 100 vaikų lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, pilnai tenkina rajono gyventojų poreikius. Vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose auga, taip pat auga dalis vaikų lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas nuo bendro 1–6 m. amžiaus vaikų. Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokinių skaičius kasmet mažėja apie 260 mokinių. Mažėjant mokinių skaičiui mažėja išsilavinimą gavusių mokinių skaičius. Vidutinis klasės komplektas 2013–2014 m. savivaldybėje buvo mažesnis nei vidutiniškai Panevėžio apskrityje ir šalyje. Biržų technologijų ir verslo mokymo centre mokinių skaičius auga. Rajono ugdymo įstaigose dirba aukštos kvalifikacijos pedagogai. 2013 m. savivaldybės ugdymo įstaigose kompiuterių skaičius 100 vaikų buvo panašus į apskrities vidurkį ir šiek tiek didesnis nei šalyje. Vienam mokiniui tekantis mokyklos plotas trečdaliu viršijo šalies vidurkį.

Atsižvelgiant į Biržų rajono savivaldybės gyventojų, o tuo pačiu į mokinių skaičiaus mažėjimą, būtina periodiškai rengti mokyklų tinklo optimizavimo planus ir juos įgyvendinti. Įgyvendinant tokius planus būtų pasiektas optimalus ugdymo veiklos efektyvumas ir patenkinti ugdymosi procese dalyvaujančių asmenų poreikiai.

Sveikatos apsauga. Savivaldybėje teikiamos pirminės ir antrinio lygio sveikatos priežiūros paslaugos. 2011–2013 m. Sveikatos apsaugos ministerijos sistemoje dirbančių įstaigų skaičius nesikeitė, o privačių sumažėjo. 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje lovų skaičius, tenkantis 10 000 savivaldybės gyventojų, ligoninėse kito neženkiai. Gyventojų apsilankymų skaičius

poliklinikose ir ambulatorijose augo, tačiau buvo mažesnis nei apskrityje ir šalyje. 2013 m. savivaldybės ligoninėse gydytų ligonių skaičius 1 000 gyventojų viršijo Panevėžio apskrities ir šalies vidurkius. Praktikuojančių gydytojų savivaldybėje 10 000 gyventojų buvo du kartus mažiau nei šalyje, taip pat ženkliai mažiau buvo odontologų bei slaugytojų ir akušerių. 2013 m. bendras vaikų sergamumas buvo mažesnis nei apskrityje ir šalyje, suaugusiųjų sergamumas atitiko apskrities tendencijas ir buvo didesnis už šalies vidurkį. 2011–2013 m. pirmą kartą pripažintų neįgaliais vaikų skaičius mažėjo daug sparčiau nei apskrityje ir šalyje, suaugusiųjų pirmą kartą pripažintų neįgaliais taip pat mažėjo, tačiau ne taip sparčiai kaip vaikų. Mirties priežasčių struktūra Biržų rajono savivaldybėje panaši kaip ir visoje šalyje: didžiausias mirusiųjų skaičius registruojamas dėl kraujotakos sistemos ligų, toliau eina piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys ir kitos ligos.

Gerinant sveikatos priežiūros įstaigų prieinamumą bei kokybę būtina atnaujinti įstaigų materialinę bazę, įsigyti pažangią medicinos įrangą, į sveikatos priežiūros įstaigas pritraukti jaunus specialistus. Ligų prevencinių ir profilaktinių programų įgyvendinimas, sveiko gyvenimo būdo propagavimas taip pat prisidėtų prie rajono gyventojų sveikatos gerinimo.

Socialinė apsauga. Rajone socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos. Asmenų (šeimų), kuriems reikalingas socialinių paslaugų poreikis yra gerai tenkinamas. Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos rajone teikiamos miesto ir kaimiškose teritorijose. Socialinių paslaugų asmens namuose gavėjų skaičius bei suteiktų paslaugų skaičius rajone auga. 2011–2013 m. laikotarpiu socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius neženkliai išaugo. Biržų rajono savivaldybėje socialinės pašalpos gavėjų skaičius mažėja, tačiau ne taip sparčiai kaip Panevėžio apskrityje ir šalyje. Išlaidos socialinėms pašalpoms taip pat mažėja.

Savivaldybėje ir yra gerai išplėtotas socialinių paslaugų tinklas, bet dėl senstančios visuomenės didėja socialinių paslaugų poreikis. Siekiant užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą rajono gyvenvietėse, kuriose paslaugų poreikis yra didžiausias, reikalinga įkurti trūkstamas įstaigas ar esamose įstaigose sudaryti galimybes teikti trūkstamas paslaugas, taip pat plėtoti pagalbos į namus paslaugų teikimą.

Kultūra ir menas. Savivaldybėje veikia Biržų kultūros centras ir 23 įstaigai priklausantys skyriai. 2011–2013 m. rajone daugėjo mėgėjų meno kolektyvų ir dalyvių skaičius juose. Kultūros centre augo renginių skaičius, o lankytojų ir dalyvių skaičius renginiuose išaugo net du kartus. Rajone gerai išvystytas bibliotekų tinklas, tačiau vartotojų skaičius pastaraisiais metais mažėjo. Bibliotekose kompiuterizuotos 156 darbo vietos, du trečdaliai vietų teko vartotojams. Dokumentų fondas bibliotekose mažėjo, taip pat mažėjo išduotų dokumentų skaičius. Biržų krašto muziejus „Sėla“ vienintelis muziejus savivaldybėje turintis muziejaus statusą, tačiau įnešantis pakankamai didžiulį indėlį į Biržų rajono kultūrinį gyvenimą. Muziejui suteiktas I grupės statusas. Muziejus įsikūręs Biržų pilies rūmuose. Lankytojų skaičius muziejuje pastaraisiais metais didėjo, ypatingai 2014 m. dėl atsidariusio Biržų tvirtovės arsenalo pastato.

Išplėtotas kultūros įstaigų tinklas, tarsi geriau tenkina rajono gyventojų poreikius, tačiau menkas finansavimas, mažėjantis gyventojų skaičius, veda prie kultūros įstaigų tinklo optimizavimo. Nesant pakankamiems materialiniams ištekliams kultūros įstaigos tampa nepatrauklios, todėl savivaldybėje būtina peržiūrėti kultūros įstaigų tinklo išdėstymą, prieinamumą, vartotojų skaičių ir sutelkti dėmesį į kultūrinio potencialo plėtotę, kuri užtikrintų kokybiškų paslaugų teikimą, bendruomenės dalyvavimą meninėje veikloje, efektyvų materialinių resursų panaudojimą.

Sportas. 2011–2013 m. savivaldybėje mažėjo sportuojančiųjų skaičius, sporto varžybų ir sveikatingumo renginių buvo surengiama daugiau, o dalyvių skaičius juose šiek tiek sumažėjo. Biržose veikia Biržų rajono sporto mokykla, kurioje kultivuojamos devynios sporto šakos. Sporto

mokyklą lankančių auklėtinių skaičius pastaraisiais metais kito neženkiai, o aukštesniems sportiniams rezultatams siekti trūksta gerai įrengtų sporto bazių. Rajone sporto bazių nėra daug, o daugumos jų būklė prasta. Savivaldybėje nėra sporto salių, kuriose būtų galima rengti rajonines, regionines, respublikines, tarptautines varžybas. Pastaraisiais metais renovuotas tik miesto stadionas su krepšinio – teniso aikšte.

Siekiant aktyvinti sportinį gyvenimą rajone būtina atnaujinti esamas sporto bazes bei rengti naujas. Parengtas bei pradėtas įgyvendinti sporto komplekso statybos Biržų mieste projektas ženkliai prisidėtų prie aukštesnių sportinių rezultatų siekimo, įvairaus rango sporto varžybų organizavimo. Kitose rajono gyvenvietėse taip pat reiktų plėtoti sporto infrastruktūrą įrengiant naujas sporto aikšteles bei lauko treniruoklius. Atnaujinta ar įrengta nauja infrastruktūra skatintų bendruomenės fizinį aktyvumą, vaikų ir jaunimo užimtumą, mažėtų sergamumas. Prie sporto populiarinimo prisidėtų parama profesionaliam ir mėgėjiškam sportui, sporto klubų veiklai.

Viešasis saugumas. 2011–2013 m. savivaldybėje pastebimai išaugo nusikalstamų veikų skaičius. Didžiąją dalį nusikalstamų veikų sudaro vagystės, tačiau pastaraisiais metais vagysčių skaičius išliko gana stabilus, o išaugo viešosios tvarkos pažeidimų ir baudžiamųjų nusizengimų skaičius. Ištirtų nusikalstamų veikų skaičius gerokai ūgtelėjo 2013 m. ir siekė 62 proc. Kelių eismo įvykių rajono keliuose daugėjo, augo sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius. Gaisrų skaičius savivaldybėje 2011–2013 m. kito netolygiai, gaisruose žuvo šeši žmonės.

Didinant viešąjį saugumą savivaldybėje būtina vykdyti nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programas, įtraukti bendruomenę į saugios kaimynystės ir panašias programas. Didėjantis policijos materialinis aprūpinimas prisidėtų prie saugumo didinimo, o įvairios saugumą didinančias techninės priemonės mažintų policijos pareigūnų žmogiškųjų išteklių poreikį.

Bendrieji ekonominiai rodikliai. 2011–2013 m. tiesioginės užsienio investicijos savivaldybėje išaugo ketvirtadaliu, tačiau vienam gyventojui tenkančios TUI 2013 m. savivaldybėje buvo tris su puse karto mažesnės nei apskrityje ir dvylika kartų mažesnės nei šalyje. Materialinių investicijų, tenkančių vienam rajono gyventojui, dydis buvo panašus į apskrities rajoninių savivaldybių rodiklius, o nuo šalies rodiklio atsiliko daugiau nei du kartus. Į apdirbamąją gamybą, elektros, dujų, vandens tiekimą ir atliekų tvarkymą rajone buvo investuojama daugiausia. Mažai materialinių investicijų daryta į apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklą bei administracinę ir aptarnavimo veiklą.

Tik gerinant verslo veiklos ir investavimo sąlygas savivaldybėje įmanomas ekonominių rodiklių didėjimas. Geros būklės viešoji infrastruktūra, patrauklaus savivaldybės įvaizdžio investicijoms formavimas, kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla pritraukia šalies ir užsienio investuotojus. Kad rajonas yra patrauklus investuotojams, tai patvirtina 2014 m. gale užsienio kapitalo įmonės gumos gaminių gamybinio cecho atidarymas. Pritraukus investicijas gerėja bendrieji ekonominiai rodikliai, mažėja nedarbas, sprendžiamos ekonominės – socialinės problemos.

Verslas. Pastaraisiais metais Biržų rajono savivaldybėje registruotų ūkio subjektų skaičius augo, o veikusių mažėjo. 2015 m. pradžioje verslumo lygis savivaldybėje buvo du kartus žemesnis nei vidutiniškai šalyje ir šis lygis kasmet mažėja. Pagrindinės ekonominės veiklos rūšys, kurias vykdė veikiantys ūkio subjektai savivaldybėje buvo didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas, apdirbamoji gamyba bei žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė. Daugiau nei pusėje verslo subjektų dirbo iki keturių darbuotojų. Rajone didžiąją dalį ūkio subjektų sudarė mažos ir vidutinės įmonės (77,7 proc.). Mažmeninės prekybos įmonių apyvarta augo, tačiau apyvarta vienam gyventojui buvo gerokai mažesnė nei Panevėžio apskrityje ir šalyje.

Rajono ūkio subjektų plėtrai būtinas sąlygas diktuoja šie veiksniai: investicijų, tiek TUI, tiek MI, augimas, kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla, inovacijų diegimas, naujų produktų ar paslaugų pasiūla, greitas persiorientavimas pasikeitus verslo sąlygoms. Esant palankioms sąlygoms plėtoti verslą ir augant savivaldybės ekonominiams rodikliams didėja tikimybė, kad bus ne tik registruojami nauji ūkio subjektai, bet ir realiai veikiančiųjų skaičius augs, t. y. didės verslumo lygis rajone. Neturėtų būti pamiršti ir smulkieji amatininkai, paslaugų teikėjai ir asmenys, siekiantys dirbti su individualios veiklos pažyma ar verslo liudijimu. Savivaldybė nustatydamą verslo liudijimo kainas turi galimybę jas mažinti, taip sudarydamą palankias sąlygas užimtumui didinti, tuo pačiu verslumo ugdymui.

Statyba. 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybės statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys augo. Išduotų leidimų skaičius gyvenamųjų namų statybai pastaraisiais metais augo, o pastatytų namų mažėjo. Negyvenamųjų pastatų statybai išduodamų leidimų skaičius kito netolygiai, tuo tarpu pastatytų statinių skaičius, nors neženkliai, bet išaugo.

Gerėjantys rajono ekonominiai rodikliai, investicijų pritraukimas, geresni gyventojų lūkesčiai didina statybų apimtį. Ekonominis augimas skatina verslą investuoti į naujo ilgalaikio materialiojo turto sukūrimą ar atnaujinimą, o gyventojai statosi naujus ar remontuoja turimus būstus. Rajone statybos apimčių didinimas sietinas su naujų visuomeninės paskirties objektų statyba ir esamų renovacija, nenaudojamų pastatų rekonstrukcija pritaikant bendruomenės reikmėms, daugiabučių renovacija, ūkio subjektų investicijomis į gamybinių ar kitokios paskirties pastatų statybą ir remontą.

Rekreacija ir turizmas. Biržų rajonas – tai rajonas, galintis pasigirti išskirtine gamtine aplinka, kurią suformavo karstinės įgriuvos. Rajone daug kultūros paveldo objektų. Turistų dėmesį traukia Biržų pilis, Astravo dvaras ir kiti nekilnojami kultūros paveldo objektai. Biržų kraštas garsėja aludarių tradicijomis bei edukacinėmis programomis alaus daryklose. Rajone galima pasivaikščioti gamtiniais takais, paskraidyti lėktuvu, pajodinėti žirgais ar susirasti kitų pramogų, tačiau pramogų pasiūla yra ribota. 2011–2013 m. lankytojų skaičius Biržų turizmo informacijos centre augo, šiek tiek išaugo ir užsienio turistų dalis. Biržų turizmo informacijos centro internetinėje svetainėje apie Biržų rajoną, teikiamas turizmo paslaugas lankytojai gali susipažinti penkiomis kalbomis. Rajono apgyvendinimo įstaigose svečių skaičius pastaruosius metus augo, o užsieniečiai sudarė apie penktadalį apgyvendintų svečių.

Savivaldybėje palanku plėtoti gamtinį, kultūrinį, kulinarinį turizmą ir su juo susijusias pramogas. Optimistiškai nuteikia įkurta asociacija „Biržų turizmo klasteris“, kuri vienija didžiąją dalį turizmo paslaugų tiekėjų. Bendras darbas, pasikeitimas informacija, sąžiningas konkuravimas, naujų turizmo paslaugų kūrimas gali būti itin naudingas plėtojant turizmo paslaugų sritį. Siekiant formuoti teigiamą Biržų krašto įvaizdį, rajonui reikia investuoti į turistinį įvaizdį formuojančią infrastruktūrą, rinkodaros priemones, paslaugų kokybės gerinimą ir įvairovę.

Žemės ūkis ir miškininkystė. Žemės ūkio naudmenos savivaldybėje užima didesnę dalį bendro žemės ploto nei vidutiniškai Panevėžio apskrityje ir šalyje. Vidutinis ūkio dydis rajone yra didesnis nei apskrities vidurkis. Savivaldybėje didžiausią dalį ūkininkų ūkių sudaro ūkiai, kurių žemėnaudos siekė nuo trijų iki dešimties hektarų. Augalininkystės produkcijos rajone auginama daugiau nei gyvulininkystės. 2011–2013 m. auginamų grūdinių augalų derlingumas bei gyvulininkystės produktyvumas savivaldybėje augo. Biržų rajono savivaldybės ekologinio ūkio vidutinis dydis yra didesnis nei šalies, be to didėja ir ekologinės gamybos plotai. 2013 m. Biržų rajono savivaldybės teritorijos miškingumas siekė 27,1 proc., o medynų produktyvumas buvo mažesnis nei apskrityje ir šalyje.

Siekiant išlikti konkurencingais rajono ūkininkų ūkiai turėtų stambėti ar jungtis į kooperatyvus, kurti klasterius. Produkcijos gamyba turi būti nukreikta į didesnę pridėtinę vertę sukuriančius produktus. Skatintina ekologiškos žemės ūkio produkcijos gamyba bei retos, išskirtinės produkcijos gamyba. Užaugintą žemės ūkio produkciją naudinga būtų perdirbti ūkininkų ūkiuose bei realizuoti rajono ir šalies prekybos vietose. Didesnio ūkininkų ūkių gaminamos produkcijos derlingumo/produktyvumo siekimas didintų gamybos apimtis bei didėtų žemės ūkio veiklų efektyvumas.

Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas. Biržų rajono savivaldybėje centralizuotu vandens tiekimu rūpinasi UAB „Biržų vandenys“. Vartotojams geriamasis vanduo tiekiamas iš požeminių vandens šaltinių. Vanduo tiekimas iš 17 vandenviečių, tačiau geležis šalinama tik 3 vandenvietėse. Rajone požeminio vandens suvartojimas mažėja. 2013 m. UAB „Biržų vandenys“ eksploatavo 15 buitinių nuotekų valymo įrenginių. Nuotekų tinklai rajone susidėvėję, nesandarūs. Visos ūkio, buities ir gamybos nuotekos, išleidžiamos į paviršinius vandenis yra išvalomos iki normų. Rajone įgyvendinami vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros investiciniai projektai.

Dėl prastos vandens tiekimo tinklų būklės patiriamos didelės vandens netektys, o į nuotekų tinklus per nesandarias jungtis, sutrūkusius vamzdynus infiltruojamas nemažas kiekis gruntinio vandens ar kitokių nuotekų. Įgyvendinami tinklų modernizavimo projektai gerina tinklų būklę, tačiau didžioji dalis vandentiekio ir nuotekų tinklų rajone lieka kritinės būklės, didėja avarijų tikimybė. Rajone būtina įgyvendinti tinklų atnaujinimo darbus nepamirštant apie plėtrą, sudarančią galimybę naujiems vartotojams prisijungti prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų. Lietuvos įsipareigojimas ES prijungti prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų 95 proc. gyventojų iki 2015 m. Biržų rajono savivaldybėje nebus įgyvendintas, nes tinklų plėtra nebuvo taip intensyviai vykdoma kaip norėtusi, be to ne visi rajono gyventojai, kuriems sudaromos galimybės jungtis prie tinklų, noriai jungiasi, todėl būtina plėtrą bei tinklų modernizaciją plėtoti ten, kur yra didžiausias poreikis.

Energetika. Elektros energijos tiekimo tinklas savivaldybėje gerai išplėtotas. Gamtinėmis dujomis aprūpinamos penkios rajono gyvenvietės. Pagrindinis šiluminės energijos gamintojas ir tiekėjas savivaldybėje yra UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“. Didžioji šiluminės energijos dalis yra pagaminama dviejose Biržų miesto katilinėse. Vabalninke šiluma tiekiamą iš Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriaus katilinės. Kitose rajono gyvenvietėse įrengtos mažos vietinės katilinės. Mažinant šilumos nuostolius šilumos tinkluose 2006–2014 m. rekonstruota 6,5 km šiluminių trasų. Tačiau šilumos nuotoliai šilumos tinkluose kasmet mažėja.

Atsižvelgiant į turimą patirtį alternatyvios elektros energijos gamybos srityje, rajone galima plėtra į alternatyvios energetikos plėtrą tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje. Savivaldybėje reikia įvertinti gamtinių dujų poreikį rajono gyvenvietėse bei esant galimybėms plėtoti gamtinių dujų tinklą. Siekiant mažinti šilumos energijos nuostolius, planuojama įgyvendinti projektus mažinančius nuostolius šiluminėse trasose, taip pat siekti didesnio efektyvumo šilumos gamybos bei galutinio vartotojo grandyse.

Transportas. Biržų rajono savivaldybėje 8,6 proc. vietinės reikšmės automobilių kelių ilgio sudaro keliai su patobulinta danga, likusi dalis – žvyras. Su patobulinta danga savivaldybės kelių ilgis du kartus mažesnis nei vidutiniškai Panevėžio apskrityje ir beveik tris kartus mažesnis nei šalyje. Individualių lengvųjų automobilių skaičius 1 000 gyventojų savivaldybėje didesnis nei apskrityje ir šalyje. Autobusais pervežtų keleivių skaičius savivaldybėje mažėja, tačiau ne taip sparčiai, kaip kitose Panevėžio apskrities savivaldybėse. Savivaldybėje didžiausias keleivių vežėjas autobusais yra UAB Biržų autobusų parkas.

Rajone maža vietinės reikšmės kelių dalis su patobulinta danga, todėl kelių asfaltavimas, susisiekimo gerinimas yra reikalingas visame rajone. Individualių automobilių skaičiaus augimas nėra itin teigiamas reiškinys, nes didėja aplinkos tarša ir mažėja saugumas keliuose. Didesnis dėmesys turi būti skirtas viešojo keleivinio transporto plėtrai, maršrutų optimizavimui, viešojo transporto įvaizdžio gerinimui. Senų, neekonomiškų, teršiančių aplinką transporto priemonių keitimas į naujas ekologiškesnes, patogesnes transporto priemones gerintų viešojo keleivinio transporto patrauklumą, mažintų paslaugų sąnaudas ir kainas. Plėtojami dviračių takai rajone prisidėtų prie susisiekimo sistemos gerinimo, populiarintų dviratį kaip ekologišką ir draugišką aplinkai transporto priemonę.

Aplinkos apsauga. Biržų rajono savivaldybėje atliekų tvarkymas vykdomas remiantis Panevėžio apskrities atliekų tvarkymo planu ir savivaldybės tarybos patvirtintomis atliekų tvarkymo taisyklėmis. Didžiųjų ir pavojingų atliekų priėmimas iš fizinių asmenų vykdomas aikštelėse Biržų kaime ir Kosmonautų g. 8, Vabalninke. Savivaldybėje komunalines, stambiagabarites, bioskaidžias atliekas surenka ir tvarko UAB „Biržų komunalinis ūkis“. Savivaldybės teritorijoje įrengtos antrinių žaliavų konteinerių aikštelės, tačiau jų poreikis yra trečdaliu didesnis. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos savivaldybės teritorijoje teikiamos 97,0 proc. gyventojų. 2013 m. iš rajone surinktų komunalinių atliekų 7,0 proc. perdirbta ar panaudota, likusi dalis pašalinta sąvartyne. Teršalų emisija į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Biržų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. sumažėjo beveik tris kartus, o vienam gyventojui tenkantis teršalų kiekis 2013 m. buvo kelis kartus mažesnis nei apskrityje ir šalyje. Savivaldybėje vykdoma Biržų rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programa 2011 – 2015 metams.

Siekiant, kad rajone būtų efektyviau būtų vykdomas komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimas, būtina rajono gyvenvietėse įrengti papildomas antrinių žaliavų konteinerių aikšteles. Taip pat reikia efektyvinti komunalinių atliekų rūšiavimą, kad didesnė dalis atliekų būtų perdirbama ar kitaip panaudojama, o neatsidurtų šiukšlyne. Aplinkos tarša savivaldybėje yra nedidelė, tačiau padėtų dar gerintų viešojo ir ekologiško transporto skatinimas, atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimas, efektyvesnis šilumos energijos vartojimas bei aplinko taršos monitoringas ir prevencijos priemonių diegimas.

Gyvenamasis fondas. 2011–2013 m. Biržų rajono savivaldybėje gyvenamasis fondas augo, taip pat augo ir naudingas plotas tenkantis vienam gyventojui. Du trečdalius butų savivaldybėje sudarė individualūs gyvenamieji namai. Socialinio būsto prieinamumas savivaldybėje mažėjo, tačiau būsto poreikis buvo tenkinamas tris kartus geriau nei Panevėžio apskrityje ir šalyje. Asmenų (šeimų) skaičius, buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti mažėjo.

Spartus gyvenamojo fondo augimas savivaldybėje mažai tikėtinas, o ir esami rodikliai yra geresni nei šalies. Gerinant gyvenimo sąlygas rajone bus statomas vienas kitas gyvenamasis namas, tačiau didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas daugiabučių renovacijai ir socialinio būsto plėtrai.

III. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIZIJA IR PRIORITETAI

BIRŽŲ RAJONAS – ŠIAURĖS LIETUVOS VERSLO, TURIZMO IR KULTŪROS CENTRAS. SVETINGAS, ISTORIŠKAI UNIKALUS RADVILŲ KRAŠTAS, GARSĖJANTIS ALUDARYSTĖS TRADICIJOMIS, VYSTANTIS EKOLOGINIŲ ŽEMĖS ŪKĮ, PATRAUKLUS KURTI ŠEIMĄ IR AUGINTI VAIKUS.

I prioritetas. Rajono ekonominė ir kompleksinė plėtra

- Palankių sąlygų verslui kūrimas ir konkurencingo žemės ūkio skatinimas
- Turizmo ir kultūros paveldo vystymas
- Teritorinės sanglaudos didinimas

II prioritetas. Sumanios, socialiai saugios, sveikos, naujovėms imlios, pilietiškos ir patriotiškos visuomenės formavimas

- Išprususios ir kūrybingos visuomenės formavimas
- Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas
- Pilietiškumo ugdymas ir visuomenės saugumo didinimas
- Efektyvus, į gyventojų poreikius nukreiptas viešasis valdymas ir informacinės visuomenės plėtra

III prioritetas. Rajono infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos gerinimas

- Efektyvios susisiekimo infrastruktūros sukūrimas
- Modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas
- Švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas

Kiekvieną suformuotą prioritetą detaliam apibūdina strateginio vystymo ir plėtros tikslai bei uždaviniai:

I PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSNĖ PLĖTRA**1.1. Tikslas. Palankių sąlygų verslui kūrimas ir konkurencingo žemės ūkio skatinimas**

1.1.1. Uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą

1.1.2. Uždavinys. Plėtoti paramą ir kurti palankią aplinką verslui

1.1.3. Uždavinys. Vystyti konkurencingą žemės ūkį

1.2. Tikslas. Turizmo ir kultūros paveldo vystymas

1.2.1. Uždavinys. Plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą ir didinti turizmo paslaugų kokybę bei įvairovę

1.2.2. Uždavinys. Kryptingai vystyti kultūros paveldą

1.3. Tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas

1.3.1. Uždavinys. Parengti teritorijų ir strateginio planavimo dokumentus

1.3.2. Uždavinys. Kompleksinė miestų gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra

1.3.3. Uždavinys. Kompleksinė kaimo gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra

II PRIORITETAS. SUMANIOS, SOCIALIAI SAUGIOS, SVEIKOS, NAUJOVĖMS IMLIOS, PILIETIŠKOS IR PATRIOTIŠKOS VISUOMENĖS FORMAVIMAS
2.1. Tikslas. Išprususios ir kūrybingos visuomenės formavimas
2.1.1. Uždavinys. Užtikrinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei prieinamumą
2.1.2. Uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą, visuomenės švietimą ir tobulinimąsi
2.1.3. Uždavinys. Aktyviai plėtoti rajono kultūrinę veiklą
2.2. Tikslas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas
2.2.1. Uždavinys. Gerinti socialinių paslaugų teikimą ir skatinti socialinę integraciją
2.2.2. Uždavinys. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą
2.2.3. Uždavinys. Siekti gyventojų sveikatingumo rodiklių gerėjimo ir didinti fizinį aktyvumą
2.3. Tikslas. Pilietiškumo ugdymas ir visuomenės saugumo didinimas
2.3.1. Uždavinys. Ugdyti rajono gyventojų bendruomeniškumą, pilietinį aktyvumą, remti ir skatinti jaunimo bei kitų nevyriausybinių organizacijų veiklas
2.3.2. Uždavinys. Užtikrinti viešąją tvarką ir saugumą rajone
2.4. Tikslas. Efektyvus, į gyventojų poreikius nukreiptas viešasis valdymas ir informacinės visuomenės plėtra
2.4.1. Uždavinys. Tobulinti žmoniškųjų išteklių kompetencijas
2.4.2. Uždavinys. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą
2.4.3. Uždavinys. Kurti Biržų rajono savivaldybės įvaizdį
III PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS
3.1. Tikslas. Efektyvios susisiekimo sistemos sukūrimas
3.1.1. Uždavinys. Atnaujinti ir plėsti rajono transporto infrastruktūrą, modernizuoti eismo organizavimo sistemą
3.1.2. Uždavinys. Plėtoti ekologinio transporto sistemą
3.2. Tikslas. Modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas
3.2.1. Uždavinys. Modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo ir paviršinių bei buitinių nuotekų šalinimo infrastruktūrą
3.2.2. Uždavinys. Skatinti efektyvų ir patikimą energijos naudojimą
3.3. Tikslas. Švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas
3.3.1. Uždavinys. Sukurti tobulą atliekų tvarkymo ir švarios aplinkos išsaugojimo sistemą, užtikrinti gerą jos veikimą
3.3.2. Uždavinys. Tobulinti rajono kraštovaizdžio apsaugą ir gerinti jo patrauklumą

Formuluojant Biržų rajono savivaldybės strateginio plėtros plano priemones, buvo remtasi 2015 m. parengtomis galimybių studijomis:

1. *Atliekų prevencijos Biržų rajono savivaldybėje studija*, kurios tikslas – nustatyti Savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems Savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. Galimybių studijoje apibrėžtų Biržų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo tikslų (*didinti visuomenės sąmoningumą, tobulinti Panevėžio regiono atliekų centro (PRAC) ir savivaldybės darbuotojų kvalifikaciją atliekų tvarkymo srityje; mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį plėtojant racionalų atliekų medžiaginių išteklių panaudojimą; užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų*

atliekų tvarkymą ir racionalų atliekų energinių išteklių naudojimą) pagrindu buvo suformuluotos Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano III prioriteto, 3.3 tikslo, 3.3.1 uždavinio priemonės.

2. *Biržų rajono savivaldybės turizmo plėtros studija*, kurios tikslas – išanalizuoti savivaldybės turizmo situaciją ir pasiūlyti sprendimus turizmo potencialui stiprinti. Išnagrinėjus Biržų rajone egzistuojančias su turizmo plėtra susijusias problemas (neigiama sezoniskumo įtaka; nepakankama arba blogos kokybės viešoji infrastruktūra; nepakankamas rajono žinomumas, patrauklumas), buvo siūloma skatinti mažai sezoniskumo veikiamų turizmo rūšių plėtrą; gerinti ir plėsti turizmo traukos objektų ir vietovių infrastruktūrą (taip pat ir informacinę) bei įgyvendinti esamas ir kurti naujas turizmo rinkodaros priemones. Pateiktų studijoje siūlymų pagrindu buvo suformuluota dalis Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano I prioriteto, 1.2 tikslo 1.2.1 ir 1.2.2 uždavinių priemonių.

3. *Atsinaujinančių energijos šaltinių (išteklių) (AEI) naudojimo plėtros veiksmų Biržų rajono savivaldybėje studija*, kurios tikslas – įvertinti Biržų rajono AEI potencialą ir naudojimo galimybes. Studijos rengimo metu buvo įvardintos prioritetingos Biržų rajono savivaldybės kryptys, plėtojant AEI: skatinti atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą ir diegimą; didinti energijos vartojimo efektyvumą. Minėtų plėtros kryptių pagrindu buvo suformuluota dalis Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano I prioriteto, 1.1 tikslo 1.1.2 uždavinio bei III prioriteto 3.1 tikslo 3.1.1 ir 3.1.2 uždavinių bei 3.2 tikslo 3.2.2 uždavinio priemonių.

4. *Likėnų kurortinės teritorijos statuso suteikimo Biržų rajono Pabiržės miesteliui su aplinkinėmis gyvenamosiomis vietovėmis studija*, kurios tikslas – ištirti planuojamos Likėnų kurortinės teritorijos (Pabiržės miestelis su aplinkinėmis gyvenvietėmis) potencialą tapti kurortine teritorija. Apibrėžus pagrindinius studijos uždavinius, jiems tinkamai įgyvendinti buvo suformuluotos Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano I prioriteto 1.2 tikslo 1.2.1 uždavinio 1.2.1.9 priemonė „Parengti ir įgyvendinti priemones, reikalingas Likėnų kurortinės teritorijos statusui gauti“ bei kitos priemonės, susijusios su Pabiržės miestelio ir aplinkinių gyvenviečių gyvenamosios aplinkos bei viešosios infrastruktūros gerinimu.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginiame plane yra numatyti 3 prioritetai, 10 tikslų, 25 uždaviniai ir 179 priemonės. Kai kurias priemones detalai apibūdina atskiri projektai. Daugiausiai uždavinių, tikslų ir priemonių planuota II prioriteto įgyvendinimui, mažiausiai – III prioriteto įgyvendinimui, žr. 5.1 lentelę.

5.1 lentelė. Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių suvestinė

Prioritetai	Tikslų skaičius	Uždavinių skaičius	Priemonių skaičius
I PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSINĖ PLĖTRA	3	8	65
II PRIORITETAS. SUMANIOS, SOCIALIAI SAUGIOS, SVEIKOS, NAUJOVĖMS IMLIOS, PILIETINĖS IR PATRIOTIŠKOS VISUOMENĖS FORMAVIMAS	4	11	87
III PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS	3	6	26
IŠ VISO:	10	25	179

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano įgyvendinimui bus naudojamos savivaldybės biudžeto lėšos (naudojamas trumpinys – SB), valstybės biudžeto lėšos

(naudojamas trumpinys – VB), Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (naudojamas trumpinys – ES) ir kitos lėšos, kurios apima privačias lėšas, kitų finansavimo mechanizmų lėšas ir t.t. (naudojamas trumpinys – KT).

Už sėkmingą Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano įgyvendinimą yra atsakingi Biržų rajono savivaldybės administracijos skyriai, seniūnijos, nevyriausybinės organizacijos, Biržų rajono vietos veiklos grupė, Biržų miesto vietos veiklos grupė, jaunimo reikalų taryba, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione, Biržų rajono verslininkai ir verslo įmonės, Biržų rajono melioracijos naudotojų asociacija, ūkininkai, VšĮ „Tatulos programa“, Biržų turizmo informacijos centras, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka, Biržų kultūros centras, Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika, VšĮ Biržų ligoninė, UAB Biržų autobusų parkas, Panevėžio apskrities vyriausio policijos komisariato Biržų rajono policijos komisariatas, Biržų rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnyba, UAB „Biržų vandenys“, UAB „Biržų šilumos tinklai“, UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“, Biržų rajono savivaldybės įstaigos, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys.

IV. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS PRIEMONIŲ PLANAS

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
I PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSNĖ PLĖTRA					
1.1. Tikslas. Palankių sąlygų verslui kūrimas ir konkurencingo žemės ūkio skatinimas					
1.1.1. Uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą					
1.1.1.1.	Informuoti ir konsultuoti Biržų rajono verslininkus, gyventojus, potencialius investuotojus apie verslo galimybes rajone	Suorganizuotų seminarų/ kursų/ mokymų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Išsiųstų elektroninių naujienlaiškių skaičius (vnt.)	Biržų rajono savivaldybės administracijos (toliau – BRSA) Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.1.2.	Šviesti Biržų rajono jaunimą verslumo klausimais	Suorganizuotų verslumo skatinimo renginių, mokymų, seminarų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Švietimo skyrius, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione, jaunimo organizacijos (toliau – JO), nevyriausybines organizacijos (toliau – NVO)	2016–2020	ES, SB, KT
1.1.1.3.	Remti verslumą skatinančių, gerą verslo patirtį viešinančių renginių organizavimą Biržų rajone	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, seniūnijos, bendruomenės, Biržų rajono vietos veiklos grupė (toliau Biržų rajono VVG), Biržų miesto vietos veiklos grupė (toliau – Biržų miesto VVG), JO, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.1.4.	Rengti nuolatinius Biržų rajono savivaldybės, verslininkų, investuotojų ir bendruomenių susitikimus	Suorganizuotų neformalių susitikimų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Kanceliarijos skyrius, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
			turizmo klasteris“, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione		
1.1.1.5.	Plėtoti ryšius su užsienio savivaldybėmis, miestais, pristatant investavimo galimybes Biržų rajono savivaldybėje	Suorganizuotų susitikimų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Suorganizuotų gerosios praktikos mainų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų rajono savivaldybės verslininkai, verslo įmonės, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.2. Uždavinys. Plėtoti paramą ir kurti palankią aplinką verslui					
1.1.2.1.	Atnaujinti ir išplėsti smulkaus ir vidutinio verslo (toliau - SVV) skatinimo Biržų rajone programą ir ją įgyvendinti	Atnaujinta ir išplėsta SVV plėtros programa Paramą gavusių verslo subjektų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.2.2.	Skatinti Biržų rajono savivaldybės verslo subjektų dalyvavimą nacionalinėse ir tarptautinėse parodose, verslo misijose, kituose renginiuose	Parentų verslo subjektų, dalyvavusių parodose, verslo misijose, kituose renginiuose, skaičius (vnt.)	BRSA, Biržų rajono savivaldybės verslininkai, verslo įmonės, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.2.3.	Atnaujinti lengvatų teikimo tvarką Biržų rajono naujai besikuriantiems verslo subjektams bei kitiems SVV subjektams ir ją taikyti	Atnaujinta lengvatų taikymo tvarka Verslo subjektų, kurioms suteiktos lengvatos, skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	SB
1.1.2.4.	Sumažinti administracinę naštą verslui Biržų rajone	Supaprastintų procedūrų verslui skaičius (vnt.) Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	SB
1.1.2.5.	Skatinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą Biržų rajono verslo įmonėse	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Surengtų vizitų, siekiant susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais, skaičius (vnt.) Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės verslininkai, verslo įmonės, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“	2016–2020	SB, ES, KT
1.1.2.6.	Vystyti verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui svarbią infrastruktūrą Biržų rajone	Įrengtos/ atnaujintos infrastruktūros skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės verslininkai, verslo įmonės,	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
			investuotojai, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione		
1.1.2.7.	Plėtoti turizmo klasterį Biržų rajone	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, asociacija „Biržų turizmo klasteris“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.2.8.	Įsteigti jaunimo verslo inkubatorių (HUB'ą) Biržų rajone	Įsteigtas jaunimo verslo inkubatorius (HUB'as)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.3. Uždavinys. Vystyti konkurencingą žemės ūkį					
1.1.3.1.	Atnaujinti valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų melioracijos statinių skaičius (km, vnt., ha)	BRSA Žemės ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.1.3.2.	Skatinti melioracijos statinių atnaujinimą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įgyvendintų informacinių priemonių skaičius (vnt.) Įregistruotų melioracijos sistemų naudotojų asociacijų skaičius (vnt.) Jungtinės veiklos sutarčių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius, Biržų rajono melioracijos naudotojų asociacija, Biržų rajono ūkininkų sąjunga, seniūnijos, ūkininkai	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.3.3.	Atnaujinti valstybei nuosavybės teise priklausančius hidrotechninius statinius Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų hidrotechnikos statinių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.1.3.4.	Rekonstruoti melioracijos sistemas Biržų rajono gyvenvietėse	Nusausintos teritorijos plotas (ha)	BRSA Žemės ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.3.5.	Skatinti netradicinių žemės ūkio šakų plėtojimą Biržų rajone	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius, Biržų rajono ūkininkų sąjunga, bendruomenės, seniūnijos, ūkininkai	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.3.6.	Skatinti ekologinės žemdirbystės ir kitų žemės ūkio sričių plėtrą Biržų rajone	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius, Biržų rajono ūkininkų sąjunga, bendruomenės, seniūnijos, ūkininkai, VšĮ „Tatulos programa“	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.1.3.7.	Informuoti ūkininkus apie organizuojamus seminarus, kursus, mokymus ir juos organizuoti	Įgyvendintų viešinimo (informavimo) priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius, VšĮ „Tatulos programa“, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.1.3.8.	Įgyvendinti Biržų rajono savivaldybės kaimo rėmimo programą	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Žemės ūkio skyrius	2016–2020	SB
1.2. Tikslas. Turizmo ir kultūros paveldo vystymas					
1.2.1. Uždavinys. Plėtoti viešąjį turizmo infrastruktūrą ir didinti turizmo paslaugų kokybę bei įvairovę					
1.2.1.1.	Įrengti reklaminius-informacinius standus apie Biržų rajono rekreacijos ir turizmo galimybes	Įrengtų reklaminių-informacinių skydų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų turizmo informacijos centras (toliau – Biržų TIC), Biržų regiono parko direkcija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.2.	Įrengti turizmo informacijos terminalus Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengtų informacijos terminalų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų TIC, Biržų regiono parko direkcija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.3.	Ženklinėti Biržų rajono savivaldybės turistinius ir kultūros paveldo objektus	Pastatytų nuorodų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų TIC, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.4.	Skleisti informaciją apie Biržų rajono rekreacijos ir turizmo galimybes	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.5.	Dalyvauti tarptautinėse turizmo parodose	Parodų, kuriuose dalyvauta (vnt.), ir dalyvavusių asmenų skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų TIC	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.6.	Plėtoti pažintinį turizmą Biržų rajone	Sutvarkytų ir pritaikytų teritorijų plotas (m ²) Sutvarkytų ir pritaikytų objektų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų regioninio parko direkcija	2016–2020	ES, SB, KT
1.2.1.7.	Plėtoti vandens turizmą Biržų rajone	Pritaikytų vandens telkinių turizmo poreikiams skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys, Biržų TIC, Biržų rajono VVG, Biržų miesto VVG	2016–2020	ES, SB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.2.1.8.	Kurti stovyklavietes ir kempingus Biržų rajone	Įkurtų stovyklaviečių ir kempingų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys, Biržų rajono VVG, Biržų miesto VVG	2016–2020	ES, SB, KT
1.2.1.9.	Parengti ir įgyvendinti priemonės, reikalingas Likėnų kurortinės teritorijos statusui gauti	Parengtų ir įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Pabiržės seniūnija, VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys	2016–2020	SB, KT
1.2.1.10.	Sudaryti naujas Biržų rajono savivaldybės turizmo trasas ir atnaujinti bei plėtoti turizmo maršrutų informacinę infrastruktūrą	Sudarytų naujų turistinių maršrutų skaičius (vnt.) Atnaujintų/ naujai įrengtų turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų TIC	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.1.11.	Inicijuoti ir/ ar dalyvauti tarptautiniuose projektuose, kurie didins Biržų rajono patrauklumą turistams	Inicijuotų projektų skaičius (vnt.) Projektų skaičius, kuriuose dalyvauta partnerio statusu (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.2. Uždavinys. Kryptingai vystyti kultūros paveldą					
1.2.2.1.	Sutvarkyti Biržų rajono savivaldybės kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos ekonominėms, kultūrinėms, edukacinėms ir socialinėms reikmėms	Sutvarkytų ir pritaikytų kultūros paveldo objektų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų krašto muziejus „Sėla“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.2.1.1.	<i>Biržų tvirtovės gynybinių statinių restauravimas ir aktualizavimas (parakinių, tunelių, pilies vartų pastato rūšio, rikiuotės aikštės atkūrimas ir restauravimas, siekiant didinti Biržų krašto muziejaus „Sėla“ veiklos kompleksškumą, kultūros paslaugų įvairovę, kultūros paslaugų prieinamumą)</i>	<i>Sutvarkytas ir pritaikytas kultūros paveldo objektas</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų krašto muziejus „Sėla“</i>	2017–2020	<i>ES, SB, VB, KT</i>

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.2.2.1.2.	<i>Biržų pilies tilto Biržų m., J. Radvilos g. 3, kapitalinis remontas</i>	<i>Sutvarkytas ir pritaikytas kultūros paveldo objektas</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų krašto muziejus „Sėla“</i>	2016–2017	ES, SB, VB, KT
1.2.2.1.3.	<i>Buvusios vaistinės Biržų m. J. Bielinio g. 1, atnaujinimas ir aktualizavimas</i>	<i>Sutvarkytas ir pritaikytas kultūros paveldo objektas</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius</i>	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.2.1.4.	<i>Vabalninko m. Pirties g. 3 ir Pirties g. 4 buvusių sinagogų pastatų atnaujinimas, aktualizavimas ir pritaikymas viešiesiems poreikiams</i>	<i>Sutvarkytas ir pritaikytas kultūros paveldo objektas</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius</i>	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.2.2.2.	Sutvarkyti ir skatinti tvarkyti Biržų rajono savivaldybės dvarus bei dvarų parkų teritorijas, juos pritaikant viešiesiems poreikiams	Sutvarkytų dvarų, dvarų parkų teritorijų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3. Tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas					
1.3.1. Uždavinys. Parengti teritorijų ir strateginio planavimo dokumentus					
1.3.1.1.	Plėtoti GIS (geoinformacinę sistemą)	Išplėsta GIS	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.2.	Atnaujinti Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą	Atnaujintas bendrasis planas	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.3.	Atnaujinti Biržų miesto bendrąjį planą	Atnaujintas bendrasis planas	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.4.	Parengti Vabalninko miesto bendrąjį planą	Parengtas bendrasis planas	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.5.	Rengti ir keisti (koreguoti) Biržų rajono savivaldybės specialiuosius planus	Parengtų specialiųjų planų skaičius (vnt.) Pakeistų (koreguotų) specialiųjų planų skaičius (vnt.)	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.1.6.	Rengti ir keisti (koreguoti) Biržų rajono savivaldybės detaliuosius planus	Parengtų detaliųjų planų skaičius (vnt.) Pakeistų (koreguotų) detaliųjų planų skaičius (vnt.)	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.3.1.7.	Suformuoti žemės sklypus prie daugiabučių gyvenamųjų namų ir Biržų rajono savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų bei formuoti naujus sklypus, parengiant žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus	Suformuotų žemės sklypų skaičius (vnt.)	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	SB, KT
1.3.1.8.	Atnaujinti ir (ar) parengti naują Biržų rajono savivaldybės strateginį plėtros planą	Atnaujintas ir (ar) parengtas naujas strateginis plėtros planas	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.9.	Parengti ir kasmet atnaujinti Biržų rajono savivaldybės strateginius veiklos planus	Atnaujintų ir (ar) naujai parengtų strateginių veiklos planų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.1.10.	Rengti sektorines, galimybių studijas ir (ar) plėtros planus	Parengtų sektoriinių, galimybių studijų ir (ar) plėtros planų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.1.11.	Rengti techninius projektus pagal atskirus Tarybos sprendimus	Parengtų techninių projektų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.1.12.	Rengti arba keisti Biržų rajono savivaldybės teritorijos gyvenamųjų teritorijų ribų planus	Parengtų ir (ar) pakeistų planų skaičius (vnt.)	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	SB, KT
1.3.1.13.	Įgyvendinti Likėnų kurortinės teritorijos statuso suteikimo Biržų rajono Pabiržės miesteliui su aplinkinėmis gyvenamosiomis vietovėmis studijoje nurodytas priemonės	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, Pabiržės seniūnija, VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė, privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.1.14.	Įgyvendinti atliekų prevencijos Biržų rajono savivaldybėje studijoje nurodytas priemonės	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.1.15.	Įgyvendinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo plėtros veiksnių Biržų rajono savivaldybėje studijoje nurodytas priemonės	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės verslininkai, verslo įmonės, privatūs ir fiziniai asmenys, Biržų rajono verslininkų asociacija, asociacija „Biržų turizmo klasteris“, seniūnijos, Biržų regioninio parko direkcija, UAB „Biržų šilumos tinklai“, UAB	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
			„Litesko“ filialas „Biržų šiluma“, UAB Biržų autobusų parkas, BRS įstaigos		
1.3.1.16.	Įgyvendinti Biržų rajono savivaldybės turizmo plėtros studijoje nurodytas priemonės	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, seniūnijos, BRSA Vietinio ūkio skyrius Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų rajono VVG, Biržų miesto VVG, privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.2. Uždavinys. Kompleksinė miestų gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra					
1.3.2.1.	Sukurti ir atnaujinti Biržų miesto viešąsias erdves ir teritorijas, pritaikant jas bendruomenės ir verslo poreikiams	Sukurtų ir atnaujintų viešųjų erdvių ir teritorijų plotas miesto vietovėje (m ²)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.2.1.1.	<i>Naujo sklypo Biržų m. Plento g. įrengimas, sukuriant palankią infrastruktūrą privačioms investicijoms (inžinerinės infrastruktūros įrengimas: teritorijos aptvėrimo, automobilių kelių, aikštelės ir kt. įrengimas, dalies Plento g. rekonstravimas)</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta viešoji erdvė miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius</i>	2016–2019	ES, SB, VB
1.3.2.1.2.	<i>Buvusios miesto estrados teritorijos konversija, pritaikant teritoriją socialinei infrastruktūrai bei bendruomenės veiklai, sudarant sąlygas privačioms investicijoms (pėsčiųjų takų, poilsio, žaidimų aikštelių, automobilių stovėjimo aikštelių, apšvietimo, tilto per Apaščios upę, infrastruktūros, reikalingos sezoninėms prekybos ar paslaugų vietoms sukurti, įrengimas, želdinių sodinimas, Reformatų g. rekonstrukcija (trinkelių dangos įrengimas))</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta teritorija miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius</i>	2016–2019	ES, SB, VB
1.3.2.2.	Sukurti ir atnaujinti Biržų miesto viešąsias erdves ir teritorijas, pritaikant jas rekreacijai, sveikatinimui ir laisvalaikiui	Sukurtų ir atnaujintų viešųjų erdvių ir teritorijų plotas miesto vietovėje (m ²)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.2.2.1.	<i>Viešųjų erdvių Biržų m. regioninio parko teritorijoje, modernizavimas ir pritaikymas bendruomenės veiklai, laisvalaikio užimtumui ir poilsiui (J.Janonio aikštės rekonstrukcija, kiemų tarp Rotušės g. ir Vytauto g. rekonstrukcija, skvero Kęstučio g. 1 įrengimas)</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta viešųjų erdvių miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius</i>	2016–2019	ES, SB, VB
1.3.2.2.2.	<i>Viešųjų erdvių Biržų m. piliavietės teritorijoje, modernizavimas ir pritaikymas bendruomenės veiklai,</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta viešųjų erdvių miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius</i>	2016–2019	ES, SB, VB

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
	<i>sveikatinimui ir laisvalaikio užimtumui (teritorijos prie buvusio technikos sporto klubo pastato ir sporto mokyklos sutvarkymas, automobilių stovėjimo aikštelių prie pilies modernizavimas)</i>				
1.3.2.2.3.	<i>Sporto aikštyno prie Biržų „Saulės“ gimnazijos rekonstrukcija ir vidinio kiemo sutvarkymas bei pritaikymas bendruomenės veiklai, sveikatinimui ir laisvalaikio užimtumui (stadiono rekonstrukcija, pėsčiųjų takų, automobilių stovėjimo aikštelių, apšvietimo įrengimas, želdinių sutvarkymas)</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta teritorija miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius</i>	<i>2016–2018</i>	<i>ES, SB, VB</i>
1.3.2.2.4.	<i>Naujos estrados įrengimas su reikalinga infrastruktūra</i>	<i>Sukurta ir atnaujinta teritorija miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius</i>	<i>2016–2020</i>	<i>ES, SB, VB</i>
1.3.2.3.	Atnaujinti Biržų miesto vandens telkinių pakrantes ir viešąsias erdves, jas pritaikant rekreacijai	Sukurtų ir atnaujintų bei rekreacijai pritaiktų vandens telkinių zonų plotas miesto vietovėje (m²)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.2.3.1.	<i>Viešųjų erdvių Biržų m., Agluonos upės pakrantėje nuo Kęstučio g. iki Respublikos g. modernizavimas ir pritaikymas bendruomenės veiklai, sveikatinimui, laisvalaikio užimtumui ir poilsiui (dviračių tako Biržų m. pagal Agluonos upę įrengimas; parko Gimnazijos g. įrengimas)</i>	<i>Sukurtų bei rekreacijai pritaiktų vandens telkinių zonų plotas miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius</i>	<i>2017–2020</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
1.3.2.3.2.	<i>Rekreacinės zonos Širvėnos ežero pakrantėje įrengimas ir pritaikymas sveikatinimui ir kitiems bendruomenės poreikiams (plaukiojančios prielaukos, žaidimų aikštelės, sporto aikštelės, lauko tualetų įrengimas, paplūdimio sutvarkymas ir kita)</i>	<i>Sukurtų bei rekreacijai pritaiktų vandens telkinių zonų plotas miesto vietovėje (m²)</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius</i>	<i>2018–2020</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
1.3.2.4.	Kompleksiškai sutvarkyti daugiabučių namų kiemus Biržų rajono teritorijoje	Sutvarkytų daugiabučių kiemų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.2.5.	Atnaujinti ir plėsti Biržų miesto kapines	Atnaujintos ir išplėtos kapinės Įrengtas kolumbariumas	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, Biržų miesto seniūnija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.2.6.	Kompleksinis Vabalninko miesto atnaujinimas	Atnaujintas miestas	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, Vabalninko seniūnija	2016–2020	ES, SB, VB

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.3.2.7.	Įgyvendinti Biržų m. VVG strategiją, didinant integruotą miesto plėtrą bei socialinį aktyvumą, ir remti Biržų m. VVG iki strategijos įgyvendinimo pradžios	Įgyvendinta strategija	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų miesto VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.3. Uždavinys. Kompleksinė kaimo gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra					
1.3.3.1.	Kompleksinis Biržų kaimo atnaujinimas	Atnaujintas kaimas	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, Širvėnos seniūnija	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.3.2.	Kompleksiškai atnaujinti Biržų rajono savivaldybės kaimų ir miestelių iki 1 tūkst. gyventojų gyvenamąją aplinką ir viešąsias erdves (kurti, gerinti ir plėtoti mažos apimties viešąją infrastruktūrą kaimo vietovėse kūrimą, įskaitant investicijas į pagrindinių vietinių paslaugų kaimo vietovių gyventojams diegimą; kaimo kraštovaizdžių ir didelės vertės vietovių kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimą, atkūrimą ir atnaujinimą; plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, tradicinių amatų centrų plėtrą)	Atnaujintų kaimų ir miestelių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB
1.3.2.4.1.	<i>Kompleksiškai atnaujinti teritoriją, apimančią Papilio miestelį ir Papilio kaimą</i>	<i>Atnaujinta teritorija</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, Papilio seniūnija</i>	<i>2016–2018</i>	<i>ES, SB, VB</i>
1.3.2.4.2.	<i>Kompleksiškai atnaujinti teritoriją, apimančią Pabiržės miestelį, Naciūnų kaimą ir Kiršonių kaimą</i>	<i>Atnaujinta teritorija</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, Pabiržės seniūnija</i>	<i>2016–2018</i>	<i>ES, SB, VB</i>
1.3.2.4.3.	<i>Kompleksiškai atnaujinti teritoriją, apimančią Kilučių kaimą</i>	<i>Atnaujinta teritorija</i>	<i>BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, Širvėnos seniūnija</i>	<i>2016–2018</i>	<i>ES, SB, VB</i>
1.3.3.3.	Atnaujinti Biržų rajono kaimiškųjų vietovių viešąsias erdves, jas pritaikant bendruomenių poreikiams ir rekreacijai	Sukurtų ir atnaujintų bei rekreacijai pritaikytų viešųjų erdvių plotas (m ²)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, seniūnijos, Biržų rajono VVG, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
1.3.3.4.	Atnaujinti Biržų rajono kaimiškųjų vietovių vandens telkinių pakrantes ir viešąsias erdves, jas pritaikant rekreacijai	Sukurtų ir atnaujintų bei rekreacijai pritaikytų vandens telkinių zonų plotas (m ²)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius seniūnijos, Biržų rajono VVG, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.3.5.	Atnaujinti Biržų rajono viešosios paskirties infrastruktūrą, ją pritaikant bendruomenės/ visuomenės poreikiams	Atnaujintos ir pritaikytos bendruomenės/ visuomenės poreikiams infrastruktūros skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, seniūnijos, Biržų rajono VVG, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.3.6.	Plėtoti amatų veiklas Biržų rajono kaimiškose vietovėse	Suorganizuotų mokymų, seminarų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Įsigytos įrangos ir įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Žemės ūkio skyrius, seniūnijos, Biržų rajono VVG, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.2.7.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės kaimiškųjų teritorijų kapines	Atnaujintų ir išplėstų kapinių skaičius (vnt.)	BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
1.3.3.8.	Įgyvendinti Biržų rajono VVG strategiją, skatinant verslų kūrimąsi ir plėtrą bei socialinį aktyvumą, ir remti Biržų r. VVG iki strategijos įgyvendinimo pradžios	Įgyvendinta strategija	BRSA Žemės ūkio skyrius, Biržų rajono VVG, seniūnijos, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
II PRIORITETAS. SUMANIOS, SOCIALIAI SAUGIOS, SVEIKOS, NAUJOVĖMS IMLIOS, PILIETIŠKOS IR PATRIOTIŠKOS VISUOMENĖS FORMAVIMAS					
2.1. Tikslas. Išprususios ir kūrybingos visuomenės formavimas					
2.1.1. Uždavinys. Užtikrinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei prieinamumą					
2.1.1.1.	Atnaujinti ir modernizuoti Biržų rajono bendrojo savivaldybės ugdymo mokyklas, siekiant didinti mokyklų tinklo efektyvumą	Atnaujintų ir modernizuotų bendrojo ugdymo mokyklų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.1.1.2.	Atnaujinti ir modernizuoti Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas, įrengiant gamtos, technologijų, menų kabinetus ir laboratorijas	Atnaujintų ir modernizuotų bendrojo ugdymo mokyklų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2019	ES, SB, VB
2.1.1.3.	Atnaujinti ir modernizuoti Biržų rajono savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, siekiant didinti jų prieinamą ir paslaugų kokybę	Atnaujintų ir modernizuotų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
2.1.1.4.	Atnaujinti ir modernizuoti Biržų rajono savivaldybės neformaliojo švietimo infrastruktūrą	Atnaujintų ir modernizuotų neformaliojo švietimo įstaigų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Švietimo skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
2.1.1.5.	Steigti universalius daugiavfunkcinius centrus (toliau – UDC) Biržų rajone	Įsteigtų daugiavfunkcinių centrų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
2.1.1.6.	Atnaujinti informacinių technologijų mokymo bazes Biržų rajono savivaldybės švietimo įstaigose	Švietimo įstaigų, kuriose atnaujintos technologijų mokymo bazės, skaičius (vnt.) Švietimo įstaigų, kuriose atnaujintos interneto svetainės, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, Biržų rajono savivaldybės (toliau – BRS) švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.7.	Sutvarkyti Biržų rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų teritorijas, įrengti žaidimų aikštelės	Ikimokyklinio ugdymo įstaigų, kuriose atnaujinta teritorija, žaidimų aikštelės, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.8.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokymo bazes	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių modernią mokymo bazę, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.9.	Atnaujinti ir plėsti materialines bazes Biržų rajono savivaldybės neformaliojo švietimo įstaigose	Neformaliojo švietimo ugdymo įstaigų, turinčių modernią mokymo bazę, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.10.	Tobulinti mokinių vežimo paslaugas Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įsigytų transporto priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, UAB Biržų autobusų parkas	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.11.	Didinti neformaliojo ugdymo prieinamumą Biržų rajone	Suteiktų išvažiuojamųjų neformaliojo ugdymo paslaugų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.12.	Kurti ir bendradarbiaujant vykdyti edukacines programas Biržų rajone	Sukurtų ir įgyvendintų edukacinių programų skaičius (vnt.)	BRSA BRSA Švietimo skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS švietimo ir kultūros įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.1.1.13.	Plėsti Biržų rajono savivaldybės švietimo įstaigų elektronines paslaugas	Įdiegtų naujų elektroninių paslaugų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.14.	Sudaryti sąlygas teikti psichologinę ir pedagoginę pagalbą asmenims Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose	Bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose sudaryto sąlygos gauti psichologinę pedagoginę pagalbą, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.15.	Rengti ir įgyvendinti Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigų tarptautinio bendradarbiavimo projektus	Įgyvendintų projektų skaičius (vnt.) Tarptautinių projektų, kuriose dalyvauta, skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.1.16.	Įgyvendinti vaikų ir jaunimo socializacijos programas Biržų rajone	Įgyvendintų programų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Neformaliojo jaunimo grupių įgyvendintų programų skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, seniūnijos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.2. Uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą, visuomenės švietimą ir tobulinimąsi					
2.1.2.1.	Trečio amžiaus universiteto plėtra Biržų rajone	Įgyvendintų projektų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, seniūnijos, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.2.2.	Mažinti socialinę atskirtį, ugdat Biržų rajono suaugusiųjų skaitmeninį raštingumą, socialinius ir kitus įgūdžius	Suorganizuotų mokymų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, seniūnijos, Biržų rajono VVG, Biržų miesto VVG, Biržų rajono savivaldybės viešoji biblioteka (toliau Biržų SVB)	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.2.3.	Skleisti ir platinti informaciją apie Biržų rajono savivaldybės mokymosi visą gyvenimą galimybes	Etato sukūrimas savivaldybėje Internetinio tinklapio sukūrimas Įgyvendintų viešinimo priemonių skaičius (vnt.) Susitikimų skaičius (vnt.) ir dalyvavusių asmenų skaičius (asm.)	BRSA, seniūnijos, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.2.4.	Plėtoti ir vykdyti prevencines, švietėjiškas programas Biržų rajone	Įvykdytų programų skaičius (vnt.) ir dalyvių jose skaičius (asm.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biržų	2016–2020	ES, VB, SB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
			VSB), Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Biržų rajono policijos komisariatas, NVO		
2.1.2.5.	Šviesti Biržų rajono visuomenę aplinkosaugos klausimais	Įgyvendintų viešinimo priemonių skaičius (vnt.) Suorganizuotų kursų/mokymų/seminarų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Suorganizuotų renginių (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, NVO, Biržų rajono regioninio parko direkcija	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.1.2.6.	Vykdyti Biržų rajono savivaldybės jaunimo informavimą ir konsultavimą	Patvirtintas jaunimo informavimo planas Įgyvendintų viešinimo priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, JO	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.1.3. Uždavinys. Aktyviai plėtoti rajono kultūrinę veiklą					
2.1.3.1.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono viešosios bibliotekos ir filialų infrastruktūrą	Atnaujinta ir išplėsta bibliotekos infrastruktūra	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų SVB	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.1.1.	<i>Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos plėtra</i>	<i>Atnaujinta ir išplėsta bibliotekos infrastruktūra</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų SVB</i>	<i>2016–2020</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
2.1.3.2.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės kultūros centro ir jo skyrių infrastruktūrą	Atnaujintų kultūros centro pastatų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų kultūros centras	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.2.1.	<i>Nenaudojamo kitos paskirties pastato Biržuose, Rotušės g. 2A, pritaikymas kultūros reikmėms</i>	<i>Sutvarkytas ir pritaikytas kultūros paveldo objektas</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų kultūros centras</i>	<i>2016–2018</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
2.1.3.2.2.	<i>Šiuolaikinių (naujausių) technologijų kino filmų demonstravimo paslaugų teikimas Biržų rajone</i>	<i>Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)</i>	<i>BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų kultūros centras</i>	<i>2016–2020</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
2.1.3.3.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono muziejaus „Sėla“ infrastruktūrą	Atnaujinta muziejaus infrastruktūra	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, Biržų kultūros centras, kultūros BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.1.3.4.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono kultūros įstaigų materialinę bazę	Kultūros įstaigų, kuriose atnaujinta materialinė bazė, skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.5.	Formuoti kultūrinės erdves Biržų rajone, jas pritaikant įvairių renginių organizavimui, meno ekspozicijoms, kultūros poreikiams	Suformuotų kultūrinių erdvių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.6.	Remti ir skatinti mėgėjų meno kolektyvų ir kitų kultūros organizacijų, atskirų menininkų veiklą	Paremtų kolektyvų skaičius (vnt.) Paremtų menininkų skaičius (asm.) Naujai suburtų ir atgijusių meno būrelių, kolektyvų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.7.	Rengti įvairius kultūros renginius Biržų rajone	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos, seniūnijos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.8.	Rengti laisvalaikio ir kultūros renginius, skirtus jaunimui, sudarant sąlygas socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui dalyvauti renginiuose	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos, seniūnijos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.9.	Didinti informacijos apie Biržų rajono renginius sklaidą	Įdiegta informavimo ir priminimo apie renginius el. laiškais ir trumposiomis žinutėmis sistema Informaciją gaunančių asmenų skaičius (asm.) Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRS kultūros įstaigos, seniūnijos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.10.	Skatinti Biržų rajono savivaldybės kultūros ir švietimo įstaigas bendradarbiauti tarpusavyje ir su kitomis šalies bei užsienio šalių kultūros ir švietimo įstaigomis	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Švietimo skyrius, BRS kultūros įstaigos, BRS švietimo įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.11.	Įtraukti į Biržų rajono kultūrinę veiklą socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir jų šeimas	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Įgyvendintų pavėžėjimo paslaugų į kultūros renginius skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros skyrius, BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vaikų teisių apsaugos skyrius, seniūnijos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.1.3.12.	Menų inkubatoriaus įkūrimas Biržų rajone	Įkurtas menų inkubatorius	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.2. Tikslas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas					
2.2.1. Uždavinys. Gerinti socialinių paslaugų teikimą ir skatinti socialinę integraciją					
2.2.1.1.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūrą	Atnaujintų ir naujai įrengtų socialinių paslaugų įstaigų skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRS socialinių paslaugų įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.1.1.	<i>Isteigti nakvynės namus Biržų rajono savivaldybės teritorijoje</i>	<i>Isteigti nakvynės namai</i>	<i>BRSA Socialinės paramos skyrius, BRS socialinių paslaugų įstaigos</i>	<i>2016–2020</i>	<i>ES, SB, VB, KT</i>
2.2.1.2.	Pritaikyti Biržų rajono savivaldybės viešuosius pastatus specialių poreikių turintiems asmenims	Viešųjų pastatų, kurie pritaikyti spec. poreikių turintiems asmenims, skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.3.	Pritaikyti gyvenamąją aplinką specialių poreikių turintiems asmenims Biržų rajone	Gyvenamųjų būstų, kuriose pritaikyta gyvenamoji aplinka spec. poreikių turintiems asmenims, skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.4.	Plėtoti Biržų rajono savivaldybės socialinį būstą ir gerinti jo kokybę	Įsigytų būstų skaičius (vnt.) Pritaikytų būstų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, SB, VB
2.2.1.5.	Organizuoti globėjų (rūpintojų), įtėvių (globai) paiešką, atranką ir mokymą, skatinant ir dalinai finansuojant globą šeimoje, remti šeimynas	Parentų šeimynų skaičius (vnt.) Suorganizuotų mokymų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Parengtų globėjų (rūpintojų) ir įtėvių skaičius (asm.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vaiko teisių apsaugos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.6.	Plėsti bendruomeninių socialinių paslaugų spektrą Biržų rajone	Teikiamų socialinių paslaugų skaičius (vnt.) Naujai sukurtų socialinių paslaugų skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vaiko teisių apsaugos skyrius, BRS socialinių paslaugų įstaigos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.7.	Teikti intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas krizės ištiktoms šeimoms/ asmenims Biržų rajone	Šeimų/ asmenų, kuriems suteiktos socialinės paslaugos, skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vaiko teisių apsaugos skyrius, BRS socialinių paslaugų įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.1.8.	Skatinti vaikų dienos centrų plėtrą Biržų rajone, išplečiant veiklas mobiliomis paslaugomis į kaimiškąsias vietas, kur nėra vaikų dienos centrų ir užtikrinti pakankamą veiklų finansavimą	Naujai įsteigtų vaikų dienos centrų skaičius (vnt.) Naujai suteiktų dienos socialinių paslaugų skaičius (vnt.) Vaikų dienos centrų laukiančių vaikų	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vaiko teisių apsaugos skyrius, BRS socialinių paslaugų įstaigos, NVO, Biržų miesto VVG, Biržų	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
		skaičius (asm.)	rajono VVG		
2.2.1.9.	Plėtoti darbo su rizikos jaunimu tinkamą infrastruktūrą Biržų rajone	Įkurtų atvirų jaunimo erdvių (toliau – AJE) skaičius (vnt.) Įkurtų atvirų jaunimo centrų (toliau – AJC) skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB
2.2.2. Uždavinys. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą					
2.2.2.1.	Atnaujinti VšĮ Biržų ligoninės infrastruktūrą	Atnaujinta ir pritaikyta ligoninės infrastruktūra	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, VšĮ Biržų ligoninė	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.2.2.	Atnaujinti VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinikos infrastruktūrą, gerinant pirminės sveikatos priežiūros paslaugas	Atnaujinta Biržų rajono savivaldybės poliklinikos infrastruktūra	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius, VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.2.3.	Kurti, diegti ir plėsti elektronines sveikatos paslaugas Biržų rajono savivaldybės sveikatos įstaigose	Įgyvendintų e-sveikatos projektų skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, BRS sveikatos priežiūros įstaigos	2016–2020	ES, VB, KT
2.2.2.4.	Gerinti vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros prieinamumą ir kokybę	Įkurti vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialisto pareigybę Biržų VSB Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRS, Biržų VSB	2016–2020	SB, VB, KT
2.2.2.5.	Diegti ir plėtoti mobilios medicininės pagalbos paslaugas Biržų rajono kaimiškose vietovėse	Įsigytų transporto priemonių su tinkama medicinine įranga skaičius (vnt.) Suteiktų paslaugų skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3. Uždavinys. Siekti gyventojų sveikatingumo rodiklių gerėjimo ir didinti fizinį aktyvumą					
2.2.3.1.	Vykdyti ligų prevenciją, siekiant Biržų rajono savivaldybės gyventojų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, Biržų VSB, VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.2.	Šviesti Biržų rajono visuomenę sveikatinimo klausimais ir populiarinti aktyvų gyvenimo būdą	Vykdomų programų skaičius (vnt.) ir dalyvių jose skaičius (asm.) Įgyvendintų viešinimo priemonių skaičius (vnt.) Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Socialinės paramos skyrius, Biržų VSB	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.2.3.3.	Atnaujinti ir plėsti sporto ir fizinio aktyvumo infrastruktūrą prie Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigų	Bendrojo ugdymo įstaigų, kuriose atnaujinta sporto ir fizinio aktyvumo infrastruktūra, skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.2.3.3.1.	Biržų rajono „Kaštonų“ pagrindinės mokyklos sporto infrastruktūros atnaujinimas	Atnaujinta sporto infrastruktūra	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.3.2.	Biržų „Saulės“ gimnazijos sporto komplekso (sporto salės) pastato Biržuose, Vytauto g. 32, atnaujinimas	Atnaujinta sporto salė	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2017	ES, SB, VB, KT
2.2.3.4.	Sukurti ir atnaujinti sveikatingumo erdves, skirtas mėgėjų ir profesionaliam sportui plėtoti Biržų rajone	Sukurtų ir atnaujintų sveikatingumo erdvių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.4.1.	Sporto ir sveikatingumo komplekso statyba Biržų mieste	Pastatytas sporto ir sveikatingumo kompleksas	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.5.	Atnaujinti ir plėtoti fizinio aktyvumo infrastruktūrą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengtų/ atnaujintų vaikų žaidimo aikštelių skaičius (vnt.) Pastatytų lauko treniruoklių skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, seniūnijos, bendruomenės, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.6.	Rengti ir skatinti sveikatingumo renginių organizavimą Biržų rajone	Suorganizuotų renginių (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Švietimo skyrius, seniūnijos, bendruomenės, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.2.3.7.	Remti Biržų rajono sporto veiklas, sporto klubus ir sportininkus	Vykdyti sporto klubų rėmimo programą Paremtų sporto veiklų skaičius (vnt.) Paremtų sporto klubų skaičius (vnt.) Paremtų sportininkų skaičius (asm.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3. Tikslas. Pilietiškumo ugdymas ir visuomenės saugumo didinimas					
2.3.1. Uždavinys. Ugdyti rajono gyventojų bendruomeniškumą, pilietinį aktyvumą, remti ir skatinti jaunimo bei kitų nevyriausybinių organizacijų veiklas					
2.3.1.1.	Skatinti jaunimo organizacijų, su jaunimu dirbančių organizacijų, jaunimo grupių atsiradimą ir jaunimo veiklos plėtrą kaimo ir miesto vietovėse	JO, kurios kompensuotos steigimosi ar duomenų keitimo, išlaidos, skaičius (vnt.) Jaunų žmonių jaunimo ir kitose organizacijose, skaičius (asm.) Jaunimo grupių kaimuose skaičius (vnt.) Projektų, prisidėjusių prie Biržų rajono savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planų įgyvendinimo skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, JO, jaunimo reikalų taryba	2016–2020	ES, VB, SB
2.3.1.2.	Skatinti nevyriausybinių organizacijų tinklo Biržų rajone plėtrą ir remti jų veiklas	Įgyvendintų projektų skaičius (vnt.) Įgyvendinama NVO projektų rėmimo programa Paremtų organizacijų skaičius (vnt.) NVO koordinatoriaus etato įkūrimas	BRS, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.3.1.3.	Skatinti jaunimo ir vaikų organizacine veikla užsiimančių, jaunimo bei kitų nevyriausybinų organizacijų Biržų rajone bendradarbiavimą tarpusavyje bei bendradarbiavimą su užsienio šalimis	Įgyvendintų projektų skaičius (vnt.) Koofinansuotų projektų skaičius (vnt.)	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.1.5.	Stiprinti jaunimo reikalų tarybos darbą ir jaunimo interesų atstovavimą	Jaunimo atstovų darbo grupėse, komisijose, tarybose, skaičius (asm.) Suorganizuotų mokymų/kursų/seminarų (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.) Sukurtas jaunimo reikalų tarybos veiklos planas (skaičius) ir pateikta ataskaita rajono tarybai	BRSA Kultūros ir sporto skyrius, jaunimo reikalų taryba	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2. Uždavinys. Užtikrinti viešąją tvarką ir saugumą rajone					
2.3.2.1.	Plėsti ir užtikrinti prevencinės programos „Saugi kaimynystė“ vykdymą Biržų rajone	Saugios kaimynystės grupių skaičius (vnt.)	BRSA, Panevėžio apskrities VPK Biržų rajono PK, seniūnijos, bendruomenės	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.2.	Remti ir plėtoti policijos rėmėjų, jaunųjų policijos rėmėjų veiklą Biržų rajone	Parentų veiklų skaičius (vnt.) Asmenų, dirbusių policijos rėmėjais, jaunaisiais policijos rėmėjais, skaičius (asm.)	BRSA, Panevėžio apskrities VPK Biržų rajono PK, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.3.	Organizuoti ir remti ugniagesių savanorių veiklas Biržų rajone	Parentų veiklų skaičius (vnt.) Ugniagesių savanorių skaičius (asm.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės priešgaisrinė apsaugos tarnyba (toliau – Biržų rajono savivaldybės PAT), NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.4.	Gerinti priešgaisrinės tarnybos punktų teikiamas paslaugas Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų bazių skaičius (vnt.) Įsigytų transporto priemonių skaičius (vnt.) Įsigytos įrangos ir priemonių komplektų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės PAT	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.5.	Plėsti stebėjimo kamerų tinklą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengtų stebėjimo kamerų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų rajono savivaldybės PAT, Biržų miesto VVG, Biržų rajono VVG, NVO	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.7.	Diegti gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemas Biržų rajone	Įdiegtų gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.3.2.8.	Įrengti operacijų centrą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengtas operacijų centras	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.4. Tikslas. Efektyvus, į gyventojų poreikius nukreiptas viešasis valdymas ir informacinės visuomenės plėtra					
2.4.1. Uždavinys. Tobulinti žmoniškųjų išteklių kompetencijas					
2.4.1.1.	Organizuoti Biržų rajono savivaldybės administracijos darbuotojų mokymus, stiprinant jų kompetencijas ir gebėjimus	Suorganizuotų mokymų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Teisės ir personalo skyrius	2016–2020	ES, VB, SB
2.4.1.2.	Organizuoti Biržų rajono savivaldybės politikų mokymus, stiprinant jų kompetencijas ir gebėjimus	Suorganizuotų mokymų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Teisės ir personalo skyrius	2016–2020	ES, VB, SB
2.4.1.3.	Tobulinti Biržų rajono savivaldybės įstaigų darbuotojų kvalifikaciją ir kompetencijas	Suorganizuotų susitikimų, mokymų, kursų, seminarų, stažuotų skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Teisės ir personalo skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	SB, VB, ES, KT
2.4.1.4.	Parengti ir įgyvendinti jaunų kvalifikuotų specialistų pritraukimo ir išlaikymo į Biržų rajoną programą	Parengta programa Pritrauktų naujų ir išlaikytų jaunų kvalifikuotų specialistų skaičius (asm.)	BRSA, BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.4.1.5.	Parengti ir skleisti informacija apie moterų ir vyrų lygias teises, galimybę mokytis, kvalifikacijos tobulinimą	Parengtų viešinimo priemonių skaičius (vnt.)	BRSA	2016–2020	ES, SB, VB, KT
2.4.2. Uždavinys. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą					
2.4.2.1.	Diegti ir plėtoti kokybės vadybos sistemas Biržų rajono savivaldybės administracijoje ir įstaigose	Naujai įdiegtų kokybės vadybos sistemų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.4.2.2.	Plėtoti efektyvaus konsultavimosi su visuomene mechanizmą Biržų rajono savivaldybėje	Atliktų tyrimų skaičius (vnt.) Atliktų apklausų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRSA Kanceliarijos skyrius	2016–2020	ES, SB
2.4.2.3.	Tobulinti internetinės svetainės www.birzai.lt technines galimybes	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, VB, SB
2.4.2.4.	Plėsti elektronines paslaugas Biržų rajono savivaldybės administracijoje	Patobulintų e-paslaugų skaičius (vnt.) Naujai įdiegtų e-paslaugų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, VB, SB
2.4.2.5.	Skatinti Biržų rajono savivaldybės įstaigų internetinių tinklapių atnaujinimą ir plėtrą	Atnaujintų internetinių tinklapių skaičius (vnt.) Naujai sukurtų internetinių tinklapių skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	ES, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
2.4.2.6.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės administracijos informacinių technologijų bazę	Įsigytų, atnaujintų informacinių technologijų įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2016–2020	ES, VB, SB
2.4.2.7.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės įstaigų informacinių technologijų bazę	Įsigytų, atnaujintų informacinių technologijų įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Švietimo skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Socialinės paramos skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	ES, KT
2.4.2.8.	Plėtoti LIBIS programą Biržų rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje (įskaitant padalinius)	Bibliotekų, kuriose įdiegta LIBIS sistema, skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų SVB	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.4.2.9.	Atnaujinti ir plėsti interneto prieigos taškus Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų ir naujai įdiegtų interneto prieigos taškų skaičius (vnt.)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų SVB	2016–2020	ES, VB, SB, KT
2.4.3. Uždavinys. Kurti Biržų rajono savivaldybės įvaizdį					
2.4.3.1	Pažintinių, informacinių renginių, gerinančių Biržų rajono įvaizdį, organizavimas	Suorganizuotų renginių skaičius (vnt.) ir dalyvių juose skaičius (asm.)	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų TIC	2016–2020	ES, SB, KT
2.4.3.2.	Informacijos apie Biržų rajoną publikavimas nacionaliniuose ir užsienio leidiniuose, internetiniuose tinklapiuose, socialiniuose tinkluose	Publikuotų straipsnių, žinučių skaičius (vnt.)	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų TIC	2016–2020	ES, SB, KT
2.4.3.3.	Leisti kompleksinius informacinius leidinius	Išleistų kompleksinių informacinių leidinių skaičius (vnt.)	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Biržų rajono verslininkų asociacija, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione	2016–2020	ES, SB, KT
2.4.3.4.	Parengti ir įgyvendinti reklaminę kampaniją apie Biržų rajoną	Parengta ir įgyvendinta reklaminė kampanija	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų krašto muziejus „Sėla“,	2016–2020	ES, SB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
			Biržų rajono verslininkų asociacija, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Biržų regione		
2.4.3.5.	Sukurti ir įgyvendinti informacijos programą	Įgyvendintų viešinimo priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Kultūros ir sporto skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biržų TIC, Biržų regioninio parko direkcija, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Biržų rajono verslininkų asociacija, BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
III PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS					
3.1. Tikslas. Efektyvios susisiekimo infrastruktūros sukūrimas					
3.1.1. Uždavinys. Atnaujinti ir plėsti rajono transporto infrastruktūrą, modernizuoti eismo organizavimo sistemą					
3.1.1.1.	Atnaujinti ir įrengti Biržų miesto gatves ir vietinės reikšmės kelius	Atnaujintų gatvių ir vietinės reikšmės kelių ilgis (km) Įrengtų gatvių ir vietinės reikšmės kelių ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, Biržų miesto seniūnija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.2.	Atnaujinti ir įrengti Biržų rajono savivaldybės seniūnijų gatves ir vietinės reikšmės kelius, privažiavimo kelius	Atnaujintų gatvių ir vietinės reikšmės kelių ilgis (km) Įrengtų gatvių ir vietinės reikšmės kelių ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.3.	Atnaujinti ir įrengti naujus tiltus Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų tiltų ilgis (km) Įrengtų tiltų ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos, Biržų regioninio parko direkcija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.4.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės apšvietimą, taip pat panaudojant atsinaujinančius energijos šaltinius („žaliųjų“ technologijų panaudojimas)	Įrengtas apšvietimas (km) Atnaujintas apšvietimas (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
3.1.1.5.	Diegti saugaus eismo priemonės Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įdiegtų saugaus eismo priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.6.	Diegti triukšmo prevencijos priemonės Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įdiegtų triukšmo prevencijos priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.7.	Atnaujinti ir plėsti automobilių stovėjimo aikšteles Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Atnaujintų stovėjimo aikštelių skaičius (vnt.) Įrengtų stovėjimo aikštelių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.8.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono viešojo transporto stotelių infrastruktūrą	Atnaujintų viešojo transporto stotelių skaičius (vnt.) Naujai įrengtų viešojo transporto stotelių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.1.9.	Atnaujinti ir plėtoti Biržų rajono viešojo transporto informacinę sistemą ir elektronines paslaugas (e-bilietas ir pan.)	Įgyvendintų priemonių skaičius	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB Biržų autobusų parkas	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.2. Uždavinys. Plėtoti ekologinio transporto sistemą					
3.1.2.1.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės pėsčiųjų –dviračių takus	Atnaujintų pėsčiųjų ir dviračių takų ilgis (km) Įrengtų pėsčiųjų ir dviračių takų ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos, Biržų regioninio parko direkcija	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.2.2.	Atnaujinti ir plėsti Biržų rajono savivaldybės šaligatvius	Atnaujintų šaligatvių ilgis (km) Įrengtų šaligatvių ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.1.2.3.	Plėtoti ekologišką viešąjį transportą Biržų rajone, įsigyjant ekologiškas transporto priemones	Įsigytų ekologiškų transporto priemonių skaičius	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB Biržų autobusų parkas	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2. Tikslas. Modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas					
3.2.1. Uždavinys. Modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo ir paviršinių bei buitinių nuotekų šalinimo infrastruktūrą					
3.2.1.1.	Atnaujinti ir plėtoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengta/ atnaujinta vandens tiekimo tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengta/ atnaujinta nuotekų tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengta/ atnaujinta vandens kokybės įrenginių skaičius (vnt.) Įrengta/ atnaujinta nuotekų valymo įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų vandenys“	2016–2020	ES, SB, VB, KT

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
3.2.1.1.1.	Biržų miesto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra	Įrengta/ atnaujinta vandens tiekimo tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengta/ atnaujinta nuotekų tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengta/ atnaujinta vandens kokybės įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų vandenys“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2.1.1.2.	Vabalninko miesto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra	Įrengta/ atnaujinta vandens tiekimo tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengta/ atnaujinta nuotekų tinklų infrastruktūros sistema (km) Įrengtų/ atnaujintų vandens kokybės gerinimo įrenginių skaičius (vnt.) Įrengtų/ atnaujintų nuotekų valymo įrenginių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų vandenys“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2.1.2.	Perimti iš privačių naudotojų viešajam vandens tiekimui ir nuotekų valymui reikalingą infrastruktūrą	Privačių naudotojų, iš kurių perimta vandens tiekimo ir nuotekų valymo infrastruktūra, skaičius (asm.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų vandenys“, seniūnijos	2016–2020	SB
3.2.1.3.	Atnaujinti ir plėsti lietaus nuotekų infrastruktūrą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje	Įrengta/ atnaujinta lietaus nuotekų infrastruktūros sistema (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų vandenys“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2.2. Uždavinys. Skatinti efektyvų ir patikimą energijos naudojimą					
3.2.2.1.	Modernizuoti Biržų rajono daugiabučių gyvenamųjų namų pastatus, siekiant efektyvinti šilumos energijos suvartojimą	Modernizuotų daugiabučių gyvenamųjų namų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Biržų šilumos tinklai“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2.2.2.	Modernizuoti Biržų rajono savivaldybės viešuosius pastatus, siekiant efektyvinti šilumos energijos suvartojimą	Modernizuotų savivaldybės viešųjų pastatų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos, BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB
3.2.2.3.	Skatinti alternatyvių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, gamybą ir skirstymą Biržų rajone	Naujai įdiegtų alternatyvių, atsinaujinančių energijos išteklių naudojančių technologijų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“, privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.2.2.4.	Rekonstruoti šilumos trasas Biržų rajone	Rekonstruotų šilumos trasų ilgis (km)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3. Tikslas. Švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas					
3.3.1. Uždavinys. Sukurti tobulą atliekų tvarkymo ir švarios aplinkos išsaugojimo sistemą, užtikrinti gerą jos veikimą					

Eil. nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis (metai)	Lėšų šaltinis
3.3.1.1.	Stiprinti ir plėtoti atliekų tvarkymo sistemą Biržų rajone	Įrengtų/ atnaujintų atliekų rūšiavimo aikštelių skaičius (vnt.) Pastatytų konteinerių skaičius (vnt.) Naujai įdiegtų komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų surinkimo sistemų skaičius (vnt.) Reikalingos įrangos įsigijimas (vnt.) Įrengtų rūšiavimo šiukšliadėžių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3.1.2.	Įgyvendinti Biržų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą	Įgyvendintų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRS įstaigos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3.1.3.	Įgyvendinti Biržų rajono aplinkos oro kokybės valdymo programą	Įvykdytų priemonių skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB,KT
3.3.2. Uždavinys. Tobulinti rajono kraštovaizdžio apsaugą ir gerinti jo patrauklumą					
3.3.2.1.	Tvarkyti ir (arba) likviduoti Biržų rajono bešeimininkius, apleistus pastatus bei statinius ir aplink juos esančias teritorijas	Sutvarkytų/ likviduotų pastatų ir statinių skaičius (vnt.) Sutvarkytų teritorijų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3.2.2.	Tvarkyti ir (arba) likviduoti Biržų rajono bešeimininkius vandens gręžinius ir aplink juos esančias teritorijas	Sutvarkytų/ likviduotų vandens gręžinių skaičius (vnt.) Sutvarkytų teritorijų skaičius (vnt.)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, seniūnijos	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3.2.3.	Identifikuoti ir išvalyti Biržų rajono savivaldybės užterštas teritorijas ir vandens telkinius	Išvalytų teritorijų plotas (ha) Išvalytų vandens telkinių plotas (ha)	BRSA Vietinio ūkio skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT
3.3.2.4.	Tvarkyti ir atkurti Biržų rajono savivaldybės parkus ir žaliąsias apsaugines zonas bei kitus kraštovaizdžio elementus	Sutvarkytų parkų /žaliųjų ir apsaugos zonų/kitų kraštovaizdžio elementų plotas (ha)	BRSA Vietinio ūkio skyrius, BRSA Architektūros ir urbanistikos skyrius	2016–2020	ES, SB, VB, KT

V. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKA

1. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS PASKIRTIS

Biržų rajono savivaldybės plėtros strateginio plano (PSP) stebėsenos ir tikslinimo tvarka – tai sisteminis aplinkos, susietos su patvirtinto strateginio plėtros plano įgyvendinimo metu atsirandančiais kiekybiniais ir kokybiniais pokyčiais, stebėjimo ir vertinimo procesas, kurio metu parengiamos strateginio plėtros plano įgyvendinimo tarpinė ir galutinė ataskaitos. Plėtros strateginio plano stebėsenos ir tikslinimo tvarkos tikslas – kontroliuoti PSP vykdymą, vertinti įdiegtų priemonių poveikį rajono socialiniam ir ekonominiam gyvenimui, pagal poreikius pildyti ir koreguoti plėtros strateginį planą. Ši tvarka skirta Biržų rajono savivaldybės administracijos darbuotojams, atsakingiems už strateginio plano įgyvendinimo priežiūrą.

Strateginio plano įgyvendinimo ir priežiūros sistemą sudaro 3 savarankiškos dalys:

- strateginio plano įgyvendinimo organizacinė struktūra;
- strateginio plano kasmetinis įgyvendinimo procesas;
- įgyvendinimo rodiklių sistema ir informacijos šaltiniai.

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti institucijos misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius.

Biržų rajono savivaldybės plėtros strateginis planas (BRPSP) – ilgos trukmės strateginio planavimo dokumentas, skirtas aplinkos, socialinei, ekonominei raidai Biržų rajono savivaldybės teritorijoje numatyti. Jame išdėstyta Biržų rajono savivaldybės vizija, ilgalaikiai prioritetai, tikslai, uždaviniai ir veiksmai planui įgyvendinti.

Biržų rajono savivaldybės strateginis veiklos planas (toliau – BRSVP) – trumpos trukmės (3 metų) veiklos planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į RSPP ir kitų Biržų rajono savivaldybės tarybos patvirtintų planavimo dokumentų tikslus bei į aplinkos analizės išvadas, suformuluota misija, nustatyti strateginiai pokyčiai, aprašomos vykdomos programos, siekiami rezultatai ir numatomi asignavimai ir žmogiškieji ištekliai.

Tikslas (strateginis tikslas) – ilgos, vidutinės ar trumpos trukmės planavimo dokumentuose užsibrėžtas siekis, rodantis planuojamą pasiekti rezultatą per planavimo dokumento įgyvendinimo laikotarpį.

Uždavinys – per nustatytą laikotarpį planuojama veikla, užtikrinanti planavimo dokumente nustatyto tikslo įgyvendinimą.

Priemonė – užsibrėžto uždavinio įgyvendinimo būdas (veiklų grupė), kuriam naudojami žmogiškieji, finansiniai ir materialiniai ištekliai.

Projektas – veiksmai, kuriais siekiama per apibrėžtą laiką ir su tam tikrais ištekliais sukurti unikalų ir pamatuojamą produktą ar paslaugą.

Vertinimo kriterijus – rodiklis, suteikiantis informaciją apie tikslo ir uždavinio ar priemonės įgyvendinimą.

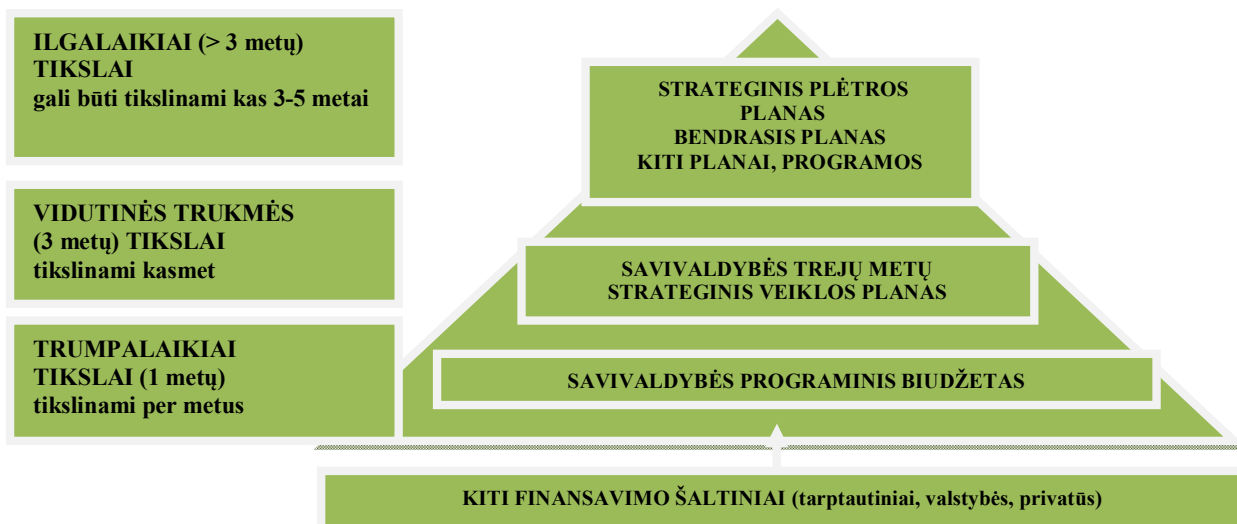
Interesų grupė – organizacija ar sistema, kurios interesai gali teigiamai ar neigiamai paveikti savivaldybės plėtros ar veiklos plano strateginius sprendimus arba daryti jiems įtaką.

Socialiniai ir ekonominiai partneriai – Biržų rajono savivaldybės interesų grupių (bendruomenių, vietos veiklos grupių, valstybinių institucijų, asocijuotų verslo ir kitų visuomenės struktūrų) atstovai.

2. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTAI

Savivaldybėje rengiami strateginio planavimo dokumentai klasifikuojami į ilgalaikius, vidutinės trukmės bei trumpalaikius. Savivaldybėje rengiamų planų hierarchija, priklausomai nuo strateginių tikslų:

2.1 pav. Biržų rajono savivaldybėje rengiamų planų hierarchija

3. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

BRPSP stebėsenos ir tikslinimo tvarkos objektai – prioritetai, tikslai, uždaviniai ir priemonės bei vertinimo kriterijų sistema, pagal kuriuos yra vykdoma BRPSP stebėseną. BRPSP stebėsenos rezultatas – teikiamos strateginio plėtros plano įgyvendinimo tarpinė ir galutinė ataskaitos, kurios rengiamos BRPSP stebėsenos procese.

BRPSP stebėsenos ir tikslinimo tvarkos sistemos institucinę struktūrą sudaro trys lygmenys: politinis, administracinis ir visuomeninis. Institucinės struktūros aprašymas pateikiamas 3.1 lentelėje.

3.1 lentelė. Institucinės struktūros aprašymas

Eil. nr.	Institucija	Apytikslis posėdžių skaičius per laikotarpį*	Pagrindiniai uždaviniai, įgyvendinant BRPSP
Politinis lygmuo			
1.	Biržų rajono savivaldybės taryba	2	Išklauso BRPSP įgyvendinimo tarpinę ir galutinę ataskaitas, tvirtina dokumento pakeitimus ir papildymus.
Administracinis lygmuo			
2.	Savivaldybės strateginio plano priežiūros komisija (toliau – SPPK)	2	Strateginio plano priežiūros komisija yra Biržų rajono savivaldybės tarybos sprendimu sudaryta nuolatinė komisija, turinti komisijos pirmininką, pirmininko pavaduotoją ir komisijos sekretorių. Komisija svarsto BRPSP įgyvendinimo tarpinę ir galutinę ataskaitas administraciniu lygmeniu, teikia pasiūlymus dėl BRPSP koregavimo ar papildymo bei kitais klausimais, susijusiais su strategine plėtra.
3.	Biržų rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir investicijų skyrius (EIS)	-	Surenka informaciją apie BRPSP įgyvendinimo būklę iš Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių/kitų BRPSP nurodytų vykdytojų, ją sistemina ir rengia BRPSP įgyvendinimo tarpinę ir galutinę ataskaitas. Organizuoja BRPSP įgyvendinimo ataskaitos pristatymą Savivaldybės tarybai, SPPK, socialiniams – ekonominiams partneriams, visuomenei. Surenka pasiūlymus dėl BRPSP koregavimo ar papildymo, teikia juos svarstyti Strateginio plano priežiūros komisijai, Savivaldybės tarybos komitetams bei tvirtinti Savivaldybės tarybai. Organizuoja Biržų rajono savivaldybės trejų metų strateginio veiklos plano rengimą, remiantis BRPSP.
4.	Savivaldybės administracijos padaliniai, atsakingi už BRPSP dalių įgyvendinimo priežiūrą (stebėseną)	-	Teikia Ekonomikos ir investicijų skyriui informaciją apie struktūriniams padaliniams priskirtų vykdyti BRPSP dalių įgyvendinimą bei pasiūlymus dėl BRPSP koregavimo ar papildymo.
Visuomeninis lygmuo			
5.	Socialiniai-ekonominiai partneriai	2	Dalyvauja pristatant BRPSP įgyvendinimo tarpinę ir galutinę ataskaitas, teikia informaciją apie BRPSP įgyvendinimą, teikia pasiūlymus dėl BRPSP nuostatų koregavimo ar papildymo.

* BRPSP įgyvendinimo/koregavimo ar pildymo klausimais

3. STEBĖSENOS IR TIKSLINIMO TVARKOS PROCESAS

BRPSP yra įgyvendinamas, jo priemonės, kurių patvirtinti vykdytojai yra Savivaldybės administracijos skyriai, Savivaldybės biudžetinės įstaigos, kiti socialiniai-ekonominiai partneriai, įtraukiant į Biržų rajono savivaldybės trejų metų strateginį veiklos planą (toliau – BRSVP), kurio rengimą reglamentuoja strateginio planavimo Savivaldybėje organizavimo tvarka. BRPSP numatytos priemonės kasmet integruojamos į Biržų rajono savivaldybės trejų metų strateginio veiklos plano programas, kurioms skiriamas finansavimas iš Biržų rajono savivaldybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių.

Kad būtų užtikrintas sklandus BRPSP ir BRSVP rengimo, įgyvendinimo ir stebėsenos procesas, Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių bei Savivaldybės biudžetinių įstaigų veiklos nuostatuose turi atsispindėti strateginio planavimo funkcija, turi būti paskirti už strateginį planavimą atsakingi darbuotojai arba priskirtos funkcijos bei nustatyta asmeninė darbuotojų atsakomybė už BRPSP ir BRSVP dalių įgyvendinimą.

BRPSP tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimas turi būti koordinuojamas su plane numatyty kitų vykdytojų – viešojo administravimo institucijų, valstybės įmonių ir įstaigų,

visuomeninių organizacijų, privačių įmonių – planais. Rengiant BRPSP įgyvendinimo tarpinę ir galutinę atskaitas, surenkama informacija iš visų BRPSP nurodytų vykdytojų apie priemonių įgyvendinimą.

BRPSP įgyvendinimo tarpinė ir galutinė ataskaitos rengiamos, svarstomos ir teikiamos išklausti Savivaldybės tarybai 2 kartus per įgyvendinimo laikotarpį (tarpinė ataskaita 2019 m. ir galutinė ataskaita – 2021 m.).

Įvertinus BRPSP įgyvendinimo rezultatus bei gautas pastabas ir pasiūlymus, BRPSP gali būti papildomas ir keičiamas.

Išsamus BRPSP stebėsenos proceso aprašymas ir vykdymo terminai pateikiami 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. BRPSP įgyvendinimo procedūros ir vykdymo terminai

Eil. nr.	Procedūros	Vykdytojai	Vykdymo terminai	
			Pradžia	Pabaiga
1.	<i>BRPSP įgyvendinimo rezultatų aptarimas.</i> BRPSP įgyvendinimo tarpinė ir galutinė ataskaitos rengiamos ir pristatomos Savivaldybės Strateginio plano priežiūros komisijai, Savivaldybės tarybai, socialiniams – ekonominiams partneriams bei visuomenei: tarpinė ataskaita – 2018 m., BRPSP įgyvendinimo (galutinė) ataskaita – 2021 m. ir skelbiamos Savivaldybės interneto tinklalapyje www.birzai.lt .	Ekonomikos ir investicijų skyrius	2019/2021 m. kovo mėn.	2019/2021 m. gegužės mėn.
2.	<i>BRPSP peržiūrėjimas, keitimas/papildymas.</i> Savivaldybės tarybos narių, Administracijos padalinių, socialinių – ekonominių partnerių ir kitų subjektų raštu pateiktus pasiūlymus dėl BRPSP keitimo/papildymo, svarstoma reikiamybė keisti/papildyti BRPSP.	Ekonomikos ir investicijų skyrius	Pagal poreikį	Pagal poreikį
3.	<i>Biržų rajono savivaldybės trejų metų strateginio veiklos plano sudarymas, įvertinant BRPSP.</i> BRPSP veiksmai ateinantiems trejiems metams paskirstomi pagal vykdytojus (Savivaldybės administracijos padalinius) ir įtraukiami į Savivaldybės trejų metų strateginį veiklos planą. Kasmet Savivaldybės struktūriniai padaliniai parengia SVP dalis, kurias į bendrą visumą sujungia Biudžeto skyrius.	Ekonomikos ir investicijų skyrius, Biudžeto skyrius	Kiekvienų m. liepos mėn.	Kiekvienų m. gruodžio mėn.
4.	Savivaldybės biudžeto sudarymas. Savivaldybės biudžetas sudaromas pagal SVP programas.	Biudžeto skyrius	Kiekvienų m. lapkričio mėn.	Kiekvienų m. vasario mėn.

5. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO KOREGAVIMAS

BRPSP keitimas ir papildymas – tai procedūra, kurios metu plėtros strateginio plano prioritetai, tikslai, uždaviniai arba priemonės yra papildomi naujais ar pakeičiami. BRPSP priemonės bei jų pasiekimo rodikliai (indikatoriai) gali būti keičiami pagal poreikį. BRPSP peržiūrėjimas kas 3 metai, ir tuomet gali keistis jo prioritetai, tikslai ir uždaviniai. Vizija gali keistis, tik iš esmės peržiūrint ir keičiant BRPSP.

Pasiūlymus dėl BRPSP pakeitimo ar papildymo gali teikti Savivaldybės tarybos nariai, Savivaldybės administracijos ir jos struktūrinių padalinių vadovai, socialiniai-ekonominiai partneriai, kiti suinteresuoti fiziniai ar juridiniai asmenys.

Pasiūlymai dėl BRPSP pakeitimo ir papildymo pateikiami raštu Ekonomikos ir investicijų skyriui pagal poreikį. Pateikti pasiūlymai apsvarstomi Strateginio plano priežiūros komisijoje bei Savivaldybės tarybos komitetuose. BRPSP pakeitimus ir papildymus tvirtina Savivaldybės taryba.

BRPSP priemonių sąrašo koregavimo/papildymo forma pateikiama 4 priede.

5. BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGINIO PLANO VERTINIMO KRITERIJŲ SISTEMA

BRPSP stebėsenos ir tikslinimo tvarkos apraše numatyta **trijų** lygių kiekybinių ir kokybinių vertinimo kriterijų sistema, kuria naudojantis kontroliuojamas BRPSP priemonių įgyvendinimas:

- 1) **Efeko vertinimo kriterijai (vizijos rodikliai)** parodo BRPSP įgyvendinimo poveikį savivaldybės raidai ir artėjimą prie vizijos (žr. 1 priedą);
- 2) **Rezultato vertinimo kriterijai (prioritetų/tikslų rodikliai)** rodo ilgalaikius BRPSP įgyvendinimo rezultatus (žr. 2 priedą);
- 3) **Priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai.** Kiekviena iš priemonių turi po kelis vertinimo kriterijus, kurie apibūdina jos įgyvendinimo rezultatus (žr. 3 priedą).

Sudarant rodiklių sistemą, atskaitos tašku imami 2014 m. duomenys (jei tokie duomenys dar buvo neskelbiami – tuomet 2013 m. duomenys). Kiekvienam vertinimo kriterijui yra nurodytas duomenų šaltinis, jei rodiklis yra kiekybinis (apskaičiuojamas), tuomet nurodoma jo apskaičiavimo formulė. Kiekvienam vertinimo kriterijui yra nurodoma atsakingas Savivaldybės administracijos padalinys, institucija. Kiekvienam vertinimo kriterijui yra nurodoma siekiamybė 2020 m. (siekiamą rodiklio reikšmė).

Vertinimo kriterijų pasiekiamumas tikrinamas ir pristatomas bet 2 kartus per BRPSP įgyvendinimo laikotarpį: 2019 m. ir 2021 m.

EFEKTO VERTINIMO KRITERIJAI (VIZIJOS RODIKLIAI)

Eil. nr.	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paaiškinimas (Formulė)
1.	TUI, tenkančių 1 gyventojui, santykis su šalies rodikliu, proc.	Lietuvos statistikos departamentas (toliau – SD)	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	8,1**	$\geq 9,0$	TUI 1 gyventojui Biržų r. sav. padalintos iš TUI 1 gyventojui šalyje ir padauginta iš 100
2.	Bendro vidutinio mėnesio darbo užmokesčio (bruto) santykis su šalies rodikliu, proc.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	80,8	$\geq 82,0$	Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Biržų r. sav. padalintas iš vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio šalyje ir padaugintas iš 100
3.	Turizmo informavimo centre apsilankusių turistų skaičius, tūkst.	SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	5,6	Didėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
4.	Turizmo informavimo centre apsilankusių užsienio turistų skaičiaus dalis, proc.	SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	6,8	Didėjantis	Biržų r. sav. TIC apsilankusių užsienio turistų skaičius padalintas iš bendro turistų skaičiaus ir padaugintas iš 100
5.	Kultūros renginiuose dalyvavusių dalyvių skaičius, tūkst. dalyvių	Lietuvos liaudies kultūros centras	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	84,7	Didėjantis	Lietuvos liaudies kultūros centro duomenys
6.	Ekologinės gamybos naudmenų plotas nuo visų žemės ūkio naudmenų, proc.	BRSA Žemės ūkio skyrius, VšĮ „Ekoagros“	BRSA Žemės ūkio skyrius	14,4**	Nemažėjantis	Biržų r. sav. ekologinės gamybos naudmenų plotas, padalintas iš bendro Biržų r. sav. žemės ūkio naudmenų ploto ir padaugintas iš 100
7.	1 000 gyventojų tenkančios natūralios gyventojų kaitos (NGK) santykis su šalies rodikliu, kartais	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	3,2	Mažėjantis	Biržų r. sav. NGK rodiklis padalintas iš gyventojų skaičiaus ir padauginta iš 100. Šią reikšmę padaliname iš šalies NGK rodiklio, padalinto iš šalies gyventojų skaičiaus ir padauginto iš 100
8.	Nedarbo lygio (vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų) santykis su šalies rodikliu, proc.	Lietuvos darbo birža	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	111,5	Ne didesnis nei šalies	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis

* kai duomenys už 2014 m. dar neskelbiami, naudojami 2013 m. duomenys

** 2013 m. duomenys

REZULTATO VERTINIMO KRITERIJAI (PRIORITETŲ/ TIKSLŲ RODIKLIAI)

I PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSNĖ PLĖTRA

Tikslas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paaiškinimas
<i>1.1. tikslas. Palankių sąlygų verslui kūrimas ir konkurencingo žemės ūkio skatinimas</i>	Verslumo lygis – veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, vnt.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	14,5**	Nemažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
	MI, tenkančių 1 gyventojui, santykis su šalies vidurkiu, proc.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	42,5**	≥45,0	MI 1 gyventojui Biržų r. sav. padalinta iš MI 1 gyventojui šalyje ir padauginta iš 100
	Bendroji žemės ūkio produkcija, tenkanti 1 gyventojui, tūkst. EUR	SD	BRSA Žemės ūkio skyrius	2,4**	Didėjantis	Bendroji žemės ūkio produkcija Biržų r. sav., padalinta iš gyventojų skaičiaus Biržų r. sav.
	Melioruotų žemių dalis nuo reikalingų melioruoti žemių fondo, proc.	BRSA Žemės ūkio skyrius	BRSA Žemės ūkio skyrius	88,9	Nemažėjantis	Žemės ūkio skyriaus duomenys
	Vidutinis ūkio dydis, ha	VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“	BRSA Žemės ūkio skyrius	13,21	≥14,0	VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro“ duomenų bazės rodiklis
<i>1.2. tikslas. Turizmo ir kultūros paveldo vystymas</i>	Įveikintų kultūros paveldo objektų skaičius, vnt.	BRSA Kultūros, ir sporto skyrius	BRSA Kultūros, ir sporto skyrius	-	>2	-
	Apgyvendintų turistų skaičiaus, tenkančio 1 000 gyventojų, asmenys	SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	157	Didėjantis	Biržų r. sav. apgyvendintų turistų skaičius, padalintas iš bendro Biržų rajono skaičiaus ir padaugintas iš 1 000
<i>1.3. tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas</i>	Biržų miesto VVG 2014–2020 metų strategijos įgyvendinimas	Biržų miesto VVG	Biržų miesto VVG	Parengta strategija	Įgyvendinta strategija	-
	Biržų rajono VVG 2014–2020 metų strategijos įgyvendinimas	Biržų rajono VVG	Biržų rajono VVG	Parengta strategija	Įgyvendinta strategija	-
	Biržų rajono savivaldybės ITI programos 2014–2020 m.	BRSA Ekonomikos ir	BRSA Ekonomikos ir	Parengta strategija	Įgyvendinta strategija	-

Tikslas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paaiškinimas
	įgyvendinimas	investicijų skyrius	investicijų skyrius			

* kai duomenys už 2014 m. dar neskelbiami, naudojami 2013 m. duomenys

** 2013 m. duomenys

II PRIORITETAS. SUMANIOS, SOCIALIAI SAUGIOS, SVEIKOS, NAUOVĖMS IMLIOS, PILIETIŠKOS IR PATRIOTIŠKOS VISUOMENĖS FORMAVIMAS

Tikslas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paaiškinimas
<i>2.1 tikslas. Išprususios ir kūrybingos visuomenės formavimas</i>	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius, tenkantis 1000 gyventojų	SD	BRSA Švietimo skyrius	8***	Mažėjantis	Biržų r. sav. mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius, padalintas iš Biržų r. sav. gyventojų skaičiaus ir padaugintas iš 1000
	Savivaldybės finansuojamuose neformaliojo ugdymo įstaigose ugdomų mokinių dalis, bendrojo ugdymo įstaigų mokinių skaičiuje, proc.	BRSA Švietimo skyrius	BRSA Švietimo skyrius	22	≥25	Mokinių, lankančių Biržų rajono savivaldybės finansuojamas neformaliojo ugdymo įstaigas, skaičius, padalintas iš bendro mokinių skaičiaus Biržų rajone, ir padaugintas iš 100
	Vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su 1-6 metų vaikų skaičiumi, proc.	SD	BRSA Švietimo skyrius	56,1	Didėjantis	Biržų r. sav. vaikų ikimokykliniame ugdyme skaičius padalintas iš bendro 1-6 metų vaikų skaičiaus Biržų rajone ir padaugintas iš 100
	Bibliotekų skaitytojų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, asmenys	SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	154	Nemažėjantis	Biržų r. sav. bibliotekų skaitytojų skaičius padalintas iš Biržų r. sav. gyventojų skaičiaus ir padaugintas iš 1000
	Meno mėgėjų kolektyvų dalyvių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, asmenys	Lietuvos liaudies kultūros centras, SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	33	Nemažėjantis	Biržų r. sav. meno kolektyvų dalyvių skaičius, padalintas iš Biržų r. sav. gyventojų sk. ir padaugintas iš 1000
<i>2.2 tikslas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas</i>	Asmenų (šeimų), buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, metų pabaigoje, asmenys	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	239	Mažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
	Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, asmenys	SD	BRSA Socialinės paramos skyrius	97**	Mažėjantis	Biržų r. sav. socialinės pašalpos gavėjų skaičius, padalintas iš bendro Biržų r. sav. gyventojų skaičiaus ir padaugintas iš 1000
	Socialinės rizikos šeimų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, asmenys	SD	BRSA Vaikų teisių apsaugos skyrius	6**	Nedidėjantis	Biržų r. sav. socialinių rizikos šeimų skaičius, padalintas iš bendro Biržų r. sav.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas

Tikslas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paiškinimas
						gyventojų skaičiaus ir padaugintas iš 1000
	Praktikuojančių gydytojų skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų, asmenys	SD	BRSA Socialinės paramos skyrius	20,0**	Nemažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
	Sporto varžybų ir sveikatinimo renginių dalyvių skaičius, tūkst. gyventojų	SD	BRSA Kultūros ir sporto skyrius	11,1**	Didėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
<i>2.3. tikslas. Pilietiškumo ugdymas ir visuomenės saugumo didinimas</i>	Užregistruotų nusikalstamų veikų, tenkančių 100 000 gyventojų, skaičius, vnt.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2542**	Mažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
	Ištirtų nusikalstamų veikų dalis, proc.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	62,0**	Didėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
	Žuvusių gaisruose žmonių skaičius	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	2**	Mažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
<i>2.4. tikslas. Efektyvus, į gyventojų poreikius nukreiptas viešasis valdymas ir informacinės visuomenės formavimas</i>	Mokymuose dalyvavusių Biržų rajono savivaldybės administracijos darbuotojų skaičius	BRSA Teisės ir personalo skyrius	BRSA Teisės ir personalo skyrius	-	Kiekvienas BRSA darbuotojas turi sudalyvauti mokymuose bent 1 kartą	-
	Gyventojų apklausos apie savivaldybės viešojo valdymo sistemą, vykdymas	Apklausos rezultatai	BRSA Kanceliarijos skyrius, BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	-	Atlikta apklausa	-

* kai duomenys už 2014 m. dar neskelbiami, naudojami 2013 m. duomenys

** 2013 m. duomenys

***2014–2015 m.m. duomenys

III PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS

Tikslas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Ataskaitos taškas 2014 m.*	Siekiamybė 2020 m.	Paiškinimas
3.1. tikslas. <i>Efektyvios susisiekimo sistemos sukūrimas</i>	Vietinės reikšmės kelių su patobulinta danga*** ilgio dalis bendrame vietinės reikšmės kelių ilgyje, proc.	SD	BRSA Vietinio ūkio skyrius	8,6**	≥9,0	Biržų r. sav. vietinės reikšmės kelių su patobulinta danga ilgis, padalintas iš vietinės reikšmės kelių ilgio ir padaugintas iš 100
	Kelių eismo įvykių, kuriuose sužeisti arba žuvo žmonės, skaičius, vnt.	SD	BRSA Ekonomikos ir investicijų skyrius	31**	Mažėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis
3.2. tikslas. <i>Modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas</i>	Renovuotų daugiabučių namų skaičius (dalinai atnaujinti, darbai tęsiami)	UAB „Biržų šilumos tinklai“	BRSA Vietinio ūkio skyrius	16	30	UAB „Biržų šilumos tinklai“ veiklos ataskaitos
	Centralizuoto vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų paslaugas gaunančių gyventojų dalis, proc.	UAB „Biržų vandenys“	BRSA Vietinio ūkio skyrius	57/62	58/65	UAB „Biržų vandenys“ veiklos ataskaitos
3.3. tikslas. <i>Švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas</i>	Iki reikalaujamų normų išvalomų ūkio, buities ir gamybos nuotekų dalis, proc.	SD	BRSA Vietinio ūkio skyrius	100,0**	Nemažėjantis	Iki normų išvalytų nuotekų skaičius padalintas iš išleistų į paviršinius vandenį nuotekų skaičiaus ir padaugintas iš 100
	Išmestų teršalų į atmosferą kiekis iš stacionarių šaltinių, tenkantis 1 –am gyventojui, kg	SD	BRSA Vietinio ūkio skyrius	3,0**	Nedidėjantis	SD rodiklių duomenų bazės rodiklis

* kai duomenys už 2014 m. dar neskelbiami, naudojami 2013 m. duomenys

** 2013 m. duomenys

*** Pagal Lietuvos automobilių kelių direkciją, kelių dangos skirstomos į asfaltbetonio, cementbetonio, žvyro dangas bei grindinius. Kelių patobulintos dangos skirstomos į asfaltbetonio ir cementbetonio.

PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO RODIKLIAI

IŠ VISO (VISI PRIORITETAI)	2019		2021		iš viso
	vnt.	%	vnt.	%	
Planuota priemonių					
Įgyvendinta priemonių					
Vykdoma priemonių					
Nevykdoma priemonių					
Nevykdytina priemonių (nebeaktualu)					
I PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSINĖ PLĖTRA	2019		2021		iš viso
	vnt.	%	vnt.	%	
Planuota priemonių					
Įgyvendinta priemonių					
Vykdoma priemonių					
Nevykdoma priemonių					
Nevykdytina priemonių (nebeaktualu)					
II PRIORITETAS. SUMANIOS, SOCIALIAI SAUGIOS, SVEIKOS, NAUJOVĖMS IMLIOS, PILIETIŠKOS IR PATRIOTIŠKOS VISUOMENĖS FORMAVIMAS	2019		2021		iš viso
	vnt.	%	vnt.	%	
Planuota priemonių					
Įgyvendinta priemonių					
Vykdoma priemonių					
Nevykdoma priemonių					
Nevykdytina priemonių (nebeaktualu)					
III PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS	2019		2021		iš viso
	vnt.	vnt.	%	%	
Planuota priemonių					
Įgyvendinta priemonių					
Vykdoma priemonių					
Nevykdoma priemonių					
Nevykdytina priemonių (nebeaktualu)					

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS 2016–2020 M. STRATEGINIO PLANO PRIEMONIŲ SĄRAŠO KOREGAVIMO/PAPILDYMO FORMA

1. Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano priemonių sąrašo (*pažymėti reikiamą*):

1.1. koregavimas

Prioriteto Nr. _____,

Tikslo Nr. _____,

Uždavinio Nr. _____,

Koreguojamos priemonės pavadinimas

1.2. papildymas nauja priemone

Siūlomos priemonės pavadinimas

2. Pasiūlymą pateikusio asmens vardas, pavardė, darbovietė, pareigos

3. Priemonės koregavimo / papildymo poreikio trumpas pagrindimas

4. Priemonės aprašymas

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Pasiekimo rodiklis/ indikatorius	Atsakingi vykdytojai, organizatoriai	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų šaltinis

vardas, pavardė

data

parašas

A. V.